

VE VZDUCHU, NA ZEMI I VE VODĚ

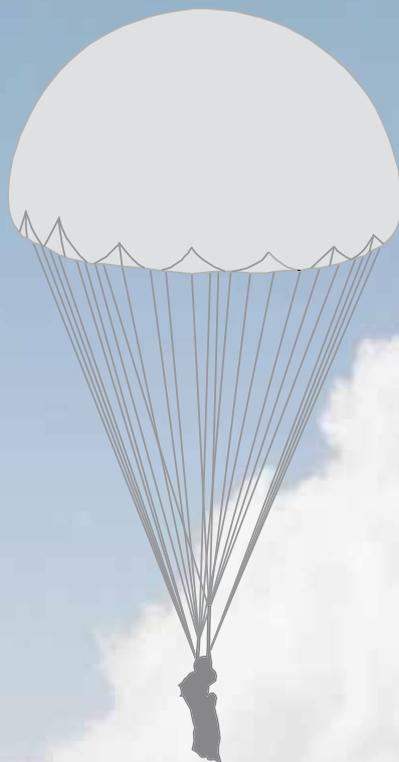
**Historie a současnost výsadkového vojska
a vzdušných průzkumných jednotek
československé armády a Armády České republiky**

JIŘÍ BÍLEK

Vojenský historický ústav Praha

JIŘÍ BÍLEK

VE VZDUCHU, NA ZEMI I VE VODĚ

**Historie a současnost výsadkového vojska
a vzdušných průzkumných jednotek
československé armády a Armády České republiky**

Poznámka na úvod

V roce 2007 připravil Vojenský historický ústav ve spolupráci s klubem vojenských výsadkových veteránů Praha výstavu k 60. výročí založení výsadkového vojska československé armády. S pomocí pamětníků se podařilo shromáždit přes 800 fotografií, dokumentů i dalších materiálů, často dosud nepublikovaných, dokumentujících vývoj výsadkového vojska od roku 1947. S přispěním 601. skupiny speciálních sil, 43. výsadkového mechanizovaného praporu a 102. průzkumného praporu se podařilo zachytit také současnou podobu a činnost speciálních jednotek Armády České republiky, jejichž příslušníci se podílejí na mezinárodních misích pod vedením OSN a NATO. Vzhledem k tomu, že shromážděný materiál bylo pro potřeby výstavy nutno velmi podstatně redukovat, zůstala většina shromážděných artefaktů bez využití, což byla vzhledem k jejich vypovídací hodnotě velká škoda. Proto vznikla tato publikace, která by měla přiblížit nejen historii a současnost „paragánů“, ale také ducha kama-rádství a hrdosti na červený bareť, který přetrval a přetrvává nejen v klubech výsadkových veteránů.

Autor považuje za milou povinnost poděkovat všem, kteří jakkoliv přispěli k tvorbě této publikace.

Mimořádnou pomoc mu poskytli: plk. v.v. Ing. Jozef Hanák

prap. Daniel Indra

plk. v z. Ing. Miloslav Juříček

PhDr. Jaroslav Láník, CSc.

Ing. Vilém Málek

Bc. Vilém Málek

Dr. Pavel Minařík, CSc.

Mgr. Daniel Povolný

šrtm. Miloš Prášil

PhDr. Jiří Rajlich

nrap. Marek Sekanina

mjr. Ing. Robert Speychal

Mgr. Jan Šach

Mgr. Pavel Šimůnek

plk. v z. Jiří Šolc

kpt. Ing. Petr Štěpán

Jiří Urban

Pro lepší postižení atmosféry zejména let 1948 – 1989 jsou u některých fotografií převzaty dobové popisky přibližující tehdy používaná slovní spojení a ideologická klišé. Pro odlišení jsou uvedena v uvozovkách.

Za původnost a věcnou správnost textu odpovídá autor.

ÚVODEM

Dostává se vám do rukou publikace, která ojedinělým způsobem podává ucelený pohled na československé a české výsadkové jednotky od jejich vzniku v roce 1947 až po současnou dobu. Živě a pravdivě ukazuje názorným způsobem složitost výchovy a výcviku našich výsadkářů od začínajícího nadšení přes nezměrné úsilí o dosažení plné bojovosti až po řadu mimořádných výsledků a úspěchů.

Stál jsem u zrodu výsadkového vojska v roce 1947, kdy gen. Karel Paleček vyhlásil v Zákupech před nastoupenou jednotkou první rozkaz k založení pěšího praporu 71 „Československých parašutistů“. Tento rozkaz dosud žijící příslušníci tohoto útvaru mají stále ve svých srdcích i proto, že tehdy byl položen základní kámen k budoucímu pevnému výsadkářskému přátelství trvajícím již celá desetiletí.

Měli jsme své vzory v gen. Karlu Palečkovi, gen. Rudolfo Krzákovi a plk. Josefu Černotovi, kterých jsme si vážili a chtěli být jejich důstojnými pokračovateli.

Za mého dlouhodobého působení u výsadkového vojska prošly jeho jednotkami desetitisíce vojáků základní služby a několik tisíc vojáků z povolání. Z našeho středu vzešlo i několik pozdějších generálů, kteří zastávali v armádě vysoké funkce.

Přesto, že nám nebyly vytvářeny ze strany velení takové podmínky, které by odpovídaly na nás kladeným požadavkům, můžeme se s hrdostí ohlédnout za tím, co jsme přesto dokázali. Bylo to zásluhou statečnosti vojáků, jejich oddanosti výsadkářské službě a společně prožívaným tvrdým výcvikem, bez ohledu na vojenské hodnosti i funkce. Právě tam se vytvářelo silné vzájemné pouto a hrdost na příslušnost k výsadkářům.

Moje služba u výsadkového vojska skončila po patnáctiletém velení 22. výsadkové brigádě odchodem na vlastní žádost v závěru roku 1969. Loučil jsem se velmi nerad, kolektiv výsadkářů se stal a dodnes zůstal mou láskou a životním osudem.

Nesmírně mě těší, že v dalším období, přes řadu následných organizačních změn, došlo k ustavení nových obdobných jednotek, které jsou na takové vysoké bojové a morální úrovni, že si vysloužily úctu a obdiv současných spojenců. Není snad ode mne příliš troufalé se domnívat, že jsme to byli právě my, jejich předchůdci, kteří položili základ k jejich nynějším úspěchům. Mluví pro to i skutečnost, že se hlásí k tradici našeho výsadkového vojska a zajímají se o akce klubů výsadkových veteránů, spolupracují s nimi a vytvářejí podmínky pro jejich činnost.

Věřím, že publikace bude dokladem toho, že nic na té dlouhé cestě nebylo zbytečné a že slova výsadkářské hymny „oheň v srdci našem na vlasti práh, snesem se s padáky tam, kde útočí vrah“ byla pro nás zákonem a platí i dnes.

Plk. výs. vojska v. v. František MANSFELD

KAŽDÝ ZAČÁTEK BÝVÁ TĚŽKÝ

VZNIK VÝSADKOVÉHO VOJSKA A JEHO NASAZENÍ V LETECH DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLKY

První použití padáku jako záchranného prostředku pro piloty je datováno k roku 1911 a jako záchrana pro posádky letadel slouží podnes. Již v první světové válce se objevily první pokusy o vysazení diverzních skupin do týlu nepřítele pomocí padáků, ale skutečný rozvoj výsadkových jednotek přišel až ve třicátých letech minulého století v SSSR a Německu. V průběhu druhé světové války se výsadkové jednotky – na padácích i vysazované pomocí kluzáků – objevily také v armádách Velké Británie, USA, Francie a Japonska. Nasazení výsadkářů – ať již jako operačních a taktických výsadků nebo v podobě diverzních, zpravodajských a organizátorských skupin – výrazně ovlivnilo průběh válečných operací a potvrdilo, že nový moderní druh vojska má velkou budoucnost.

Průkopníkem ve vytváření výsadkových vojsk byl SSSR. Již od roku 1930 byly zřizovány jednotky vzdušné pěchoty a o dva roky později byla zřízena 3. vzdušná výsadková brigáda, jejíž 1 800 mužů bylo v roce 1935 vysazeno při cvičení u Minska. V předvečer napadení SSSR měla Rudá armáda tři výsadkové armádní sbory a tři samostatné brigády.

Polsko vytvořilo v roce 1939 výsadkovou jednotku o 80 mužích, svou 1. samostatnou výsadkovou brigádu postavilo až za války ve Velké Británii, kde vznikly i další jednotky a skupiny určené k plnění zpravodajských, diverzních a organizátorských úkolů.

První padák v podobě velké plátěné střechy (padaglione) navrhl roku 1495 Leonardo da Vinci. První seskok se dvěma velkými deštníky provedl v roce 1783 Sebastien Lenormand v Montpellier, o rok později navrhl Pierre Blanchard kuželovitý padák a v říjnu 1797 seskočil z balonu z výšky 1 000 metrů v Paříži Jacques Garnerin spolu se psem. Jeho padák měl tvar polokoule o průměru 8 metrů.

Německo postavilo v roce 1934 prapor padákových myslivců a na podzim 1939 mělo k dispozici dvě výsadkové divize. Dalšími výsadkáři disponovaly Abwehr, velitelské vojsko SS, Říšský úřad bezpečnosti (RSHA) a průzkumné jednotky měly rovněž skupiny armád.

Francie postavila v roce 1937 dvě skupiny letecké pěchoty se sabotážními a diverzními úkoly, ale k jejich bojovému nasazení nedošlo. Jednotky se stejným určením byly vytvořeny až v odbojovém hnutí Svobodných Francouzů, kde vznikly později i tři výsadkové pluky.

Itálie začala s výstavbou výsadkových jednotek experimentovat už v roce 1927, ale k dopravě vojsk ve válce v Ha-beši používala letecký most a pouze k vysazování materiálu byly využity padákové zásobníky. V červnu 1936 vznikl první prapor vzdušné pěchoty a v letech války i výsadková brigáda Folgore.

V Japonsku vznikl první prapor vzdušné pěchoty v roce 1940. Za pomoci instruktorů z Německa byly další jednotky vytvořeny v roce 1941 – 1. úderná výsadková brigáda (od roku 1943 divize) u pozemního vojska a 1. zvláštní výsadkový oddíl Jokosuka u vojenského námořnictva.

Velká Británie začala budovat výsadkové jednotky v roce 1940 a o rok později vytvořila první výsadkovou divizi. V roce 1944 vznikl 1. britský výsadkový sbor použitý při invazi v Normandii. Britové budovali také průzkumně-diverzní a přepadové výsadkové jednotky a speciální zpravodajské, organizátorské a sabotážní skupiny.

V letech druhé světové války bylo možné pomocí kluzáků a nákladních kontejnerů dopravovat s výsadkáři také těžší zbraně a některé dopravní prostředky.

Vybrané hlavní výsadkové operace druhé světové války

KRYCÍ NÁZEV DATUM	ARMÁDA	ÚKOL
WESERÜBUNG 14. 4. – 18. 5. 1940	Něm.	obsazení mostů a letišť v Dánsku a Norsku
FALL GELB 10.–11. 5. 1940	Něm.	předmostí pro invazi do Nizozemí a Belgie
KORINT 25.–26. 4. 1941	Něm.	obsazení mostů v Korintském průplavu před invazí do Řecka
MERKUR 20.–21. 5. 1941	Něm.	invaze na Krétu
VJAZMA 3. 1. – 24. 2. 1942	SSSR	obklíčení něm. útočné skupiny u Moskvy
– 14.–15. 2. 1942	Jap.	obsazení letišť na Sumatře
TORCH 8.–29. 11. 1942	USA-VB	obsazení letišť v severní Africe
HUSKY 10.–14. 6. 1943	USA-VB	invaze na Sicílii
KANEV 13. 9. – 5. 10. 1943	SSSR	získání předmostí k přechodu Dněpru
EICHE 13. 9. 1943	Něm.	osvobození B. Mussoliniho
– 21. 11. 1943	Jap.	invaze na Tchajvan
OVERLORD 6. 6. 1944	USA-VB	invaze v Normandii
DRAGOON 15. 8. 1944	USA-VB	invaze na jihu Francie
MARKET GARDEN 17.–25. 9. 1944	USA-VB	získání přechodů přes řeku Maas, Wall a Rýn
STROSSER 16. 9. 1944	Něm.	protiútok v Ardenách
–	USA	invaze na filipínský ostrov Luzon
VARSAVITY 24. 3. 1945	USA-VB	ovládnutí předmostí na vých. břehu Rýna

USA vytvořily první výsadkovou jednotku v roce 1940 jako praporek kluzákové pěchoty a o dva roky později byla postavena 82. výsadková divize. V roce 1943 již bylo k dispozici pět výsadkových svazků a pět samostatných výsadkových pluků spolu s některými jednotkami RANGERS a operačními speciálními a zpravodajskými skupinami podléhajícími Úřadu strategických služeb (OSS). Vrchní velitel spojeneckých vojsk v Evropě gen. D. D. Eisenhower navštívil v předvečer vylovení v Normandii vojáky 101. výsadkové divize.

PODPÁLIT PROTEKTORÁT I SLOVENSKO

Padák byl v československé armádě používán jako záchraný prvek personálu letectva od roku 1923. Ve druhé polovině třicátých let se začalo uvažovat o výstavbě výsadkové jednotky v síle čtyř pro destruktivní úkoly, tzv. letecké pěchoty, ale nacistická okupace přípravy ukončila. Proto se základy výsadkového vojska československé armády zrodily až v letech druhé světové války u našich zahraničních jednotek ve Velké Británii a Sovětském svazu. Zatímco londýnské Ministerstvo národní obrany plány na vybudování výsadkového praporu či brigády záhy opustilo a soustředilo se na výsadky malých operačních skupin se zpravodajským, kurýrním, sabotážním, diverzním a spojovacím posláním na pomoc domácímu odboji, na území SSSR byl, vedle vysílání podobných skupin, vybudován náš první skutečný výsadkový svazek – 2. čs. samostatná paradestantní brigáda.

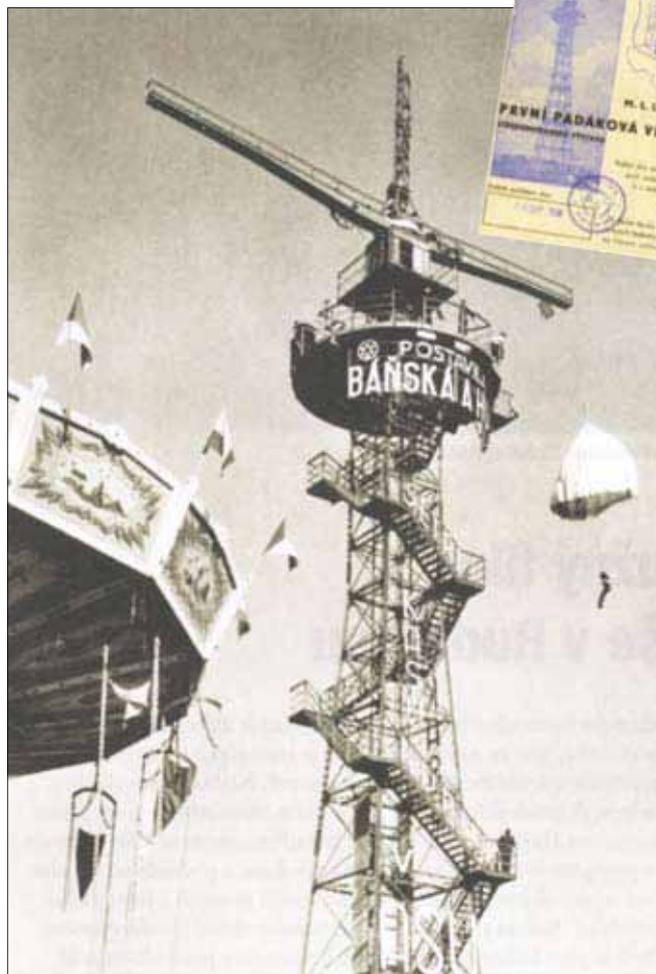
Velitelská a týlová sekce Zvláštní skupiny D ve Velké Británii.
Uprostřed pplk. Karel Paleček, po jeho levici kpt. Rudolf Krzák.

Výběrem vhodných vojáků pro výcvik byl pověřen na konci roku 1940 mjr. Karel Paleček, jenž získal deset dobrovolníků, kteří prošli výcvikem ve středisku vzdušného výcviku britské SOE Ringway u Manchesteru. Ve stejné době vznikla také Zvláštní skupina D při II. odboru MNO, která ve spolupráci se SOE vycvičila do roku 1943 na 500 dobrovolníků a provedla 43 operací s nasazením 113 čs. parašutistů, kteří plnili zpravodajské, organizátorské, kurýrní, spojovací a diverzní úkoly nejen v okupované vlasti, ale také ve Francii, Itálii a Jugoslávii.

„Knees together, shoulders round, head bent down and watch the ground!“

„Kolena sevři, ramena vpřed, hlavu skloň a na zem hled!“
– pokyn britských instruktorů při výsadkovém výcviku i před seskokem.

Rozhodnutí Ministerstva národní obrany v Londýně přečvičit určitý počet příslušníků čs. zahraniční armády na parašutisty vyplývalo z potřeby personální, materiální a technické pomoci domácímu odboji, který se ocitl v izolaci. Jediné možné spojení představovala vzdušná cesta. Souviselo také se strategií Winstona Churchilla „podpálit Evropu“ neboli aktivizovat a využít proti nacistickému Německu rezistenč-

První padáková věž v Československu i ve střední Evropě byla postavena Bāňskou a hutní společností pro Masarykovu leteckou ligu u příležitosti Středomoravské výstavy v Přerově v červnu 1936. Zájem mezi návštěvníky byl obrovský, seskok si vyzkoušelo přes 4 000 z nich.

ní hnutí v jím okupovaných zemích. K tomu byla vytvořena Special Operation Executive (SOE) s úkolem plánovat útočné akce v německém zázemí, cvičit pro ně vojáky a vysílat je do speciálních operací.

Absolventi prvního kurzu čs. parašutistů ve Skotsku.
Druhý zprava rtm. Jozef Gabčík.

STS 25 vypadala skutečně jako farma.

Výcvik ve střelbě z lehkého kulometu Bren.

Překonávání překážkové dráhy.

Výsadkový výcvik začínal na zemi.

Vlastní výcvik probíhal ve Special Training School No. 25 (STS 25) na bývalých farmách Garmour a Camusdarrah ve Skotsku. Čtyřtýdenní kurz útočného boje vycházel z výcviku commandos a obsahoval tělesnou, střeleckou a ženijní přípravu, boj zblízka, orientaci v neznámém terénu a další druhy výcviku včetně psychologické přípravy. Nechyběl ani parašutistický výcvik na STS 51 v Ringway. Celkem prošlo speciálními kurzy 252 vybraných čs. dobrovolníků. Další vojáci absolvovali spojovací, zpravodajský, zdokonalovací i další výcvik na jiných STS.

Řízení a provádění výcviku čs. parašutistů ve střelbě na STS 46 a 1, které sloužily především jako udržovací střediska, prováděl npor. Rudolf Pernický.

Tak se připravovali ve Skotsku odstřelovači.

První čs. válečný parašutista rotný Otmar Riedel (v civilním oblečení) před odletem do první operace BENJAMIN v dubnu 1941. Byl omylem vysazen v Rakousku, ale dostal se do vlasti a válku přežil. Neúspěch akce vedl k přehodnocení a zkvalitnění přípravy dalších výsadků.

BRITSKÉ PADÁKY NAD OKUPOVANOU VLASTÍ

Výsadkovým a speciálním výcvikem prošlo ve Velké Británii více než 600 československých vojáků. Do okupované vlasti bylo vysláno celkem 88 parašutistů, více než polovina z nich zahynula a deset skončilo v nacistických vězeních. Průměrná „životnost“ vysazených byla osm měsíců, k největším ztrátám došlo v letech 1942 a 1943. Obrovský psychický tlak při činnosti v týlu nepřítele nevydrželi a skutečně zradili svou přísahu z vlastního rozhodnutí pouze dva, několik dalších přistoupilo na spolupráci s okupanty jen zdánlivě a dál pokračovalo i v plnění svých úkolů.

Zpravodajské, organizátorské, kurýrní, diverzní i další výsadky z Velké Británie, které byly limitovány doletem letadel, zajišťovaly spojení mezi zahraničním a domácím odbojem, pomáhaly vlastencům doma v jejich činnosti a současně připravovaly půdu pro široce koncipované celonárodní povstání proti okupantům.

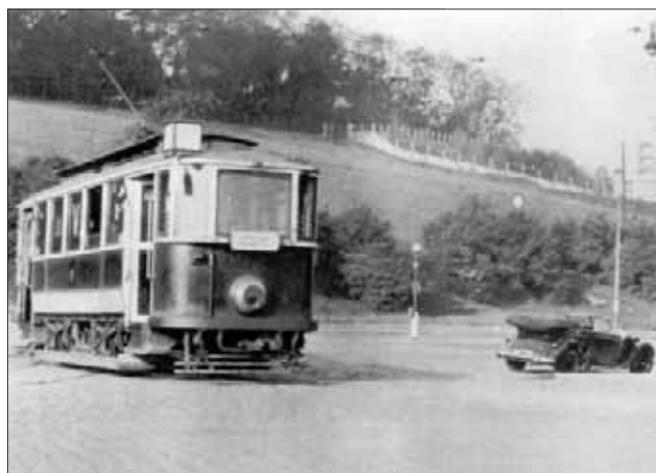
Nejvýznamnější akcí připravenou výsadky z Velké Británie za pomoci domácího odboje byl atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha 27. května 1942. Stal se i jedním z největších činů evropského hnutí odporu v letech druhé světové války.

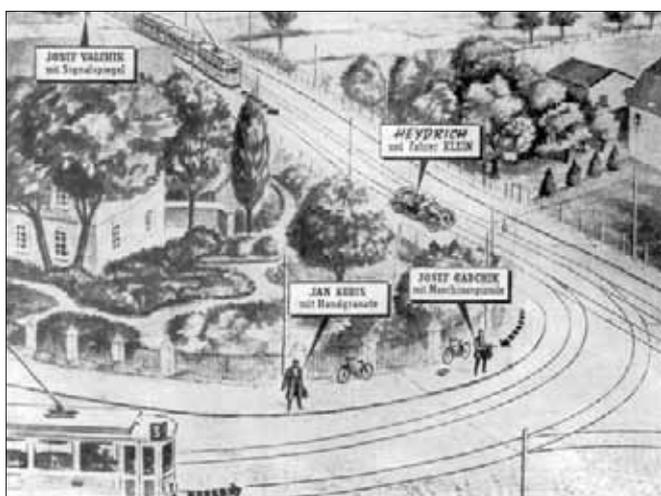
Nášivka pro výsadkáře britská.

Velitel výsadky GLUCINIUM npor. V. Lepařík před odletem k vysazení v prostoru jižních Čech 3. července 1944.

Po atentátu – Heydrichův vůz v libeňské zatáčce.

Nepřesná nacistická rekonstrukce atentátu na Reinharda Heydricha.

Je po boji – identifikace těl padlých hrdinů před kostelem v Resselově ulici.

NĚKTERÉ SPECIÁLNÍ OPERACE II. ODBORU ČESKOSLOVENSKÉHO MINISTERSTVA NÁRODNÍ OBRANY V LONDÝNĚ

Podpisy kamarádovi do památníku
před odletem výsadku do vlasti.

Parašutisté svedli svůj poslední boj
v kostele sv. Karla Boromejského
v Resselově ulici v Praze, v jehož krytí
se každý rok koná pietní akt.

27. května 2009 byl s více než
šedesátiletým zpožděním odhalen
v libeňské zatáčce památník těm,
kteří provedli atentát na R. Heydricha
– nejen parašutistům, ale i jejich
pomocníkům z domácího odboje.

Rotmistr Jan Kubiš
začínal jako dělesloužící
poddůstojník
čs. předmnichovské armády
a přes Polsko a službu ve
francouzské Cizinecké legii
se dostal v září 1939
k 2. pěšímu pluku
čs. armády. Ve Velké Británii
se přihlásil do speciálních
kurzů a byl vybrán do
operace ANTHROPOID.

Rotmistr Jozef Gabčík byl
v roce 1938 dělesloužícím
poddůstojníkem
čs. armády. V květnu 1939
odešel do Polska a vstoupil
do čs. vojenské jednotky,
po přesunu do Francie
sloužil v Cizinecké legii
v Alžírsku, od září 1939 byl
příslušníkem čs. armády.
K nasazení do protektorátu
se přihlásil sám, prošel
speciálním výcvikem
a byl vybrán pro operaci
ANTHROPOID.

VÝSADKY Z VÝCHODU

První výsadky z území SSSR do okupovaného Československa se časově kryly se speciálními operacemi Zvláštní skupiny D ve Velké Británii a plnily i stejné poslání – organizátorské, zpravodajské, sabotážně-diverzní, spojovací apod. Na rozdíl od Velké Británie, kde byla pro výběr, přípravu i vysazení parašutistů vytvořena jediná složka v rámci Ministerstva národní obrany, byly výsadky z území SSSR organizovány několika sovětskými institucemi, které sledovaly i vlastní cíle týkající se poválečného vývoje a uspořádání osvobozeného Československa.

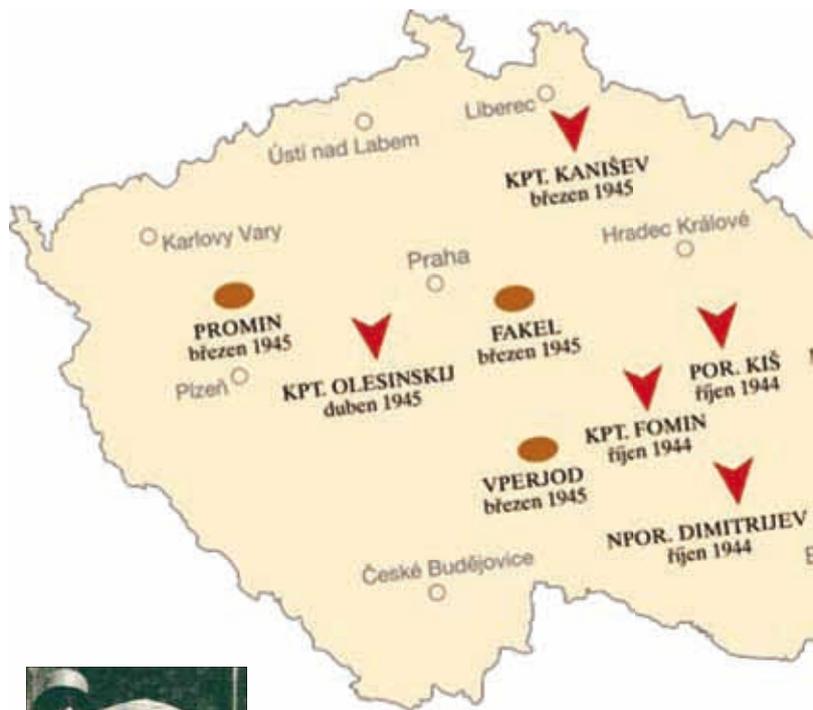
Pplk. Ludvík Svoboda, velitel naší vojenské jednotky v SSSR a plk. Heliodor Píka, náčelník čs. vojenské mise v SSSR, při přijetí u předsedy prez idia Nejvyššího sovětu Michaila Ivanoviče Kalinina.

Již v srpnu a září 1941 připravila československá vojenská mise v SSSR vedená plk. Heliodorem Píkou v rámci Programu S-1 čtyři speciální výsadkové operace se zpravodajským a organizátorským posláním, které však pro nedostatek zkušeností, navigační chyby při vysazení, nereálnost určených úkolů i z důvodu selhání některých jednotlivců skončily bez úspěchu. Program byl obnoven na podzim 1944 vysláním deseti parašutistů na východní Slovensko a Podkarpatskou Rus, dvěma výsadbám se podařilo navázat styk se štábem povstalecké armády. V roce 1943 byly učiněny dva pokusy o kontaktování 1. slovenské pěší divize severně od Krymu pomocí výsadbků.

Hlavní vliv na přípravu a řízení výsadbků z území SSSR měly orgány sovětských speciálních služeb a zčásti také představitelé moskevského vedení KSC. Lidový komisariát vnitra (NKVD) vyslal v letech 1942–1943 do Čech šest skupin se

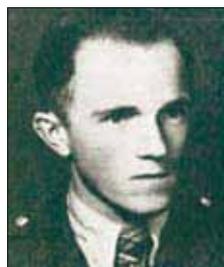

Skupina organizátorů partyzánského hnutí por. Jana Ušiaka byla dopravena na Slovensko v srpnu 1944.

Výsadky v rámci Programu S-1 organizoval pplk. František Hieke působící pod krycím jménem Petar Stoj. Později byl čs. vojenským atašé v Teheránu a od února 1944 stál v čele čs. vojenské mise u štábu gen. Tita. V roce 1950 byl degradován na vojína a nezákonně uvězněn.

zpravodajským posláním, které však byly vysazeny v Polsku. Mnohem početnější byly výsadky NKVD na Slovensko a do českých zemí od září 1944 do dubna 1945, kdy se jejich úkolem stalo i vyhledávání konfidentů a zrádců, získávání spolupracovníků a zakládání vlastních rezidentur či monitorování činnosti Ruské osvobozené armády.

Peter Jágrik patřil ke skupině Aroš, parašutistům vyslaným NKVD. Jeho velitel, Rudolf Mišutka, zradil a stal se konfidentem gestapa.

O šest dní později odletěla na Slovensko i skupina vedená por. Teodorom Polom.

NĚKTERÉ SPECIÁLNÍ VÝSADKY Z ÚZEMÍ SSSR

Jozef Jablonka seskočil do německého týlu dokonce třikrát.

Npor. Ernest Bielik byl vysazen v srpnu 1944. Jeho skupina se stala základem Partyzánské brigády Janošik s více než 800 bojovníky.

S podporou sovětské zpravodajské služby vysílalo na Slovensko a do českých zemí své výsadky také moskevské vedení KSČ. Většinou přivázely politické směrnicí a měly za úkol zřídit rádiové spojení s Moskvou. Některé představovaly zárodek štábů partyzánských oddílů.

Své zpravodajské a sabotážní skupiny vyslal do Čech a na Slovensko také Generální štáb Rudé armády. Byly nepočtené a měly za cíl získávat vojenské, politické a hospodářské informace z německého zázemí.

Vasil Kiš a Ján Kopčák, velitel a komisař partyzánské skupiny Jan Kozina, patřili mezi organizátory vyslané ze Sovětského svazu.

Dokumentace jednoho ze zpravodajců vyslaných na Slovensko.

Nejpočetnější byly výsadky zpravodajských a organizátorských skupin vysílaných od června 1944 do dubna 1945 na Slovensko v souvislosti s přípravou a průběhem Slovenského národního povstání, později směřovaly i do českých zemí. Nejprve je řídil a prováděl Ukrajinský štáb partyzánského hnutí v Kyjevě, od září 1944 štáby partyzánského hnutí při vojenských radách 1. a 4. ukrajinského frontu. Celkově šlo o 53 skupin s asi 1 200 osobami a 250 tunami zbraní a různého materiálu. Podařilo se jim vybudovat partyzánské oddíly s 18 000 bojovníky.

2. ČESKOSLOVENSKÁ SAMOSTATNÁ PARADESANTNÍ BRIGÁDA V SSSR

V lednu 1944 začala v Jefremově výstavba 2. čs. samostatné paradesantní brigády v SSSR, prvního výsadkového svazku takticko-operačního určení čs. armády v historii. Základem byli slovenští vojáci, kteří byli na přelomu října a listopadu 1943 hromadně zajati a přihlásili se ke službě u čs. vojenské jednotky v SSSR. Již koncem ledna dosáhl počet příslušníků svazku 2 714 osob a bylo možné zahájit výcvik, který se skládal z odborné výsadkové a fyzické přípravy, střeleckého výcviku, taktiky i dalších druhů a byl završen seskoky. Od března začala druhá etapa přípravy zaměřená na bojové seskoky padákem a taktické výsadky organických jednotek. Na konci dubna po inspekci spojené s bojovým cvičením převzala brigáda bojovou zástavu. Na počátku května 1944 byl svazek přesunut do Proskurova, kde pokračoval v intenzivní přípravě. Po zprávě o vypuknutí povstání na Slovensku chtěli vojáci letět na pomoc, ale brigáda byla včleněna do 67. střeleckého sboru Rudé armády a nasazena jako pěší v Karpatsko-dukelské operaci, kde utrpěla vážné ztráty.

Velitelem brigády byl ustanoven plk. Vladimír Příkryl, který je na snímku z letiště Tri duby uprostřed, po jeho pravici kpt. Pavol Marcely, po levici škt. František Faitl, velitel 1. čs. stíhacího pluku. Plk. Příkryl prošel našimi jednotkami ve Francii a Velké Británii, od roku 1943 byl zástupcem velitele 1. čs. samostatné brigády v SSSR. Po únoru 1948 byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen a uvězněn.

Výcvik v balení padáků.

Pozemní výcvik v Jefremově.

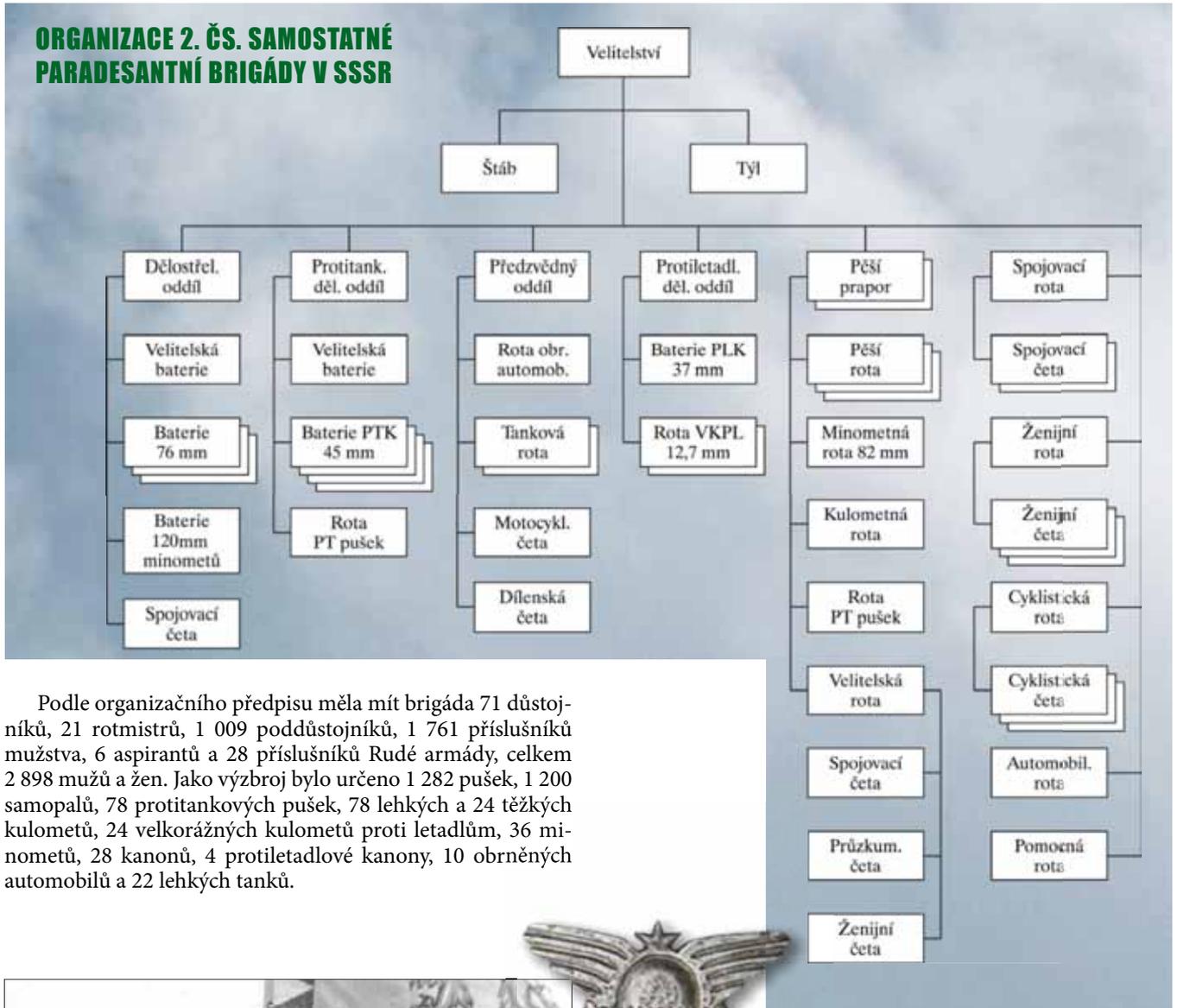

Strojení do padáků před seskoky.

Dokonale bylo třeba zvládnout také vysazování nákladních kontejnerů.

ORGANIZACE 2. ČS. SAMOSTATNÉ PARADESANTNÍ BRIGÁDY V SSSR

Podle organizačního předpisu měla mít brigáda 71 důstojníků, 21 rotmistrů, 1 009 poddůstojníků, 1 761 příslušníků mužstva, 6 aspirantů a 28 příslušníků Rudé armády, celkem 2 898 mužů a žen. Jako výzbroj bylo určeno 1 282 pušek, 1 200 samopalů, 78 protitankových pušek, 78 lehkých a 24 těžkých kulometů, 24 velkorážných kulometů proti letadlům, 36 minometů, 28 kanonů, 4 protiletadlové kanony, 10 obrněných automobilů a 22 lehkých tanků.

Dne 23. dubna 1944 předal náčelník čs. vojenské mise v SSSR gen. Heliodor Píka svazku bojovou zástavu.

Odznak 2. čs. paradesantní brigády.

Náročný výcvik absolvovaly i ženy. Patnáct odletělo na bojující Slovensko.

Po stažení z bojů a soustředění v Krosně začal 26. září letecký přesun brigády na bojující Slovensko, který trval až do 19. října. Celkem bylo na pomoc SNP dopraveno 1 739 osob a velké množství materiálu. Vojáci nastupovali ihned po přeletu na nejvíce ohrožené úseky fronty a zadržovali spolu s povstaleckou armádou a partyzány útočící nacistické jednotky. Vzhledem k vývoji situace dostala brigáda 28. října 1944 rozkaz přejít jako poslední povstalecká jednotka na partyzánský způsob boje.

Každý den vzlétaly na povstalecké letiště Tri duby letouny s vojáky a materiálem.

„Na Slovensko jsme dorazili pozdě. Kdyby nás Sověti dopravili na letiště Tri duby u Banské Bystrice bez zbytečných průtahů, které měly z velké míry politické pozadí, mohli jsme zde sehrát zcela jinou roli. V celku jsme představovali slušnou bojovou sílu. Zde jsme, rozbití po bojích v Karpatech, jen po kouskách zacpávali díry, kterými Němci rychle prosakovali k Banské Bystrici.“

Arm. gen. v. v. Tomáš Sedláček, v roce 1944 nadporučík a náčelník štábu dělostřelectva 2. čs. samostatné paradesantní brigády v SSSR

Chvilke k načerpání fyzických i psychických sil.

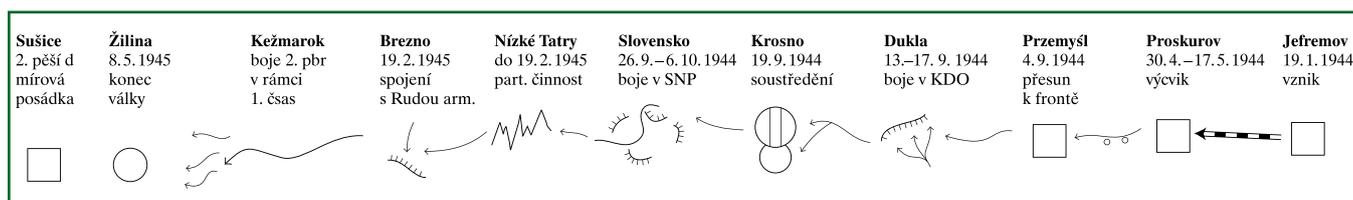
Odlet na pomoc SNP z letiště v polském Kroszczenku.

Ústup do slovenských hor byl v zimních podmínkách neobyčejně těžký a vyžádal si řadu obětí, ale v listopadu byla velká část brigády soustředěna v Lomníské dolině a dál pokračovala v boji, od prosince jako 2. československá partyzánská brigáda generála Ludvíka Svobody. V polovině února se spojila s postupujícími jednotkami Rudé armády a po soustředění v Kežmaroku se zapojila do bojů v rámci 1. čs. armádního sboru v SSSR. Konec války ji zastihl v Žilíně.

Velitel brigády vydává rozkaz k zastavení nepřítele v bojích u Košiar.

BOJOVÁ CESTA 2. ČS. SAMOSTATNÉ PARADESANTNÍ BRIGÁDY V SSSR

Dlouho zůstával nevysvětlený osud bojové zástavy para-brigády. Průzkumná jednotka npor. Pavola Marcelého dostala za úkol probít se s ní k Rudé armádě, ale 6. prosince 1944 padla severně od Revúce do nacistické pasti. Podle jedné hypotézy byla zástava zakopána a nepodařilo se ji najít, podle druhé ji průzkumníci v zoufalé situaci raději spálili v kamnech, než aby padla do rukou nepřítele, další verze tvrdí, že se jí zmocnila německá jednotka, která všechny příslušníky jednotky zlikvidovala, čtvrtá hypotéza uvádí, že ji našel jeden muž, odevzdal na vojenskou správu v Žilině nebo Martině a tam se ztratila. Dnes již víme, že zástava padla do rukou nepřítele a byla pře-vezena do Bratislavy, kde její stopa mizí.

Ústup do slovenských hor.

Neobyčejně náročný přechod přes Chabenec si vyžádal 80 obětí.

Do povstání se zapojila také část padákových střelců, příslušníků výsadkové jednotky vytvořené ve Slovenské armádě podle vzoru německých Fallschirmjägerů v létě 1944.

Ve slovenských horách.

K 15. květnu 1945 byla brigáda reorganizována v Banské Bystrici na 2. pěší divizi, která byla na jaře 1948 přesunuta do Písku a v srpnu do Sušice. Zdejší 2. motostřelecká divize spolu s nově vytvořenou 22. výsadkovou brigádou se staly pokračovateli tradic 2. čs. samostatné para-desantní brigády v SSSR a získaly historický název „Banskobystrická – Slovenského národního povstání“.

NÁSTUP DO LETOUNU A START

VYTVOŘENÍ VÝSADKOVÉHO VOJSKA ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY (1945–1950)

S přípravnými pracemi na vytvoření výsadkových jednotek čs. armády se započalo v srpnu 1945 na Hlavním štábu a velitelství letectva. Podle návrhu mírové organizace čs. branné moci z července 1945 měla být postavena výsadková brigáda a z počátku bylo hlavním úkolem formulování koncepce pro budoucí výsadkové vojsko – zda dát přednost malým skupinám typu commandos, určeným převážně k průzkumně-diverzním a sabotážním úkolům, nebo větším jednotkám, schopným plnit takticko-operační úkoly. V lednu 1946 připravilo Velitelství letectva návrh na zřízení Ústředního výcvikového střediska pro jednotky vzdušné pěchoty a počítalo s tím, že výsadkové jednotky se stanou součástí letectva. Již od prosince 1945 však začal z iniciativy div. gen. Heliadora Píky ve Vojenském výcvikovém táboře v Milovicích kurz prvních 41 instruktorů v seskoku padákem, kteří měli vedle výcviku armádních výsadkářů také pomáhat Československému národnímu aeroklubu metodickou pomocí při rozvoji parašutistického sportu. Kurz zabezpečovaný brig. gen. Vladimírem Příkrylem, bývalým velitelem 2. čs. paradesantní brigády v SSSR, byl však pro nedostatek materiálu již v únoru 1946 zrušen. Ve stejné době se na velitelství pěchoty začala formovat při jeho štábu skupina jednotek dopravovaných vzduchem, do jejíhož čela byl postaven plk. Karel Paleček.

V březnu 1946 byla při velitelství pěchoty vytvořena skupina jednotek dopravovaných vzduchem (JDV) vedená plk. Karlem Palečkem, která musela vyřešit v prvé řadě koncepční i praktické otázky výstavby výsadkového vojska. Zatímco plk. Paleček byl stoupencem vytváření zpravodajských a diverzně-sabotážních výsadků, gen. Příkryl preferoval budování

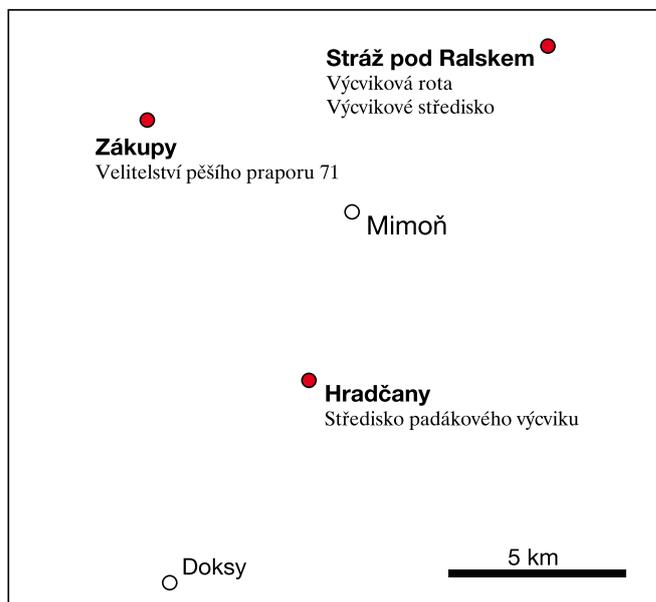
vyšší takticko-operiční jednotky. Oba vycházeli z vlastních válečných zkušeností – gen. Paleček stál v čele Zvláštní skupiny D, která v Londýně připravovala výsadky do okupované vlasti, gen. Příkryl byl velitelem 2. čs. paradesantní brigády v SSSR. Ač spolu oba spolupracovali, panovala mezi nimi také skrytá rivalita. Až po rozhodnutí vedení Ministerstva národní obrany v září 1946, že gen. Příkryl nebude pověřen řízením parašutistického výcviku v armádě, mohla skupina při velitelství pěchoty zahájit koncepčnější činnost, při níž využívala jak válečné zkušenosti, tak brala v úvahu potřeby a možnosti čs. armády. Postupně se podařilo připravit koncepci budování výsadkového vojska a vyřešit i základní technické, ekonomické a materiální otázky jeho výstavby. Výsledkem byl návrh na vytvoření úderné výsadkové brigády, která by pokrývala potřebu zpravodajské, sabotážní a diverzní činnosti. Velitelství letectva připravilo vlastní návrh na zřízení Ústředního výcvikového střediska pro jednotky vzdušné pěchoty počítající s postavením vyšší jednotky schopné plnit takticko-operiční úkoly. Koncepční spor byl vyřešen v únoru 1947, kdy Hlavní štáb rozhodl o definitivním vytvoření skupiny jednotek dopravovaných vzduchem při velitelství pěchoty a postavení výcvikového praporu jako základu, z něhož postupně vzejde širší organizace výsadkových jednotek. Preferována byla orientace na malé a střední, dokonale připravené diverzně-sabotážní výsadky, otázka výstavby takticko-operičních jednotek měla být řešena následně. Skupina výsadkových jednotek při velitelství pěchoty zahájila svou činnost v květnu 1947, jako datum zřízení výsadkového praporu byl určen 1. říjen téhož roku.

„Naše návrhy jsou vlastně strážlivou trestí všeho, co moderní armáda musí mít. Vycházeli jsme ze zkušeností východních i západních spojenců, ale snažili jsme se o praktické pojetí našich, ryze československých potřeb. Stavíme novou jednotku z hlediska a možností československých – to musí být jasné a směrodatné... Budeme spolupracovat s letectvem, HIBV [Hlavním inspektorátem branné výchovy], s 2. a 5. oddělením Hlavního štábu a s 1. oddělením, které bude zásadně řešit operační zájmy. Skupina je určena jako řídicí a výcvikový orgán nejen pro všechny otázky boje výsadkářů, ale i veškerého zvláštního boje, který s tím souvisí...“

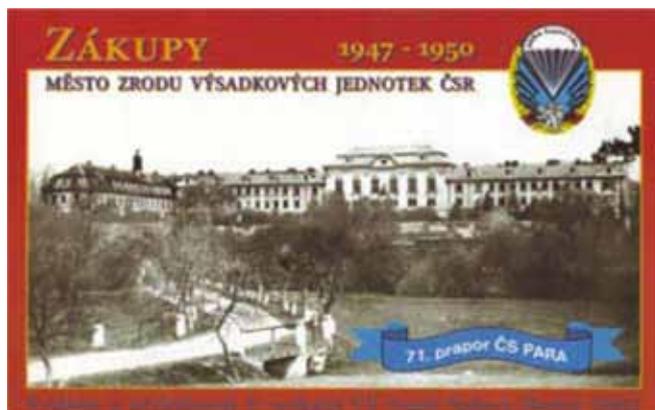
Z návrhu plk. Karla Palečka na vytvoření výsadkového vojska

DISLOKACE PĚŠÍHO PRAPORU 71 K 1. ŘÍJNU 1947

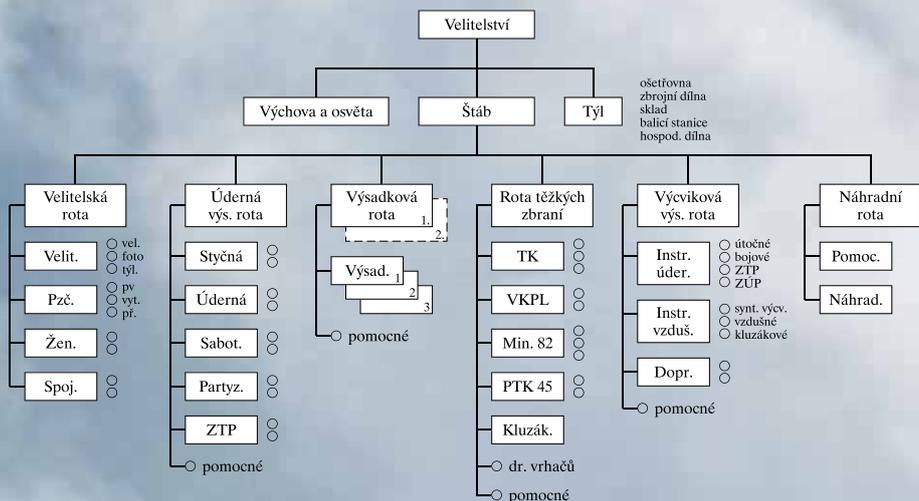

PĚŠÍ PRAPOR 71 „ČESKOSLOVENSKÝCH PARAŠUTISTŮ“

Byl vytvořen 1. října 1947 v Zákupech u České Lípy a jeho velitelem byl mjr. Oldřich Talášek. Podle organizačního schématu měl mít tři roty, z nichž jedna by byla úderná pro zvláštní úkoly, další dvě roty spolu s rotou těžkých zbraní a kluzákovým prvkem měly představovat základ pro organický výsadek. Již v červenci 1947 začal v armádě nábor dobrovolníků „k výcviku seskoku padákem“, ale na konci září měl prapor k dispozici jen 200 mužů, což byla necelá třetina plánovaných počtů. Proto bylo možné postavit jen velitelskou a výcvikovou rotu. Další jednotky mohly být naplněny až k 1. dubnu 1948 po nástupu dalších branců, kteří již absolvovali základní výcvik u pěších praporů. Za těchto těžkých podmínek bylo třeba nejen zahájit výcvik a zajistit chod služby, ale především vybudovat materiálně technickou základnu pro výcvik.

PLÁNOVANÁ ORGANIZACE PĚŠÍHO PRAPORU 71 „ČESKOSLOVENSKÝCH PARAŠUTISTŮ“ V ŘÍJNU 1949

SKUTEČNÁ ORGANIZACE PĚŠÍHO PRAPORU 71 „ČESKOSLOVENSKÝCH PARAŠUTISTŮ“ V ŘÍJNU 1949

Čestný název „Československých parašutistů“, který prapor získal 3. března 1948, dokumentoval, že nová jednotka se hlásí a navazuje na tradice 2. čs. samostatné paradesantní brigády v SSSR i výsadků vyslaných do okupované vlasti z Velké Británie a SSSR. Symbolizoval jednotu našeho zahraničního vojenského odboje a jeho podíl na osvobození Československa a porážce nacistického Německa.

Stráž pod Ralskem na konci čtyřicátých let minulého století.

Na domě v Zákupech, z jehož balkonu vyhlásil plk. K. Paleček rozkaz o zřízení výsadkových jednotek, byla péčí a nákladem klubu výsadkových veteránů Liberec odhalena pamětní deska.

VÝSTAVBA VÝSADKÁŘSKÉ ZÁKLADNY

Od svého vytvoření musel pěší prapor 71 vedle výcviku budovat výcvikovou základnu. Těžiště prací bylo položeno do Stráže pod Ralskem a Hradčan, kde mělo vzniknout středisko vzdušného výcviku nazývané padáková škola, ale potřebná zařízení se budovala také v Zákupích. Tíha prací spočívala na vojácích výcvikové a velitelské roty, kteří nastoupili k jednotce v říjnu 1947. S některými náročnějšími pracemi jim pomáhaly zákopnické jednotky vyčleněné velitelstvím pěchoty. Díky nezměrnému úsilí všech i různým improvizacím se do poloviny roku 1948 podařilo výcvikovou základnu vybudovat tak, že byla schopna zajistit potřebný výcvik. Tvořily ji překážkové dráhy, střelnice pro pudovou střelbu, můstky pro nácvik doskoků a parakotoulů, trenážéry, makety trupů letadel, ženijní cvičiště, házeště ostrých ručních granátů i další zařízení.

V Hradčanech byl vybudován také polygon vzdušného výcviku, jemuž se říkalo „opičí ráj“. Rada výcvikových zařízení byla zavěšena na stromech a vojáci si často připadali opravdu jako opice šplhající a pohybující se v korunách.

K 1. říjnu 1949 byl výsadkový prapor 71 reorganizován. Došlo ke zrušení výcvikové roty a namísto roty těžkých zbraní byly vytvořeny kulometná rota a rota doprovodných zbraní s minometnou, protitankovou a tarasnicovou četou. V květnu 1949 byla na letišti v Kbelích zřízena kluzáková letka, která se v listopadu přemístila do Hradčan. Předepsané mírové počty jednotky byly sníženy z 657 na 473 mužů. Důvodem byl nedostatek branců ochotných a především po zdravotní stránce schopných náročného výcviku a výkonu služby. Po únoru 1948 zasahovalo do výběru také Obranné zpravodajství – například z 823 mužů, kteří projevíli zájem o vstup do výsadkového vojska v lednu 1949 prošlo zdravotními prohlídkami jen 396 a po prověrkách OBZ jich zůstalo pouze 176.

Príslušníci výcvikové roty v roce 1947.

Výstavba padákové školy v Hradčanech.

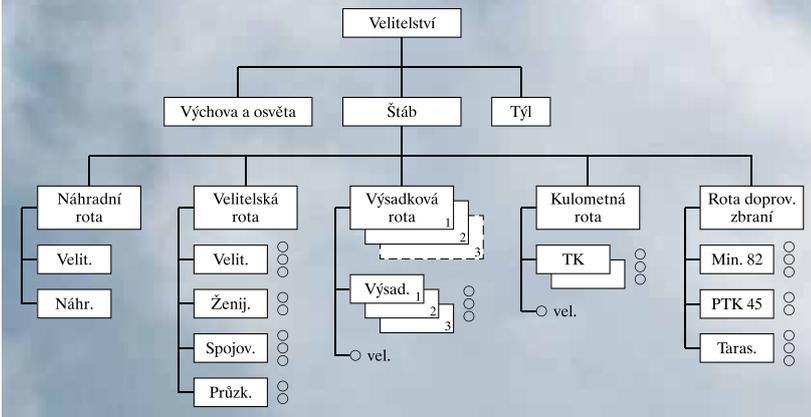
Překážková dráha ve Stráži pod Ralskem.

K 1. dubnu 1948 byly vedle výcvikové roty, již velel kpt. Josef Černota, vytvořeny také 1.–3. výsadková rota s veliteli por. Adolfem Štětou, por. Františkem Mansfeldem a npor. Janem Vavrdou, rota těžkých zbraní, v jejímž čele stál por. Karel Hykele a náhradní rota vedená kpt. Karlem Hůlkou. Velitelem padákové školy v Hradčanech se stal npor. Jaroslav Pešán a nově byl zřízen padákový sklad (stanice) v Borečku, jemuž velel por. Vladimír Maděra.

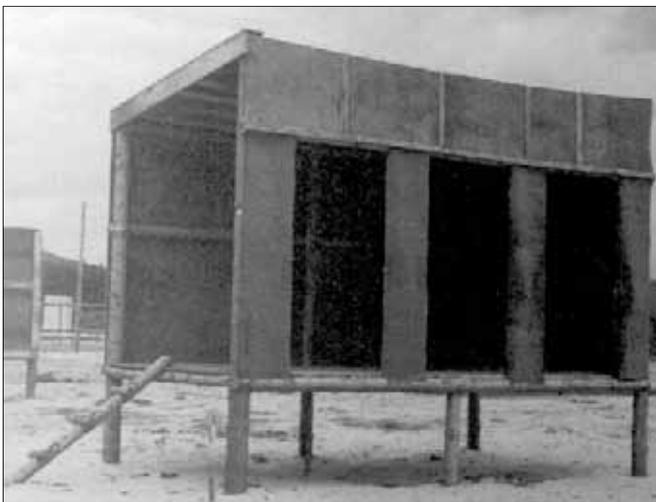

Stačilo pár slabších kmenů, aby vznikla překážka, jejíž překonání nebylo ani trochu snadné.

MÍROVÁ ORGANIZACE VÝSADKOVÉHO PRAPORU 71 „ČESKOSLOVENSKÝCH PARAŠUTISTŮ“ K 1. ŘÍJNU 1949

Velitelem úderné a později výcvikové roty byl kapitán Josef Černota, člen londýnského výsadku vysazeného za války v Beskydech. Patřil mezi velitele, kteří byli vzorem svou fyzickou zdatností a mistrovským ovládním zbraně, ale měl velkou zásluhu také na vybudování výcvikové základny. V roce 1950 byl z armády propuštěn.

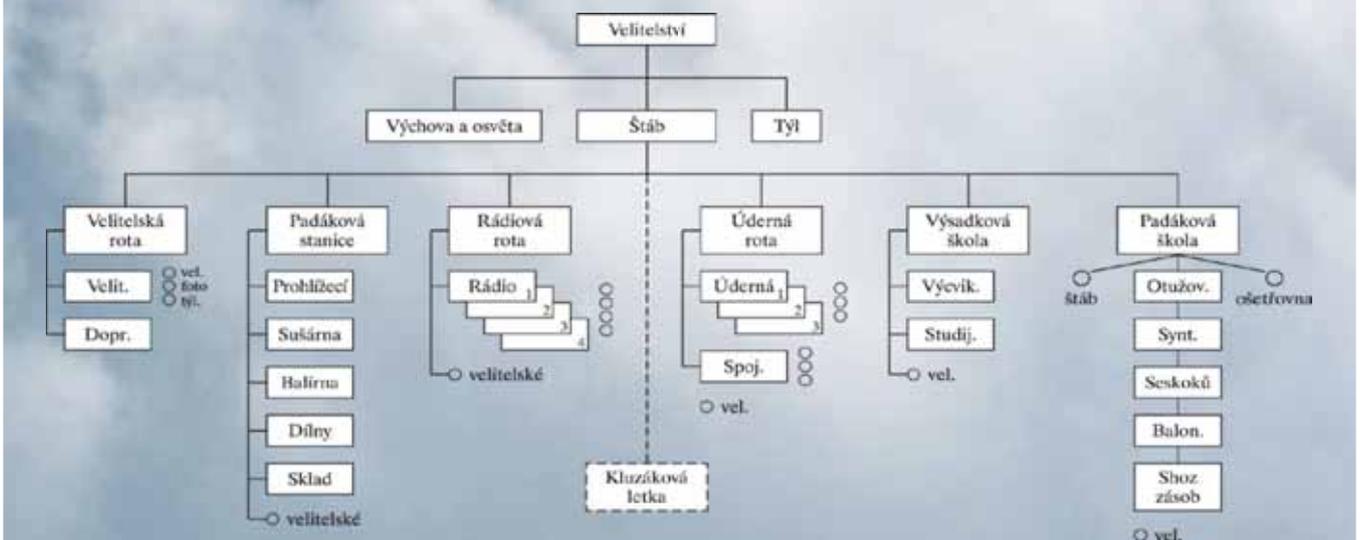
Nejprve sloužila k trénování seskoku dřevěná bouda...

V lednu 1949 bylo ve Stráži pod Ralskem zřízeno Výsadkové učiliště, jehož součástí se staly úderná rota a výsadková a padáková škola, zajišťující výcvik nových příslušníků výsadkového vojska. K učilišti patřila také padáková stanice v Bořecku, kde se centrálně sušily, balily a uskladňovaly padáky.

... později trup vyřazeného letounu C-47 Dakota.

ORGANIZACE VÝSADKOVÉHO UČILIŠTĚ OD 15. LEDNA 1949

NEDOSTÁVALO SE SKORO NIČEHO

Velmi složitá byla materiálně-technická situace, protože výsadkového materiálu spojeneckého či kořistního původu bylo velmi málo. Navíc německé padáky RZ-20 a britské V-1 byly zastaralé a konstrukčně problematické, stejně jako německé zásobníky s padáky, proto bylo nutné sáhnout k vlastnímu vývoji a konstrukcím. Slibná jednání o dodávkách balonů, letounů a kluzáků s Velkou Británií (SSSR na čs. žádosti neodpovídal) přerušil únor 1948, a tak i v tomto směru musely být zahájeny vlastní vývojové práce. Vážné nedostatky však byly také ve výzbroji a výstroji, což ale byl celoarmádní problém. Z počátku šlo především o trofejní materiál, který bylo nutno různými způsoby upravovat, později začalo velitelství výsadkového vojska projekty potřebné výstroje a výzbroje zadávat civilním podnikům, popřípadě drobnější úkoly řešit samo vlastními silami. Přes všechnu snahu i dílčí úspěchy se až do počátku padesátých let nepodařilo situaci ve výzbroji a výstroji výrazně zlepšit a prapor i jeho součásti mohly provádět výcvik pouze díky různým improvizacím.

Výstroj výsadkáře pro seskok v roce 1948: cvičný oděv vz. 19, gumová ochranná přilba a letecký záchranný padák.

Kapitán Vladimír Maděra byl příslušníkem týlové sekce Zvláštní skupiny D ve Velké Británii a na velitelství výsadkového vojska měl na starosti materiální otázky. Byl autorem prvního čs. padáku VJ-1/47 zavedeného v roce 1948, účelové cvičné uniformy vz. 19 i dalších prvků na svou dobu moderní výstroje. Vybudoval také padákovou stanici v Borečku a stal se jejím prvním velitelem. Měl velké zásluhy na tom, že výsadkový prapor mohl od svého vzniku provádět výcvik a plnit i další úkoly.

První zkušební seskok s padákem VJ-1/47 provedl jeho „otec“ poručík V. Maděra 26. února 1948. Spolu s ním vyskočili také kpt. J. Černota a npor. J. Vavrda.

Padák VJ-1/47.

Kořistní německá útočná puška MP 44 patřila spolu s britskými Steny M/B a italskými samopaly Beretta ke zbraním, s nimiž výsadkové vojsko začínalo. Zůstala v jeho výzbroji až do roku 1949.

Od roku 1948 začal výsadkový prapor dostávat čs. samopaly vz. 48, známé pod pozdějšími označeními vz. 23 až 26. Na fotografii dole je samopal ve výsadkové verzi (vz. 25) v původní ráži 9 mm, nad ním vz. 26 se změněnou ráží 7,62 mm pro sovětské střelivo.

Hlavním palebným prostředkem byl lehký kulomet vz. 26 se zásobníkem na 20 nábojů. Prapor měl v roce 1948 ve výzbroji 47 těchto kulometů.

Výsadkář v uniformě s baretem zavedeným pro výsadkové vojsko.

Pro seskoky používalo výsadkové vojsko letouny C-47 Dakota upravené pro vysazování osob. V roce 1949 se podařilo zakoupit ve Velké Británii pět kluzáků Hadrian GG4, které používaly americké jednotky hlavně na tichomořských a asijských bojištích. Byly určeny pro 15 mužů a měly nosnost tři tuny. Již od roku 1948 začal v Otrokovicích vývoj dvousedadlových větroňů Z 130 Kmotr a o rok později i vývoj operačních kluzáků ve firmách Letov a Aero.

První výsadkový barem z roku 1948.

Oznak čs. parašutistů s průkazkou.

Nejpočetnějším dopravním prostředkem praporu byly v roce 1948 motocykly.

Součástí roty těžkých zbraní byla kulometná četa s třemi těžkými kulomety vz. 37.

TĚŽKO NA CVIČIŠTI, LEHKO NA BOJIŠTI

Náročný výběr do výsadkových jednotek měl zajistit, aby vojáci byli schopni vydržet mimořádně náročný výcvik, který měl pěchotní a speciální část. Cílem byla všestrannost vedoucí k vysoké univerzalitě vojáka a schopnosti vzájemné nahraditelnosti. Velký důraz byl položen na pěstování tělesné zdatnosti a morálních hodnot, vysokou úroveň střeleckého výcviku, zvládnutí práce s trhavinami i na znalost života v přírodě a schopnost přežít. Na základní výcvik navazoval speciální ve skupinách, který prohluboval v daném směru či odbornosti již získané návyky. Nezbytnou součástí přípravy byl vzdušný výcvik zakončený pěti seskoky – jednotlivce, dvojice, pětice, desítky a dvacítky výsadkářů. Přes neutěšenou materiální situaci se dařilo úkoly výcviku plnit.

Co nejrychleji nahoru a ještě rychleji dolů.

Překonání hlubokého příkopu s pomocí tyče.

Volně a stupňovitě zavěšené kladiny na překážkové dráze ve Stráži pod Ralskem.

„Výsadkové jednotky jsou vybrané jednotky vysokých hodnot, vysloveně úderného a útočného typu, schopné plnit všeobecné úkoly v týlu nepřítele, za nejtěžších podmínek, omezenými prostředky materiálními, převahou tělesné zdatnosti, morálky a výcviku.“

Z Prozatímních směrnic pro výcvik jednotek z roku 1947

Výcvik v pudové střelbě aneb Okamžitě po dopadu znič nepřítele palbou!

Útok družstva s ostrými náboji.

Při výcviku si voják musel často připadat jako artista na laně.

V březnu a dubnu 1948 zajistil pěší prapor 71 ve Stráži pod Ralskem kurz instruktorů partyzánského boje, jímž prošlo 129 bývalých partyzánů a příslušníků Svazu brannosti. V druhé etapě v srpnu 1948 ve vojenských výcvikových prostorech Boletice, Libavá, Mimoň a Turecký vrch bylo vycvičeno dalších 570 instruktorů pro Svaz brannosti, většinou z řad záložních důstojníků. Ve Stráži pod Ralskem proběhl od července do září 1948 rovněž kurz pro instruktory výcvikových jednotek izraelské armády, jehož se zúčastnilo 43 osob.

Výcvik čtyř minometů ráže 82 mm.

Výsadkář musel zvládnout destrukci železniční tratě.

Padákovou školu absolvovaly také ženy – instruktorky paraoddílů Sokola a později Dosletu.

První seskoky v roce 1948.

Až do roku 1950 cvičil výsadkový prapor a jeho součástí vojáky pro diverzní, sabotážní a zpravodajské úkoly. Po tomto datu byl změněn na bojovou jednotku schopnou operačního nasazení a jeho výcvik se začal řídit sovětskými předpisy.

CO BYLO VČERA, DNES UŽ NEPLATÍ

Pěší a později výsadkový prapor procházel řadou reorganizačních změn, které měnily jeho strukturu ve skutečně bojovou jednotku schopnou plnit vedle diverzních, záškodnických a zpravodajských úkolů také požadavek taktického nasazení menších organických skupin v týlu nepřítele. V roce 1950 měl více než 900 mužů a v jeho výzbroji bylo 35 lehkých a 9 těžkých kulometů, 27 tarasnic a 19 minometů. Dopravu zajišťovalo téměř 70 automobilů Willis, přes 20 nákladních automobilů o nosnosti do 3,5 tuny, 19 motocyklů a 40 kol. Jednotky disponovaly 58 radiostanicemi zajišťujícími dobré spojení a velení.

Gen. Karel Paleček přijímá hlášení před seskokem na letišti v Praze-Ruzyni.

Velmi smutná chvíle – pohřeb kamaráda Václava Černého, který zahynul při seskoku.

V roce 1950 byla balírna padáků v Borečku reorganizována na Výzkumnou stanici a opravnu padáků, kterou vedle výsadkového vojska využívalo také letectvo. Úkolem stanice bylo navrhovat a zkoušet kompletace výstroje a výzbroje, provádět zkoušky a homologace nové techniky a padáků či řešit podvěsná zařízení, pořádala však také kurzy pro armádní i svazarmovské sportovce či organizovala armádní přebory a civilní mistrovství republiky v parašutismu. Stanice zůstala v Borečku až do roku 1958, kdy byla zrušena.

Nácvik na přehlídku v kasárnách ve Stráži pod Ralskem.

Odjezd v plném obsazení na svatbu kamaráda výsadkáře, za volantem kpt. J. Černota.

Již v září 1948 se objevily návrhy na redислоkaci výsadkového vojska a jeho přesun na východní Slovensko do prostoru Prešov, Sabinov, Bardejov, Humenné, Michalovce a Kamenica nad Cirochou. Nový velitel výsadkového vojska plk. Alexandr Kováč zavrhl koncepci svého předchůdce gen. Karla Palečka a začal v souladu s politickými požadavky orientovat výstavbu vojska na operačně-taktické výsadky podle sovětského vzoru. V dubnu 1950 byl ustaven v Žilině 65. výsadkový prapor kopírující organizaci 71. výsadkového praporu, který se později přesunul do Trenčína. V roce 1951 vznikly i 172. (později 72.) výsadkový mechanizovaný prapor v Košicích a 173. výsadkový dělostřelecký oddíl v Sabinově.

Poděkování za vzornou službu prvním vojákům výsadkového vojska.

Hymna výsadkářů

Duní stroje nad hřebeny hor,
k útoku startuje paradesantní sbor.
Oheň v srdci nesem na vlasti práh,
snese se padáky tam, kde útočí vrah.

Žižkův odkaz máme, v srdci je, v nás,
hrůzu a děs bude nepřítel mít z nás.
Jasný je náš úkol, jasný je náš cíl,
tvrdě kde je nepřítel bojovat ze všech sil!

Tam kde výheň boje žhne v dešti střel,
tam parajednotka přísahala v hluku střel.
Národ náš nám věří, nezklamem jej,
již nikdy „Mnichov“. Vlasti svou oběť dej!

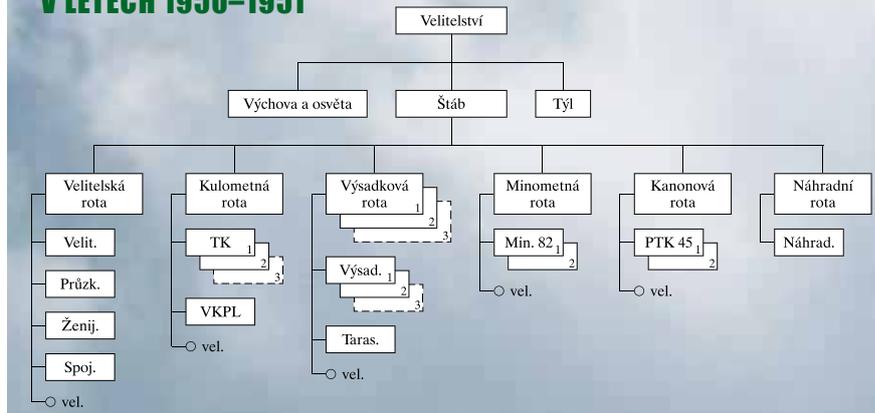
Teď již zbraně bijí do jejich těl,
zní hudba pekelná v rachotu našich děl.
Život rádi dáme ze svoji zem.
za naše vítězství, za svobodu všem.

Paradesantní jednotky – meče armády hrot.
Letcům burácejí motory, od vrahů nás dělí skok.
Dolů hotovost! Dolů připravit!
Vpřed, úder z oblohy,
do hlubin padá z letounů ven,
na sta mužů bránit svou zem.

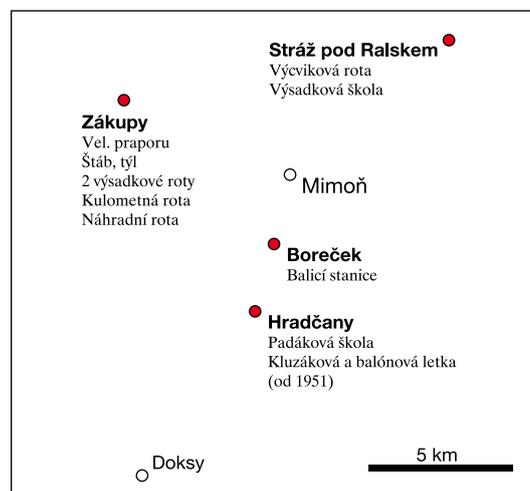
Složil ji por. Jaroslav Mladý ve Stráži pod Ralskem již v roce 1947 jako pochodovou píseň, ale brzy se stala skutečnou hymnou výsadkářů.

V roce 1954 upravil notový part pro hudbu 22. výsadkové brigády její kapelník npor. Jan Holoubek.

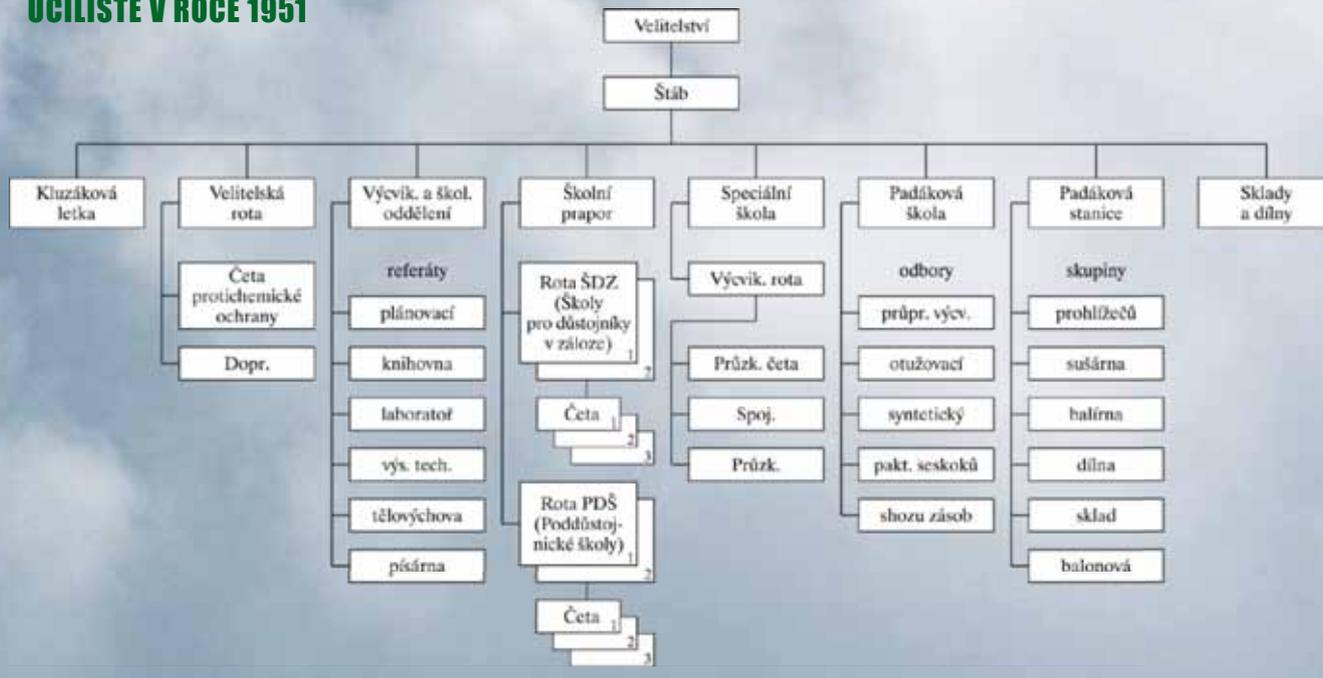
MÍROVÁ ORGANIZACE 71. VÝSADKOVÉHO PRAPORU V LETECH 1950–1951

DISLOKACE VÝSADKOVÉHO PRAPORU 71 K 1. ŘÍJNU 1949

MÍROVÁ ORGANIZACE VÝSADKOVÉHO UČILIŠTĚ V ROCE 1951

ELITNÍ JEDNOTKA ČESKOSLOVENSKÉ ARMÁDY

Od počátku byl výsadkový prapor budován a připravován jako elitní jednotka armády. Přes všechny problémy a těžkosti dokázal díky obrovskému nadšení a vysokému nasazení všech svých příslušníků plnit stanovené úkoly své výstavby a výcviku. Prokázal to již 10. června 1948 ukázkou výcviku pro představitele velení armády a Vysoké školy válečné a 22. září téhož roku předvedl své mistrovství před sovětskou vojenskou delegací vedenou generálem Kirilem Semjonovičem Moskalenkem, velitelem protivzdušné obrany Moskevské oblasti, který se v čele 38. armády podílel na osvobození Československa. Jednotka však začala být využívána také k reprezentaci čs. armády na veřejnosti – zúčastňovala se vojenských přehlídek, vystoupila v rámci Armádního dne na XI. všesokolském sletu v Praze v červenci 1948 i při celé řadě dalších příležitostí.

Při ukázkách pro představitele velení armády v čele s ministrem Ludvíkem Svobodou předvedlo sto příslušníků praporu ukázkou tělesné přípravy...

... pozemního padákového výcviku...

... a taktické cvičení čety v přepadu nepřátelského letiště s ostrými náboji, po jehož provedení poděkoval ministr veliteli 1. roty por. Adolfu Štětкови.

Sovětská vojenská delegace zhlédla vedle ukázek výsadkového materiálu, výcviku a střelby také hromadný bojový seskok 200 mužů 2. výsadkové roty vedené por. F. Mansfeldem. Gen. K. S. Moskalenko vyslovil rotě své uznání a pochvalu.

Kdo je výsadkář?

Milan Rech

**Výsadkář je vzdušný pán,
nahoru s ním letí eroplán.
Nemá s sebou mapu ani plán,
dolů padá vždycky sám.**

**Musí k tomu mít povahu,
ale také velkou odvahu.
Padák musí skládat sám,
potom bývá jeho pán,**

**Přihlas se, hochu, k nám,
poznáš, co je být paragán.
Není to jen frajeřina,
také radost a pořádná dřina.**

„V červenci 1948 jsem se svým kamarádem Jirkou Krejčím podnikl výpravu na XI. všesokolský slet, v jehož závěru v rámci branného dne vystoupila armáda... Odpoledne výsadcáři seskakovali ve dvojkách do středu stadionu a předvedli útok na improvizované letiště. Bylo to úžasné. Pocítil jsem silnou touhu stát se jedním z nich. Láska na první pohled bývá neodbytná a silná a já jí podlehl bez zábran, dokonce rád...“

Za vzpomínek plk. v z. Jiří Šolce,
dlouholetého příslušníka výsadkového vojska

Dne 8. července 1948 seskočilo v rámci Armádního dne deset dvojic příslušníků praporu z výšky 150 metrů na plochu Strahovského stadionu a předvedlo přepad letiště výsadkovou rotou. Jejich vystoupení patřilo k nejpůsobivějším a nejnáročnějším a při závěrečném slavnostním pochodu Prahou byli výsadcáři nadšeně zdraví.

Hlidka složená z příslušníků pěšího praporu 71 s cvičenkami všesokolského sletu.

Obrovskou atrakcí byla padáková věž na pražském výstavišti v rámci XI. všesokolského sletu, která se stala velkou propagací vznikajícího výsadkového vojska a přivedla do jeho řad mnoho zájemců o službu v elitní jednotce.

Odznak čs. parašutistů z let 1949–1951.

Miniatura odznaku čs. parašutistů.

Zlatý odznak udělovaný za mimořádné zásluhy o výsadkové vojsko.

Pochod přehlídkové rotы vedené por. F. Mansfeldem na vojenské přehlídce v Praze.

71. výsadkový prapor položil pevné základy pro další rozvoj výsadkového vojska jako samostatného druhu vojska schopného zajistit jak diverzní, sabotážní a zpravodajské úkoly, tak řešit i požadavky takticko-operačního zasedání. Stal se elitní jednotkou čs. armády a jejím skutečným „hrotem meče“.

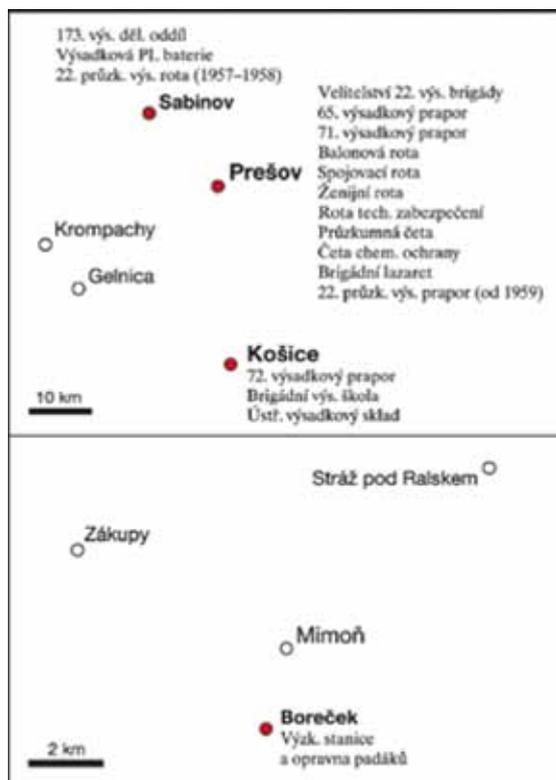
PŘÍPRAVA NA VYSAZENÍ

VOJENŠTÍ VÝSADKÁŘI NA SLOVENSKU (1952–1959)

22. VÝSADKOVÁ BRIGÁDA

Dne 1. října 1952 byl vytvořením 22. výsadkové brigády v Prešově ukončen postupný přesun výsadkového vojska na východní Slovensko, který začal již v roce 1950. U jeho zrodu byl pplk. Alexandr Kováč, kterého ve funkci velitele výsadkového vojska nahradil v roce 1951 plk. Michal Kričfaluši, jenž stál v čele velitelství až do jeho zrušení o čtyři roky později. Prvním velitelem vznikající 22. výsadkové brigády se stal pplk. Štěpán Bunzák, kterého v červenci 1953 vystřídal mjr. Ivan Kutín a od září 1953 mjr. Ludovít Falluba. Výsadkový svazek byl určen k plnění taktických a operačně-taktických úkolů uskutečňovaných v rámci vševojskových útočných a obranných operací podle sovětského vzoru, původní záměr úderných, přepadových a diverzních výsadek byl opuštěn. Základem brigády se staly 65., 71. a 72. výsadkový prapor spolu se 173. výsadkovým dělostřeleckým oddílem.

DISLOKACE JEDNOTEK A SOUČÁSTÍ 22. VÝSADKOVÉ BRIGÁDY V LISTOPADU 1952

Výzbroj výsadkového praporu představovalo 462 samopalů, 112 pistolí, 25 odstřelovacích pušek, 25 lehkých a 6 těžkých kulometů, 2 velkorážné kulometry proti letadlům, 6 minometů ráže 82 mm, 2 protitankové kanony ráže 57 mm, 11 pancéřovek a 4 tarasnice. Dopravu zajišťovalo 22 osobních, nákladních a speciálních automobilů s 11 motocykly a spojení 37 radiostanic, z nichž 2 byly určeny pro spojení s posádkami letadel.

V roce 1953 měla 22. výsadková brigáda 221 důstojníků, 120 poddůstojníků z povolání, 250 poddůstojníků a 1 880 vojáků základní služby. Celkem šlo o 2 481 mužů.

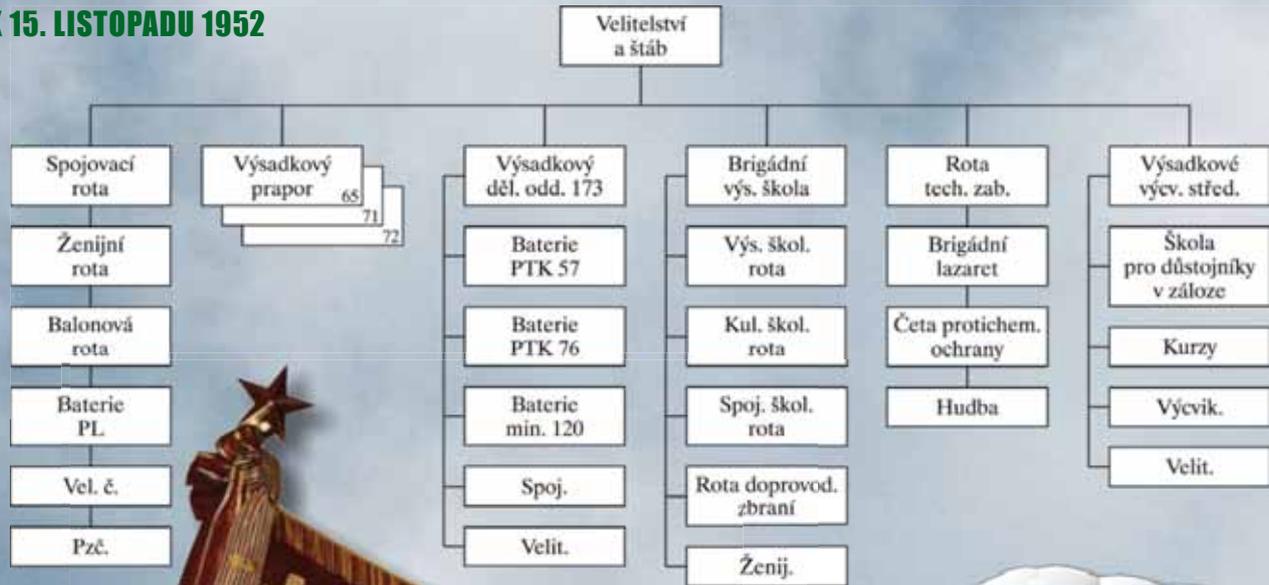

Plk. František Mansfeld se stal velitelem svazku v říjnu 1954 a zůstal v jeho čele až do roku 1969. Aktivní účastník protinacistického odboje začínal jako velitel 2. roty pěšího praporu 71 a patřil k charismatičtým velitelům, které měli vojáci rádi a vážili si jich. „Jeho podřízení ho milovali, protivníci se ho obávali, kolegové mu záviděli a vlády nevěděly, jak ho využít,“ charakterizoval ho jeden z jeho přátel.

Plk. Michal Kričfaluši, velitel výsadkového vojska v letech 1951–1953.

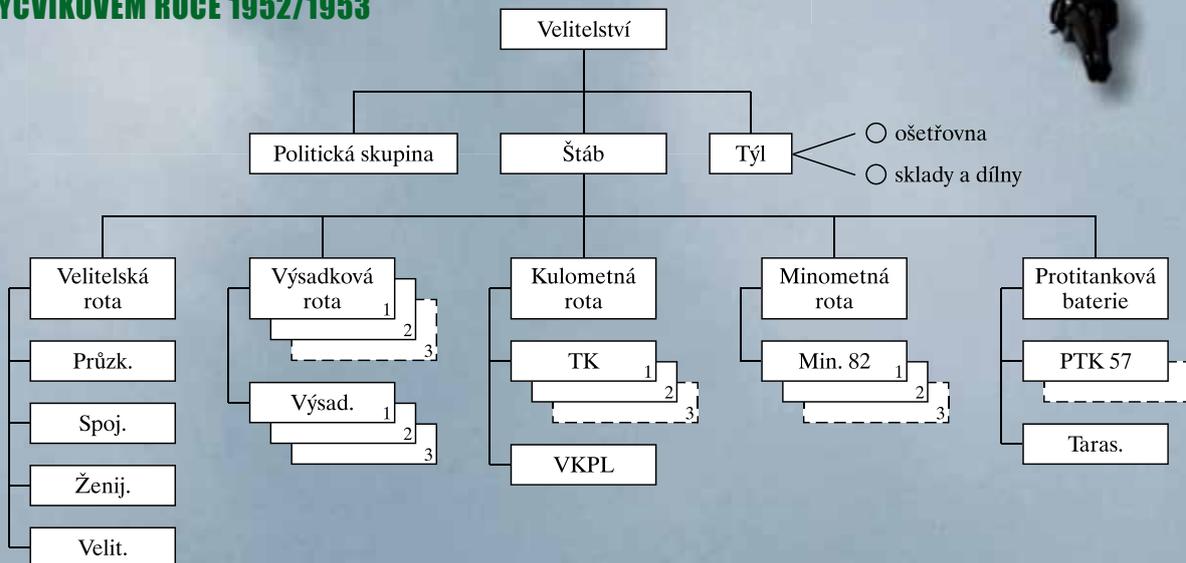
MÍROVÁ ORGANIZACE 22. VÝSADKOVÉ BRIGÁDY K 15. LISTOPADU 1952

Nová bojová zástava 22. výsadkové brigády z roku 1952.

MÍROVÁ ORGANIZACE VÝSADKOVÉHO PRAPORU VE VÝCVIKOVÉM ROCE 1952/1953

ZAČÍNÁME ZNOVU

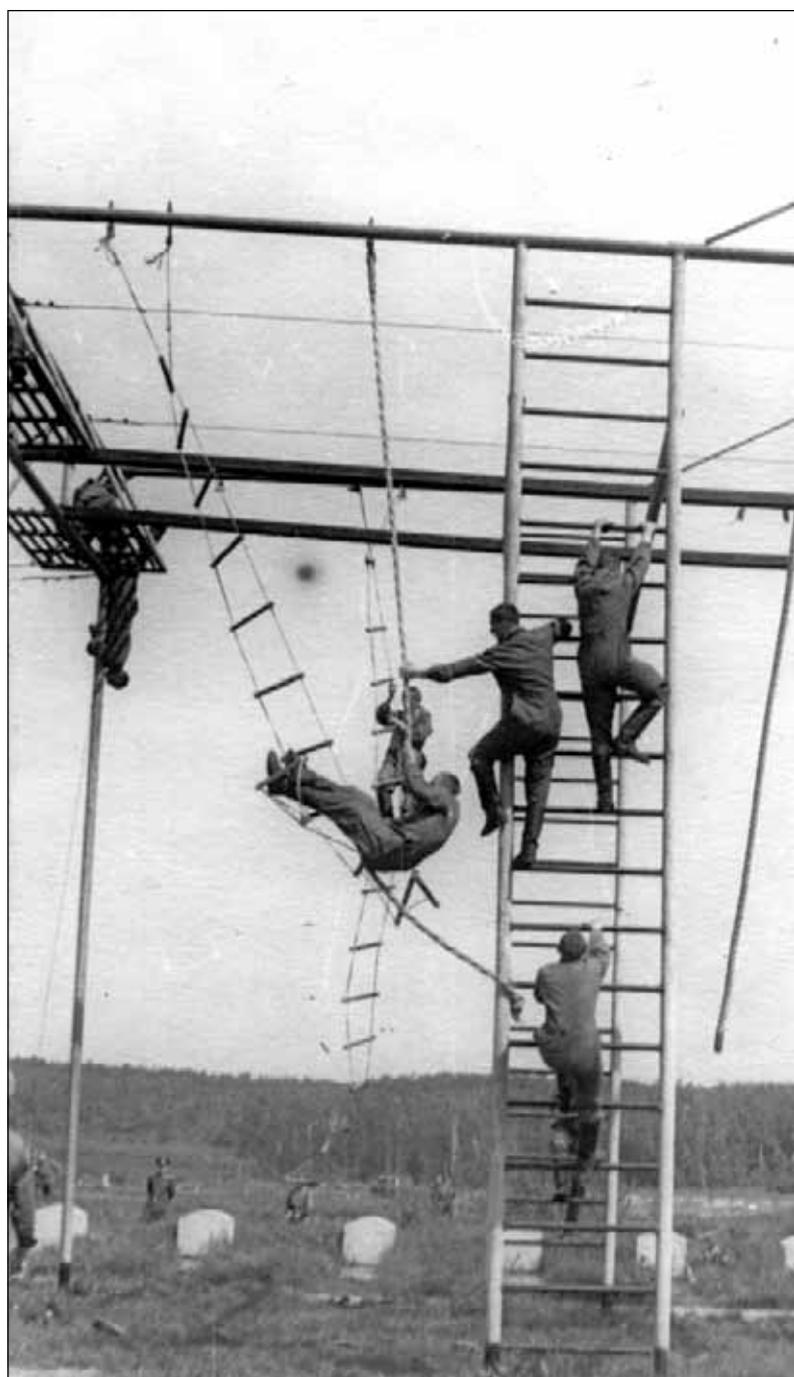
Přesun výsadkového vojska na východní Slovensko přinesl již podruhé v krátké historii výsadkářů nutnost vybudování nové výcvikové a učební základny. Vyžádalo si to obrovské nasazení všech příslušníků brigády a řadu různých improvizací, aby svazek byl schopen zajistit náročný výcvik. Do jeho výstavby se nepříznivě promítaly také politické vlivy – šlo o pokračující čistky ve velitelském sboru armády i ambice ve velení armády. To vedlo k tomu, že výstavba výsadkového vojska měla vedle nesporné dynamiky i nemalou kontroverznost – docházelo k neustálým organizačním a dislokačním změnám, personální práce byla politicky motivovaná a výsadkáři stejně jako ostatní druhy vojsk museli plnit řadu úkolů při pomoci národnímu hospodářství, což je odvádělo od výcviku i dalších vojenských povinností.

Letoun Il-14 z 1. leteckého dopravního pluku. Jeho letecký park dále tvořily stroje D-44, C-47, Li-2 a Il-12.

Výsadkáři si svépomocí postavili také výcvikový simulátor pro nácvik seskoku a přistání.

Výsadkový odznak v letech 1956–1962.

Odznak stupně odbornosti Instruktor.

Odznak stupně odbornosti Mistr.

Rukávové označení příslušnosti k výsadkovým jednotkám na polním stejnokroji.

Překážková dráha vybudovaná v Prešově.

Nad obcí Solivar u Prešova vznikla základna pro seskoky z upoutaných balonů.

K 1. listopadu 1955 bylo zrušeno výsadkové vojsko jako samostatný druh vojska a skončila také činnost velitelství výsadkového vojska, jehož odborné úkoly převzala skupina pro řízení výsadkových jednotek vytvořená na Správě bojové přípravy Generálního štábu. Po velitelské linii byla výsadková brigáda podřízena veliteli 2. vojenského okruhu a reorganizována na 22. výsadkový pluk na snížených počtech. O necelé tři měsíce později byl pluk opětovně reorganizován na brigádu – počty však zůstaly sníženy, druhý výsadkový prapor byl rámcovaný a třetí cvičil poddůstojníky a záložní důstojníky – a došlo k její částečné redislukaci. Od 1. října 1958 přešel svazek do přímé podřízenosti MNO.

Zkvalitnění výcviku a zvýšení operační mobility jednotek napomohlo přemístění velitelství 1. leteckého dopravního pluku a jeho dvou letek z Prahy-Kbel do Prešova od listopadu 1954 do podzimu 1955. Vedle 32 dopravních a jednoho spojovacího letounu měl útvar také 10 sovětských nákladních kluzáků Cybin C-25 a Jak-14. V říjnu 1956 byl přejmenován na 1. dopravní výsadkový letecký pluk.

NOVÉ PADÁKY I VÝZBROJ

Od roku 1953 se zvýšily dodávky zbraní, padákového materiálu i další výbroje a výstroje, především ze SSSR nebo vyráběných podle sovětských licencí. Namísto původních padáků VJ-1/47 začalo výsadkové vojsko používat soupravu padáků PD-47 a záložních padáků PZ-47, do výbroje byly zavedeny samopaly vz. 58 a útočné nože VO-7, bezzákluzové protitankové kanony ráže 85 mm a lehké pěchotní plamenomety, podstatně se zlepšilo vybavení spojovacími prostředky včetně radiostanic pro speciální spojení dalekého dosahu. Přesto i nadále byla nutná vynalézavost velitelů, techniků a specialistů výsadkové služby, kteří často doslova „na koleně“ připravovali různé padákové systémy, konstrukce a plošiny pro shazování materiálu a lehkých typů výbroje a techniky. Většina se velmi dobře osvědčila a byla používána dlouhodobě.

Padák PD-47 měl jednoduchý mechanismus otevírání využívající výtahné lano v letounu.

Záložní padák PZ-47.

Seskok s padákem PD-47.

Po seskoku s nepoužitým záložním padákem PZ-47.

Výsadkář ho oblékal s padákovou vestou PD-47.

Výsadkářský samopal vz. 26 v pouzdře.

Výsadkář v polním stejnokroji s padákem PD-47, samopalem vz. 58 a zásobníkem GK-30 s radiostanicí.

Tři ze čtyř upoutaných balonů, jimiž disponovalo výsadkové vojsko v roce 1958.

Upoutaný balon a letoun Li-2 na letišti v Prešově.

K cvičným seskokům sloužil upoutaný balon DAG-9.

Výsadkové vojsko dostalo automobily T-805 se sklopnými čelními skly, umožňujícími přepravu kluzákem.

Velkým problémem byly nedostatečné letecké přepravní kapacity způsobené zastaráváním leteckého parku, které měly být řešeny využíváním dopravního letectva Sovětské armády pro všechny výsadkové jednotky armád Varšavské smlouvy. Postupně také klesal význam kluzáků, jejichž nasazení už neodpovídalo dobovým zásadám vedení boje.

POZEMNÍ VÝCVIK DAL ZABRAT

Základem přípravy výsadkáře byl pozemní výcvik zaměřený jak na rozvoj síly, vytrvalosti, obratnosti a plnění úkolů v krizových situacích, tak na zvládnutí taktických zásad bojové činnosti a dokonalé ovládnutí svěřené zbraně. Byl velmi náročný a představoval prověrku fyzických i morálních vlastností každého vojáka. V říjnu 1955 byly vydány nové Programy bojové přípravy mužstva a jednotek výsadkového útvaru, které kladly důraz na specifické podmínky boje vzdušných výsadků v podmínkách tehdejší možné války včetně činnosti za použití jaderných zbraní.

Překonat volně zavěšenou kladinu na překážkové dráze nebylo ani trochu snadné, zvláště když to bylo „zpestřováno“ použitím výbušek.

Zbavit se strachu z výšek pomáhal tzv. lanový kůň. Slanit ho bez držení dokázali jen ti nejlepší...

... a hlavou dolů skuteční mistři.

Výsadková rota 65. výsadkového praporu při přesunu v Nízkých Tatrách v roce 1957.

Budování výcvikové a školské základny spolu s materiálními problémy a častým odvelováním k národohospodářské výpomoci vedly k tomu, že přes maximální úsilí všech příslušníků nedosahovala vycvičenost výsadkové brigády požadované úrovně a hodnocení při prověrce v roce 1953 obsahovalo závěr, že svazek je sice možné nasadit do boje, ale pouze jako pěší brigádu či k plnění některých úloh přepadové činnosti v taktické hloubce obrany protivníka.

Vedle základního a všeobecného výcviku procházeli všichni vojenští výsadkáři speciálním výcvikem zaměřeným na zvládnutí střelby, vzdušným výsadkovým výcvikem, tělesnou přípravou, zdravotnickou přípravou a politickým školením. Vzhledem k mimořádné náročnosti výcviku se stravovali podle zvýšené stravní normy a vojáci v základní službě měli vyšší služné.

Výsadkáři procházeli náročným ženíjním výcvikem, při kterém byl důraz položen na práci s trhavinami.

Při nočním výcviku se samopalem vz. 26, lehkým kulometem vz. 26 a útočným nožem VO-7.

Daleko od posádky při výcviku na Rejvízu v Jeseníkách.

Připravit stravu v zimních podmínkách nebylo nic snadného...

Pro „paragána“ není žádná překážka nepřekonatelná.

... stejně jako vybudovat dokonale skrytou zemljanku...

Každý výsadkář musel umět dobře lyžovat – momentka ze zimního soustředění v roce 1957.

.... tak, aby velitel byl spokojen.

PRVNÍ KROKY DO BEZEDNÉHO PRÁZDNA

Vzdušným výsadkovým výcvikem procházeli všichni příslušníci brigády a představoval v jistém smyslu vyvrcholení přípravy výsadkáře. Zahrnoval všeobecnou část, teorii a praktické zvládnutí padákového materiálu, pozemní přípravu na speciálních výcvikových zařízeních, seskoky padákem, nejprve z upoutaného balonu a následně z letounů, vojáci museli zvládnout rovněž výsadek s pomocí kluzáku a vysazování materiálu na padácích. Výcvik se prováděl ve dne i v noci, za každého počasí a ve všech ročních obdobích tak, aby výsadkář byl komplexně připraven na plnění úkolů v nepřátelském týlu a mohl zahájit bojovou činnost okamžitě po dopadu na zem.

Čekání na nástup do letounu.

Před seskokem bylo důležité zjistit sílu a směr větru. Prováděli to příslušníci armádní meteorologické služby, která byla součástí letectva.

Příprava k seskoku v roce 1956.

Nástup do letounu D-47 Dakota na letišti v Prešově.

Kontroly před seskoky se věnovala mimořádná pozornost. Před nástupem do letounu prošel každý výsadkář čarou strojení, čarou kontroly velitele roty a čarou kontroly náčelníka výsadkové služby, při níž byl každému kontrolován hlavní a záložní padák, otevírací mechanismus hlavního padáku, vytaženo výtažné lano a jeho karabina vložena přes pravé rameno do nastavené dlaně výsadkáře. Potom následoval povel k rozpočítání a nástup do letounu – lichá čísla usedala na levou a sudá na pravou stranu letounu. Každý výsadkář se ihned po vstupu na palubu zakotvil svým lanem k lanu u stropu. Před seskokem se rozsvítilo v kabině žluté světlo, které znamenalo hotovost k opuštění letadla. Po rozsvícení zeleného světla následoval seskok. Když poslední muž opustil stroj, spočítal důstojník velící seskokům vrchlíky otevřených padáků – počet musel souhlasit s počtem vysazených mužů.

Bojový seskok 65. výsadkového praporu začíná...

... a obloha je brzy plná padáků s odvážnými muži.

První výsadkáři opouštějí letadlo Il-14.

„Soudruhu veliteli, hlásím úspěšné provedení seskoku!“

Padák

Emil Tencer

**Si môj nosič vábný,
já otrok bezvládný,
nosiš ma tu po oblohe
čo tí vedia tam dole.**

**Kol'ko moru úsilia
kolko potu úskalie,
musel som tvoj verný dať,
kým som si ťa mohol obkľiekať.**

**Mohol som sa šťastne usmiať,
potom si ťa veru obliecť,
aj bezpečne si ťa vziať.
ten plátový ranec,
či je nosič hodbábný,
já tvoj otrok bezvládný.**

ZA BOJOVOU ZÁSTAVOU

Zkvalitňování výcvikové a učební základny, nová výzbroj a výstroj, náročný cílevědomý výcvik, příkladné plnění povinností, kamarádké vztahy mezi vojáky, zkušenosti velitelského sboru a v neposlední řadě iniciativa a obětavost všech příslušníků výsadkové brigády vedly k tomu, že v polovině padesátých let se stala plně bojeschopným svazkem a skutečně elitní jednotkou Československé lidové armády. Stav její bojové pohotovosti a připravenosti byl prověřen na několika cvičeních, na nichž vojenští výsadkáři potvrdili své vysoké mistrovství a schopnost splnit všechny stanovené úkoly.

Pod námi je Havlíčkova Borová, za námi kluzáky s kamarády.

V létě roku 1955 proběhlo ukázkové cvičení 22. výsadkové brigády v Prešově a u Havlíčkovy Borové. Vedle klasického výsadku při něm došlo také k největšímu nasazení dopravních kluzáků v historii svazku u čs. výsadkového vojska. Po dopadu a přistání byla zahájena bojová činnost a vybudováno předmostí v týlu protivníka, které se dařilo úspěšně bránit až do příchodu pozemních jednotek.

V říjnu 1956 při lidovém povstání v Maďarsku byla většina jednotek 22. výsadkové brigády vyčleněna do sestavy 2. operační skupiny čs. vojsk na slovensko-maďarských hranicích, jejímž velitelem se stal pplk. F. Mansfeld. Úkolem skupiny, v níž byly i jednotky 10. tankového pluku 18. střelecké divize bylo zabránit možnému pronikání ozbrojených skupin povstalců z Maďarska na slovenské území v prostoru Prešov–Humenné–Košice. Uskupení mělo téměř 500 mužů a disponovalo více než 30 tanky, 9 samohybnými, 2 protitankovými a 3 protiletadlovými kanony.

Na konci léta roku 1956 se konalo taktické cvičení 71. výsadkového praporu v prostoru Mimoň–Doksy–Dubá, které bylo mimořádně náročné. Ve chvíli, kdy vojákům docházely síly při útoku na opěrný bod protivníka, se náhle nad jejich hlavami rozvinula bojová zástava brigády. To vlilo výsadkářům nové síly a rozhodnost a nepřátelský opěrný bod byl rychle dobyt a obsazen.

Závěrečné cvičení 71. výsadkového praporu uzavírající pravidelně výcvikový rok.

Vysazení 71. výsadkového praporu s bojovou zástavou bylo v příkrém rozporu s vojenskými řády a předpisy a velitel brigády pplk. F. Mansfeld o tom neměl ani tušení: „Cvičení trvalo deset dní, měli toho dost a při útoku na opěrný bod u Dubé je rozvinutá zástava vzkřísila! Byl jsem na ně hrdý. Náčelník štábu kapitán Opluštil celé cvičení zástavu opatroval. Já o ní nevěděl. Tajili to!“ Velitel porušení předpisů v tomto případě rád odpustil...

Rychle sbalit padák a zaujmout obranu před přistáním kluzáků!

Na podzim 1957 se konalo cvičení dvou vševojskových svazků ČSLA, kterému přihlíželi představitelé Spojeného velení ozbrojených sil země Varšavské smlouvy, velení Polské, Maďarské a Bulharské lidové armády a Národní lidové armády NDR spolu s vojenskými přidělenci armád Varšavské smlouvy v Československu. V jeho rámci došlo pod krycím názvem SVIT k vysazení výsadkového praporu, který vybudoval předmostí v týlu nepřítel.

Z cvičení u Mimoně v létě 1956.

Po dobytí nepřátelského opěrného bodu s bojovou zástavou v čele.

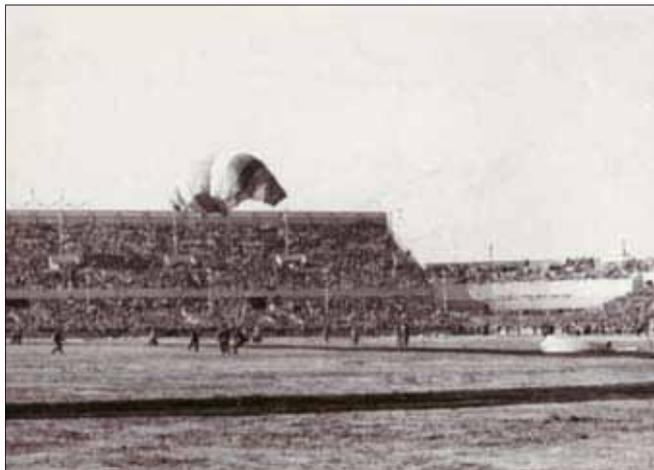
Nástup do letounu před cvičením SVIT.

Důstojníci štábu 22. výsadkové brigády.

PRO ARMÁDU I SPOLEČNOST

Výsadkový svazek jako elitní jednotka byl používán k reprezentaci armády – pravidelně se některý z jeho praporů zúčastňoval vojenských přehlídek v Praze a Bratislavě, předváděl své mistrovství na Leteckých dnech i při dalších příležitostech. Výsadkáři nesměli chybět ani v průvodech na 1. máje a při oslavách SNP, museli se zapojovat do předvolebních kampaní a uzavírat závazky na počest různých výročí či vnitropolitických událostí, jako byly sjezdy a celostátní konference KSČ. Vzhledem ke kamarádskému ovzduší, které vládlo nejen v jednotkách, ale i mezi veliteli a jejich podřízenými, však nebyly ani „nařizované dobrovolné akce“ tak formální jako u jiných druhů vojsk či v civilním životě a většinou byly využívány k podchycení aktivity a iniciativy vojáků a jejich snahy co nejlépe splnit stanovené úkoly, zlepšit prostředí kasáren či pomoci tam, kde to přinášelo konkrétní výsledky.

Seskok armádních výsadkářů na prvním Dnu československé armády v říjnu 1950 na Strahovském stadionu.

Výsadková věž budovaná ve spolupráci se Svazarmem byla nejen vyhledávanou atrakcí při různých oslavách, ale pomáhala také získávat zájemce o službu ve výsadkovém vojsku.

Přípravu na seskok v rámci vojenské přehlídky v Bratislavě bedlivě sleduje legendární velitel mjr. Jan Tisovský alias Zloděj koní.

Výsadková brigáda se pravidelně podílela na Leteckém dnu organizovaném po celá padesátá léta na letišti v Praze-Kbelích.

Vojenští výsadkáři se podíleli také na pomoci armády národnímu hospodářství, která po celá padesátá léta dosahovala takového rozsahu, že ohrožovala vycvičenost a připravenost vojsk. Vedle brigád v průmyslových podnicích se vzhledem k charakteru východního Slovenska zaměřili především na pomoc v zemědělství – například v létě roku 1953 pokosili příslušníci 22. výsadkové brigády 300 ha obilí, svázali obilí na více než 450 ha a svezli ho vlastními dopravními prostředky z 2 500 ha a vylátali 35 000 q zrna. Vedle toho opravovali zemědělské stroje, silnice, cesty a mosty či zemědělské objekty.

Výsadkáři na brigádě v Trineckých železárnách, kde rozbíjeli železnou rudu.

Příslušníci brigády Jaroslav Jehlička, Zdeněk Kaplan a Gustav Koubek při poslední kontrole před vytvořením světového rekordu ve výšce seskoku 21. března 1957. Byli vysazeni z pumovnice proudového bombardéru Il-28 ve výšce 12 580 m, kde teplota dosahovala -58°.

Při volném pádu proletěli za 195 vteřin 11 980 m a padák otevřeli až 800 m nad zemí. O šest dní později překonali další světový rekord v nočním skupinovém seskoku se zpožděným otevřením padáku z výšky 12 500 m.

22. výsadková brigáda vykonala mnoho práce pro rozvoj československého sportovního parašutismu. Nejprve ve spolupráci se Svazem brannosti a po jeho zrušení se Svazem pro spolupráci s armádou (Svazarm). Poskytovala nejen zkušené instruktory, ale také výsadkový materiál, pořádala kurzy seskoků, její příslušníci se zúčastňovali přeborů ve sportovním parašutismu, představovali základ státní reprezentace a vytvořili i řadu národních a světových rekordů.

BYLY I DNY SVÁTEČNÍ

Příslušníci 22. výsadkové brigády neznali jen výcvik, cvičení a plnění dalších vojenských povinností včetně reprezentace armády na veřejnosti, ale prožívali také slavnostní chvíle, kdy bylo jejich úsilí a dosahované výsledky po zásluze oceňovány.

Jednou z nejvyšších forem kázeňské odměny byla fotografie vojáka před bojovou zástavou útvaru.

Předání bojové zástavy 71. výsadkovému praporu v roce 1952. Při této příležitosti dostala jednotka nový čestný historický název „Hrdiny SSSR Antonína Sochora“, který byl 9. května 1955 změněn na „Národního hrdiny Jana Švermy“.

Dne 9. května 1955 byl 22. výsadkové brigádě udělen čestný název „Banskobystrická“, jímž navazovala na tradici 2. čs. samostatné paradesantní brigády v SSSR vyslané na pomoc Slovenskému národnímu povstání.

Dne 9. května 1955 získal 72. výsadkový prapor čestný historický název „Hronský“, připomínající nasazení 2. čs. samostatné paradesantní brigády na pomoc Slovenskému národnímu povstání proti útočícím fašistickým jednotkám u Hronské Dúbravy a jižně od Zvolena.

Velitel 65. výsadkového praporu a bojová zástava jednotky. K 9. květnu 1955 obdržel prapor čestný historický název „Karpatský“ připomínající tradice nasazení 2. čs. samostatné paradesantní brigády v bojích o Dukelský průsmyk v Karpatsko-dukelské operaci.

Slavnostní předávání odznaků „Vzorný výsadkář“, který byl variantou odznaku „Vzorný voják“ zavedeného v roce 1951.

V říjnu 1957 byla vytvořena v Sabinově z bývalé průzkumné čety 22. průzkumná výsadková rota označovaná jako „rota zvláštního určení“, která se stala základem pro výstavbu nového prvku vzdušných výsadkových jednotek – jednotek speciálního a hloubkového průzkumu. K 1. říjnu 1959 byla reorganizována na 22. průzkumný výsadkový prapor s dvěma rotami, který se přemístil do Prešova.

Výsadkové vojsko ČSLA hledalo v letech 1952–1959 optimální podobu své výstavby, výcviku i použití. Výsledkem byl vznik svazku schopného plnit takticko-operační úkoly. Na přelomu 50. a 60. let došlo k řadě reorganizací čs. armády, vycházejících z vyostření mezinárodní situace a zámyslů Spojeného velení Varšavské smlouvy. 22. výsadková brigáda byla přesunuta blíž k západní hranici, do prostoru střední Moravy.

Před kasárnami v Košicích pózuji nejlepší absolventi Školy pro důstojníky v záloze se svým velitelem a jeho zástupcem. Může to vypadat jako naaranžovaný snímek, ale opravdu není – vztahy mezi důstojníky a vojáky i mezi vojáky navzájem byly u brigády skutečně kamarádké.

VÝSADEK A (TVRDÉ) PŘISTÁNÍ

22. VÝSADKOVÁ BRIGÁDA NA MORAVĚ (1960–1969)

V roce 1960 začal v krátké historii výsadkového vojska čs. armády již třetí přesun jeho jednotek, tentokrát na Moravu. Do bývalých kasáren Leteckého učiliště v Prostějově se přemístily velitelství a štáb 22. výsadkové brigády s podpůrnými a zabezpečovacími jednotkami, 71. a 72. výsadkový prapor a nově zřízený 22. výsadkový protitankový oddíl. Do nové posádky v Holešově byl dislokován 65. výsadkový prapor s 22. výsadkovým průzkumným praporem. V roce 1961 byl 65. výsadkový prapor přemístěn do Jezdeckých kasáren v Prostějově, 22. výsadkový průzkumný prapor byl vyňat z podřízenosti 22. výsadkové brigády a reorganizován na 7. výsadkový pluk zvláštního určení. Jeho posádkou zůstal Holešov.

Výstavba a výcvik 22. výsadkové brigády se uskutečňovaly jen za cenu stálých improvizací a kompromisů, které se na jedné straně staly limitujícím faktorem, současně ale také otevřely velký prostor pro iniciativu a aktivitu vojáků, kteří si dokázali se všemi problémy poradit.

Vojáci věnovali velkou pozornost také zlepšování prostředí v kasárnách, které se pro většinu z nich staly opravdu dočasným druhým domovem.

22. výsadková brigáda „Banskobystrická“ byla operačně-taktickým výsadkovým svazkem schopným plnit v součinnosti s druhy pozemních vojsk úkoly v útočném i obranném boji, a to jako celek, nebo jako taktický či operačně-taktický vzdušný výsadek. V podmínkách čs. armády se počítalo především s taktickými výsadky v podobě zesílené čety nebo praporu.

72. výsadkový prapor se sníženými počty plnil také úkoly školicího a výcvikového střediska důstojníků a praporčíků z povolání, specialistů různých druhů výsadkových odborností a záloh.

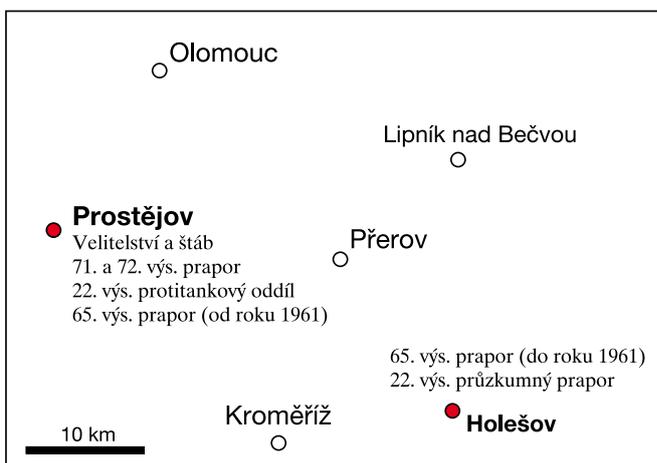

Velitelem svazku zůstal plk. František Manfeld, který dokázal stmelit a stabilizovat velitelský sbor a motivovat své podřízené takovým způsobem, že mnozí se vzdali kariérního postupu, jen aby mohli zůstat sloužit u výsadkového vojska.

BRIGÁDA, VÝSADKOVÉ PRAPORY A VÝSADKOVÝ DĚLOSTŘELECKÝ ODDÍL MĚLY SVÉ BOJOVÉ ZÁSTAVY A BAREVNĚ ODLIŠNÉ RUKÁVOVÉ OZNAČENÍ:

brigáda a brigádní jednoty	červená
71. výsadkový prapor	modrá
72. výsadkový prapor	žlutá
65. výsadkový prapor	zelená
22. výs. protitankový oddíl	černá

DISLOKACE 22. VÝSADKOVÉ BRIGÁDY NA MORAVĚ

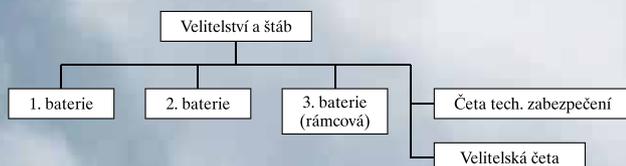

V Prostějově bylo třeba znovu vybudovat školskou a výcvikovou základnu. Jedním ze zařízení byl i výsadkový trenažér K-5 na místním letišti.

ORGANIZACE 22. VÝSADKOVÉ BRIGÁDY V LETECH 1960–1961

ORGANIZACE 22. VÝSADKOVÉHO PROTITANKOVÉHO ODDÍLU

ORGANIZACE 65. A 71. VÝSADKOVÉHO PRAPORU

VÝZBROJ VÝSADKÁŘŮ

Výzbroj a výstroj 22. výsadkové brigády byla neustále zdokonalována tak, aby zajišťovala splnění všech úkolů, které svazek plnil při svém výcviku i při předpokládaném bojovém zasazení. Spolu s novými padáky a výstrojnými součástkami využívali vojenští výsadkáři ve větší míře vrtulníků usnadňujících zejména výsadek menších skupin v týlu protivníka, podstatně se zlepšilo díky novým radiostanicím také spojení, základní předpoklad velení vojskům. Nemalá část výsadkového materiálu byla zlepšena nebo přímo vyvinuta vojenskými výsadkáři.

Výstrojí výsadkáře byl v šedesátých letech stejnokroj vz. 60 V, boty vz. 25 neboli „kanady“, pestrý kabátec, speciální torba RD-47, pouzdra na zbraně a další oděvní a výstrojní součástky. Nevýhovující kožená kukla chránící hlavu při seskoku byla nahrazena laminátovou přilbou.

V polovině šedesátých let začalo výsadkové vojsko přecházet na nové padáky OVP-65, umožňující hromadný seskok z velkokapacitních letounů.

Výzbroj a výstroj výsadkářů ze šedesátých let.

Výsadkový barel vz. 60 obsoustranný.

Odznamy třídního specialisty vojsk (1., 2. a 3. stupně).

Spojař s radiostanicí R-105 sovětské výroby, která byla využita svazkem i při spojeneckém cvičení VLTAVA.

V šedesátých letech dostalo výsadkové vojsko nové radiostanice RF-11.

Dalším novým typem padáku byl OVP-68.

V roce 1967 byla 1. baterie 22. výsadkového protitankového oddílu přezbrojena přenosným raketovým kompletem 9 K-11 se střelami 9 M-14 MALJUTKA.

Osobní výbrojí výsadkáře byl samopal vz. 58 V s útočným nožem, od roku 1961 byl zaváděn samopal vz. 61 Škorpion ráže 7,65 mm určený speciálně pro výsadkáře-průzkumníky.

Tarasnice T-21 ráže 82 mm byla výbrojí roty tarasnic, která ji na místo výsadku dopravovala v padákových kontejnerech.

22. výsadkový protitankový oddíl měl tři baterie protitankových bezzákluzových 82mm kanonů vz. 59.

Výbrojí minometné roty představovaly 82mm minomety vz. 52.

Dopravní letecký výsadkový pluk se v roce 1960 přesunul z Prostějova na letiště v Ostravě-Mošnově. Základem výzbroje pluku zůstávaly stroje Il-14 T. Podle předpokladů měla mít 22. výsadková brigáda v případě svého kompletního vysazení k dispozici letecké přepravní kapacity vyčleněné koaličním velením Varšavské smlouvy. Proto v té době docházelo k dočasnému zapůjčování moderních sovětských letounů An-12 – včetně podvěsů pro techniku a posádek – uzpůsobených k výsadbám.

Při výsadbách se stále více začaly používat vrtulníky schopné dopravit výsadkáře na místo určení bez nutnosti seskoku.

Podvěsy pro shoz výzbroje a techniky konstruované příslušníky výsadkové brigády pod letouny Il-14 T byly provizorním řešením po vyřazení nákladních kluzáků z výzbroje vojska, kdy náhradní vzdušná přeprava větších nákladů nebyla na příslušných místech velení armády dořešena a příslušníci svazku si museli pomoci sami.

Nástup do velkokapacitního letounu An-12 před seskokem.

Výzbroj a techniku bylo možné vedle pozemní přepravy...

... dopravovat také pomocí shozu. Padáková plošina P-127 sovětské výroby s automobilem GAZ-69 a bezzákluzovým kanonem vz. 59.

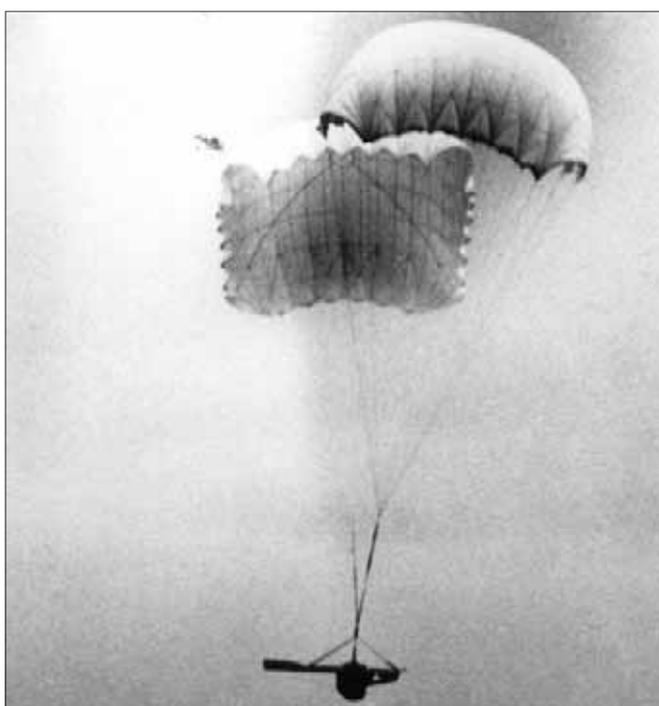
*Motocykl JAWA 350
sloužící také jako tahač
podvozků připravený
k vysazení.*

*Bezzákluzový kanon se přepravoval vzduchem na speciálním podvěsu pod
strojem An-12...*

Motocykl JAWA 350 při letu k zemi.

... po vysazení se snášel k zemi na dvou osobních padácích PD-47...

... a elegantně přistál.

VÝCVIK ŠEST DNŮ V TÝDNU PO CELÝ ROK

Stupeň vycvičenosti každého jednotlivce i každé jednotky je jednou ze základních podmínek jejich úspěšného nasazení. Příprava výsadkářů se dělila do dvou výcvikových období (zimního a letního), probíhala šest dní v týdnu (ale často i o nedělích) a minimálně třetina výcviku, zejména taktického a střeleckého, se prováděla v noci. Na základní výcvik jednotlivce navazoval výcvik v četě a rotě a úroveň připravenosti byla prověřována v každém z výcvikových období dvěma rotními (třídenními) a jedním praporem (nejméně pětidenním) taktickým cvičením s posilovými prostředky. Letní cvičení byla zpravidla spojena s praktickým vysazením a ostrými bojovými střelbami. Téměř každý rok se brigáda zúčastňovala také součinnostních cvičení s vojsky v rámci ČSLA nebo koalice Varšavské smlouvy.

Před zahájením seskoků na letišti v Prostějově. Ačkoliv vojáci často nastupovali do letounů se slovy „Ať si nás smrtka sežere“, dobře věděli, že důkladná kontrola před vzletem i způsob vysazení jsou zárukou maximální bezpečnosti.

Výcvik střelby 22. výsadkového protitankového oddílu.

Tradicí bylo dát na závěr letního výcvikového soustředění veliteli svazku pořádného „hobla“.

Všichni příslušníci brigády procházeli fyzicky a odborně velmi náročným pozemním i vzdušným výcvikem, který byl každý rok završen splněním předepsaného počtu a druhů seskoků. O stavu jejich vycvičenosti svědčí skutečnost, že v letech 1960–1969 zhruba z 200 000 seskoků, které se prováděly v každém ročním období, ve dne i v noci, s výzbrojí a dalším materiálem, často do neznámého terénu, lesa i vody, došlo jen ke čtyřem mimořádným událostem a pouze dvě z nich skončily tragicky.

Vojáci 65. výsadkového praporu se po seskoku a splnění bojového úkolu vracejí

Pro taktický výcvik byl volen hornatý a členitý terén, odpovídající charakteru pravděpodobné bojové činnosti. Námětem byla obvykle decentralizovaná činnost na širokém prostoru, sloužící k procvičování diverzně sabotážní činnosti v podobě léček a přepadů malými jednotkami.

K prioritám bojové přípravy a výcviku patřily taktická příprava s důrazem na přepadovou činnost malých jednotek, střelecká a topografická příprava, příprava specialistů různých odborností a činnost v neznámém terénu. Mezi nejnáročnější po fyzické i psychické stránce patřilo přežití při odloučení od jednotky.

Nástup do letounu An-12.

„Jen přidej!“ aneb Výdej stravy v polních podmínkách na cvičení ve VVP Dědice.

Jestliže až do roku 1962 byly vydávány předpisy určené výhradně pro výsadkové vojsko, které bylo stále chápáno jako specifický a do jisté míry samostatný druh vojska, potom od následujícího roku se setkáváme už pouze s výcvikovými předpisy určenými společně pro pěchotu a výsadkové vojsko.

do kasáren během podle nepsaného výsadkářského hesla, že „vlka živí nohy“.

Cvičení svazku se zúčastňovali také vojáci v záloze.

MOMENTKY ZE ZIMNÍHO SOUSTŘEDĚNÍ

Po ránu si dopřejeme osvěžující koupel...

... pak si trochu zalyžujeme...

... po obědě si seskočíme do měkkého prašanu...

... před večerí si zahrajeme na dokonale maskované průzkumníky...

... a na závěr si uděláme snímček na památku.

NEJLEPŠÍ Z NEJLEPŠÍCH

Vojáci základní služby byli k výsadkovému vojsku vybíráni podle velmi náročných kritérií a zpravidla na základě dobrovolnosti. Většina z nich před nástupem k vykonání vojenské základní služby absolvovala přípravu branců organizovanou Svazarmem, kde prošla také elementárním parašutistickým výcvikem zakončeným třemi až pěti seskoky. Nejlepší vojáci byli po skončení přijímače odesíláni do brigádní výsadkové školy připravující poddůstojníky a důstojníky v záloze, kteří už ve druhém roce základní služby dokázali pod dohledem důstojníků vést vysoce náročný výcvik.

Také pro výběr nových důstojníků a praporčků platila mimořádně náročná kritéria a obvykle se touha sloužit u elitních jednotek armády splnila jen asi pětina zájemců. Než jim bylo svěřeno velení nebo výkon odborné funkce, museli projít šestitýdenním přeškolovacím kurzem, který probíhal u 72. výsadkového praporu a byl zakončen cvičením. Na mimořádnou náročnost výběru i přípravy důstojníků a praporčků navazovala stálá péče věnovaná velením brigády dalšímu odbornému růstu velitelského sboru a stmelování štábů.

Nejlepším příslušníkům výsadkového vojska byly po splnění náročných kritérií udělovány odznaky třídních odborností, které měly několik stupňů a jejich získání přinášelo vojákům základní služby určité výhody (delší vycházka apod.).

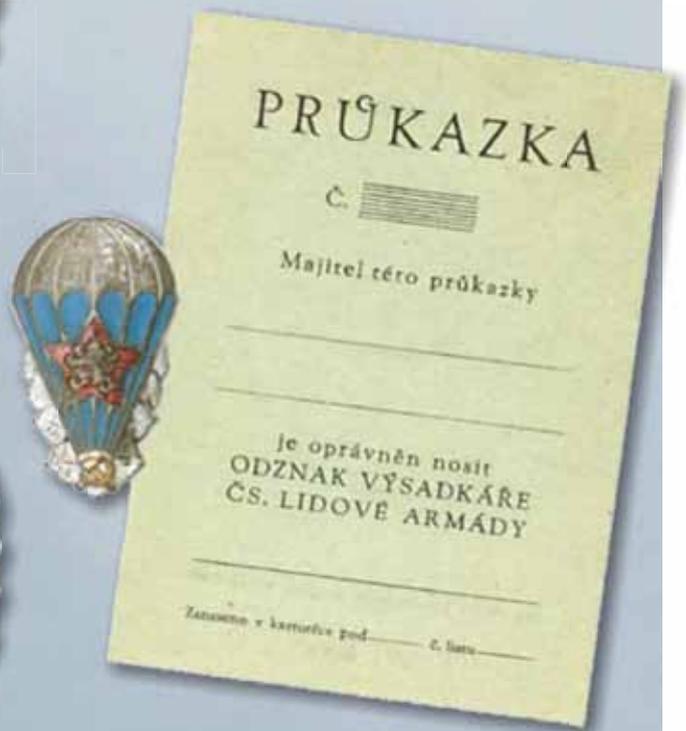
Výsadkové odznaky udělované v letech 1962–1965, jimž se říkalo „andělská křídla“:
Výkonný výsadkář ČSLA 3., 2. a 1. stupně odbornosti,
Instruktor a Mistr.

Odznaky udělované od roku 1965 až do roku 1992:
Výkonný výsadkář 3., 2. a 1. stupně odbornosti.

Odznaky udělované v letech 1965–1992:
Instruktor, Mistr, výsadkář bez třídnosti (pamětní odznak).

Průkazka a odznak výsadkáře ČSLA udělovaný do roku 1992.

JSME MEČE ARMÁDY HROT!

Svou připravenost a bojové mistrovství potvrdili příslušníci 22. výsadkové brigády na řadě cvičení včetně spojeneckých. Vyvrcholením byla jejich účast na spojeneckém cvičení VLTAVA, které se konalo od 19. do 25. září 1966 v jižních oblastech Čech a Moravy. Do té doby největšího spojeneckého cvičení vojsk Varšavské smlouvy, které řídil ministr národní obrany ČSSR arm. gen. Bohumír Lomský, se zúčastnila vojska a štáby pozemních a leteckých sil Sovětské armády, Maďarské lidové armády, Národní lidové armády NDR a ČSLA. Na úvod cvičení bylo 19. září z letounů An-12 vysazeno více než tisíc příslušníků 22. výsadkové brigády s podpůrnou těžkou bojovou technikou. Jejich seskok a přistání zajišťovalo dalších 220 výsadkářů, kteří byli již předem vysazeni z letadel Il-14.

Před zahájením cvičení svazku nikdy nesměla chybět bojová zástava.

Poslední odpočinek před startem na cvičení VLTAVA.

Účast 22. výsadkové brigády na cvičení VLTAVA byla největším nasazením čs. vojenských výsadkářů od ukončení druhé světové války.

Výborné výsledky příslušníků 22. výsadkové brigády na cvičení VLTAVA vedly ke snahám o posílení počtů a úlohy výsadkového vojska. Tyto plány překazila okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy v srpnu 1968.

Automobily GAZ s připevněnými nákladními padáky před naložením do letounů An-12.

Výsadek při cvičení VLTAVA – muži na padácích zaclonili oblohu.

Příslušníci svazku při závěrečné přehlídce v Českých Budějovicích po skončení cvičení VLTAVA.

Plán provedení vzdušného výsadku pro závěrečné cvičení svazku v roce 1960.

„Byla to velká Potěmkinova vesnice. Vše bylo mnohokrát nacvičováno do nejmenších podrobností a letecký most v Bechyni byl skutečně jen symbolický, protože v letounech přistálo a skutečně bylo vyloženo jen několik transportérů, ostatní byly schovány v blízkých lesích, odkud na rozkaz řídicího cvičení vyjízděly do akce. Také hlavní vysazení bylo sníženo tím, že pečlivost přípravy byla násobena několika nácviky na ostro. Skákali jsme na tuto plochu celkem šestkrát a naši kluci tam znali každý stromek a věděli, kde mají zalehnout, kam se mají přesunout, kde se zastavit, vše podle časového harmonogramu cvičení...“

Vzpomínka plk. v z. Jiřího Šolce z jeho knihy Červené barety

Pro cvičení VLTAVA byla vytvořena cvičná výsadková divize, jejíž základ tvořila 22. výsadková brigáda zesílená dělostřeleckým oddílem houfnic ráže 122 mm, protiletadlovou baterií a sovětským oddílem samohybných děl. Do sestavy bylo zařazeno rovněž několik obrněných transportérů SKOT. Úzkou součinnost poskytli sovětská výsadkáři a letci. Výsadkáři byli zařazeni na straně modrých neboli útočníka s úkolem provést vysazení a zahájit útočnou činnost. První útočná skupina v síle výsadkového praporu se padákovým útokem zmocnila letiště v Bechyni a zajistila ho pro přistání mechanizovaných jednotek a vytvoření leteckého mostu, který zajišťoval přísun mechanizovaných záloh svazku. Hlavní síly byly vysazeny u Veselí nad Lužnicí s úkolem zmocnit se přechodů přes řeku a pokračovat ve vstřícném útoku severním směrem od Jindřichova Hradce.

Při společném cvičení s výsadkáři Polské lidové armády došlo k návštěvě bojiště na Dukle a setkání s pamětníky těžkých osvobozovacích bojů.

REPREZENTUJEME SVAZEK I ARMÁDU

Příslušníci 22. výsadkové brigády, která patřila k elitním jednotkám armády, pravidelně úspěšně a důstojně reprezentovali svůj svazek i ČSLA při různých příležitostech – vojenských přehlídkách, oslavách různých výročí, celostátních spartakiádách, ve sportovních soutěžích včetně mezinárodních a dalších akcích.

Na vojenské přehlídce na pražské Letné v roce 1965.

V rámci svazku působily oddíly kopané, házené, řeckořímského zápasu, ragby, juda i řady dalších sportovních odvětví, které se zúčastňovaly různých soutěží včetně 1. ligy. Pořádány byly rovněž armádní přebory, jako závod všestrannosti čet či důstojnické víceboje, v nichž příslušníci brigády obsazovali tradičně přední místa. Všestranná sportovní činnost významně napomáhala k celkové tělesné zdatnosti a psychické odolnosti vojáků při výcviku i cvičeních.

Čelo přehlídkové jednotky 22. výsadkové brigády na vojenské přehlídce v Bratislavě v roce 1965.

V květnu 1963 vzniklo jako autonomní součást 22. výsadkové brigády Armádní sportovní družstvo parašutismu, které se pod velením mjr. Stanislava Blažeje brzy zařadilo mezi absolutní světovou špičku. Jeho příslušníci zvítězili v řadě mezinárodních soutěží a překonali v šedesátých letech více než 200 národních, evropských a světových rekordů. Tvořili také základ státní reprezentace

Slavnostní nástup a pochod svazku při oslavách 20. výročí Slovenského národního povstání, k jehož tradicím a odkazu se brigáda hlásila ve svém čestném názvu.

Členové Armádního sportovního družstva v parašutismu se podíleli také na bojové přípravě svazku v poněkud netradiční úloze: byli výsadkovými průvodci neboli „vysazovači“, jimž vojáci obvykle říkali příznačně „vyhazovači“.

Velmi úspěšné bylo družstvo střelců z pistole.

Nácvik na II. celostátní spartakiádu – výsadkáři na ní vedle náročné gymnastické skladby Vás budeme bránit...

Armádní výsadkáři na Mistrovství spřátelených armád v parašutismu v roce 1962.

... za několik desítek minut provedou také seskok na Strahovský stadion v Praze.

Jedním z nejzkušenějších a nejlepších členů družstva parašutismu byl kpt. Jaroslav Jehlička, zasloužilý mistr sportu a držitel řady světových rekordů.

K nejtěžším disciplínám ve sportovním parašutismu patří seskok na přesnost přistání. „Kluci z Prostějova“ se většinou „trefovali“ doprostřed kříže.

MĚLI JSME SE ČÍM POCHLUBIT

Výborné výsledky, jichž svazek dosahoval při bojové přípravě i na cvičeních, vedly k tomu, že byl poměrně častým cílem návštěv nejvyšších představitelů ČSLA i funkcionářů výsadkových vojsk armád Varšavské smlouvy, kteří přijížděli především na výměnu zkušeností z výcviku. Úsilí příslušníků brigády bylo již v roce 1961 oceněno Řádem rudé hvězdy, ke kterému v následujících letech přibyla další ocenění úsilí a obětavé práce výsadkářů.

Ministr národní obrany arm. gen. B. Lomský dekoruje bojovou zástavu svazku Řádem rudé hvězdy.

Ministr při přehlídce 22. výsadkové brigády.

Příslušníci svazku pokračovali po celá šedesátá léta také v pomoci národnímu hospodářství, která měla stoupající tendenci – v roce 1961 šlo o více než 2 200 pracovních dnů, o rok později to bylo téměř 3 400 pracovních dnů a v roce 1963 odpracovali jen v ostravských dolech a železárnách v Třinci téměř 18 000 pracovních dnů. Podíleli se na sezonních zemědělských pracích a pomáhali při odstraňování následků živelních pohrom. V místě posádky se rovněž zapojovali do tzv. akcí Z neboli výstavby inženýrských sítí a občanské vybavenosti svépomocí občanů včetně zlepšování životního prostředí.

Ministr B. Lomský při rozhovoru s velitelem brigády plk. F. Mansfeldem.

Nemalou zásluhu na dosahování výborných výsledků měl štáb 22. výsadkové brigády. Své úkoly zvládal v klidu...

... i za pochodu.

Šedesát let v čele armády

Vladislav Mrázek

/.../

**My jiné vojsko neznáme,
kde podmínky tak tvrdé jsou,
kde kolektiv však nikdy neklame,
kde přátelství je nejcennější devizou.**

**Není to jen zdatnost a odvaha,
proč výsadkářům elita se říká,
v bystrém myšlení je jejich převaha
a v umění velitelů předčit protivníka...**

V rámci prohlubování bojové družby mezi ČSLA a Sovětskou armádou navštívila brigádu skupina sovětských výsadkářů-instruktorů vedená velitelem a nestorem sovětských vzdušně výsadkových vojsk genplk. Ivanem Ivanovičem Lisovem. Součástí návštěvy bylo přeškolení velitelů a vojáků na novou výsadkovou techniku dodávanou ze SSSR včetně praktické ukázky vysazení osob, bojové techniky a materiálu z letounů An-12.

Na řepné brigádě v roce 1962.

Genplk. I. I. Lisov s příslušníky úderné čety.

Soutěžení, jemuž se dobově říkalo socialistické, vykazovalo u jednotek výsadkové brigády některé rysy formalismu charakteristické pro tento druh pracovní aktivity a iniciativy v celé společnosti i armádě, přesto napomáhalo k plnění úkolů bojové přípravy a dosahování výborných výsledků. Vedle hnutí Vzorných vojáků a úsilí o dosažení třídnosti a získání odznaku Připraven k obraně socialistické vlasti mělo význam především hnutí nazvané „1+1“ a „1+2“, kdy jeden nejlepší voják předával své vojenské znalosti a zkušenosti jednomu nebo dvěma mladším výsadkářům.

Na závěr návštěvy si oba „tátové paragánů“ vyměnili čepice.

KALEIDOSKOP VŠEDNÍCH I NEVŠEDNÍCH DNŮ

V řadách 22. výsadkové brigády vyrostly tisíce dobře vyvíčených mladých mužů, kteří byli právem hrdi na svou službu u výsadkového vojska. Náročný výcvik, schopnost čelit překážkám a pomáhat jeden druhému spolu s fyzickou zdatností a psychickou odolností i schopností rychle a správně se rozhodovat v kritických situacích, smyslem pro přesnost a pořádek byly dobrým vkladem pro jejich budoucí život. Vraceli se k „paragánům“ na několik týdnů vojenských cvičení a mnozí se scházeli jako kamarádi, kteří spolu prožili kus nelehkého, a přesto krásného života, na který se nezapomíná...

Nejlepší kamarádi nejen před objektivem fotoaparátu.

Tak začínala většina dnů – ranní hygienou ve studené vodě.

Mezi výsadkáře rádi zajížděli umělci až z Prahy. Výjimkou nebyl ani soubor v té době velmi populárního divadla Semafor v čele s Jirím Suchým.

„Zítřka jdeme do civilu, ale nerozcházíme se“ aneb Poslední snímek vojáků 1. roty 65. výsadkového praporu před odchodem do zálohy v roce 1964.

Brigádní hudba to uměla vzít „pěkně od podlahy“. Byla vytvořena již v roce 1952 a jejím dlouholetým kapelníkem se stal Jan Holoubek a dirigentem Bohumil Křížek. Všichni hudebníci byli nejen absolventy Vojenské hudební školy, ale rovněž výkonnými výsadkáři. Hudba reprezentovala svazek také na veřejnosti a často i v zahraničí.

S pomocí instruktorů 22. výsadkové brigády byl natáčen v roce 1964 film režiséra Jiřího Sequense Atentát o statečném činu našich parašutistů z Anglie.

Služba u výsadkových jednotek byla jednou z nejtěžších a tomu odpovídala i péče o vojáky základní služby i z povolání. Dostávalo se jim nadstandardního proviantního a výstrojního zabezpečení a všestranné lékařské a zdravotnické péče. Preventivní rehabilitaci vojáků z povolání zajišťoval Vojenský lázeňský ústav v Piešťanech, jehož lékaři a zdravotní sestry se o ně starali tak vzorně, že je pacienti „počítali“ do řad vojenských výsadkářů.

*Služba u výsadkářů není obyčejná služba.
Je to zvláštní způsob života.*

Motto belgických výsadkářů

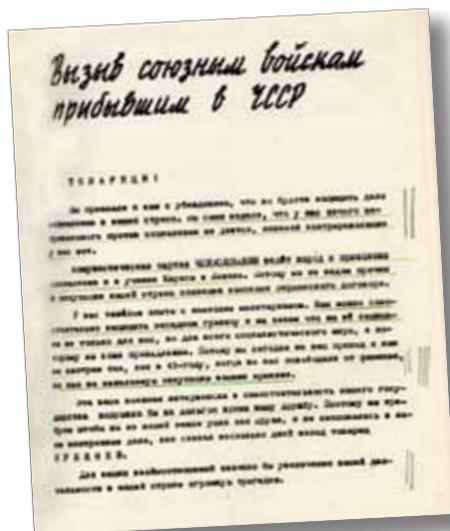
Oslavy narozenin byly opravdu netradiční.

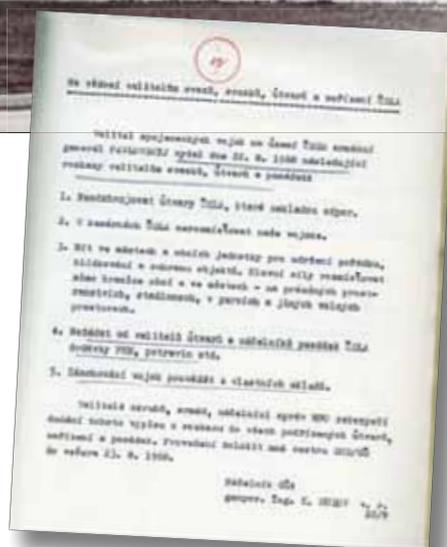
Nástup 65. výsadkového praporu na letišti v Prostějově.

LABUTÍ PÍSEŇ ODHODLÁNÍ A STATEČNOSTI

Dne 21. srpna 1968 bylo Československo okupováno armádami pěti zemí Varšavské smlouvy. Objektem prioritního zájmu invazních vojsk se staly posádky výsadkových jednotek, které byly obklíčeny elitními útvary Sovětské armády, jejichž velitelé požadovali odzbrojení výsadkářů a vstup do kasáren. Protože naprostá většina příslušníků 22. výsadkové brigády s okupací nesouhlasila, stačila jen malá jiskra, aby se skryté nepřátelství změnilo ve skutečné. V této mimořádně vypjaté situaci, kdy bylo zakázáno i provádění výcviku, se zúročily pevná kázeň, předcházející výchova, tvrdý výcvik a smelenost velitelského sboru i všech vojáků a silné emoce, které pochopitelně často převažovaly nad reálným hodnocením situace, se podařilo utlumit a zabránit jakýmkoliv excesům.

Zatímco nadřízené stupně velení zaujaly pozici „mrtvého brouka“, velitel brigády plk. F. Mansfeld spolu se svými nejbližšími spolupracovníky neváhal vzít na sebe odpovědnost za celý svazek, prokázal velkou rozvahu a předvídatost při hodnocení stále se měnící situace a osvědčil i diplomatické umění při jednání s představiteli okupačních vojsk. Především jeho zásluhou nedošlo po celou dobu u jednotek brigády k narušení kázně a organizovanosti a ani jeden z výsadkářů nebyl odzbrojen.

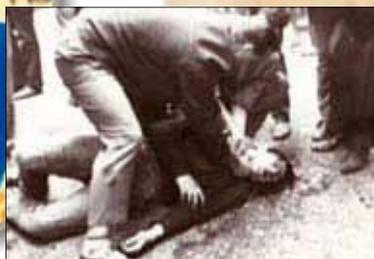
„Rusové pozvali našeho velitele k jednání na letiště. Snad i s úmyslem trochu jej znejistit ukázkou své těžké tankové techniky. Dopadlo to jinak. Zeptal se, zda si může sednout do tanku. Po jistých rozpacích souhlasili. Nastartoval T-54 a rozjel ten krám. Nastalo zděšení a obavy, zda to není nějaký trik, který mu umožní taranovat jejich štábní vozy. Několik metrů před nimi zůstal stát. Vylezl z věže s výrazem naprosté samozřejmosti a snad nakonec prohodil, že tohle umí pomalu každý jeho voják...“

Ze vzpomínek plk. v z. Jiřího Šolce z jeho knihy Červené baretý

Dne 25. srpna 1968 večer zahájila sovětská vojenská kolona projíždějící Prostějovem směrem na Brno nesmyslnou palbu do lidí na náměstí a v přilehlých ulicích. Výsledkem byli čtyři mrtví občané, další utrpěli zranění. Byl mezi nimi také npor. A. Slatinský, důstojník 65. výsadkového praporu, který utrpěl průstřel kolena. Na uklidnění rozjitřené situace se spolu s orgány lidosprávy podílel také plk. F. Mansfeld jako velitel posádky.

Bojové zástavy 65., 71. a 72. výsadkového praporu a 22. výsadkového protitankového oddílu byly jednotkám odňaty a uloženy v depozitářích Vojenského historického ústavu v Praze. Bylo to více než symbolické...

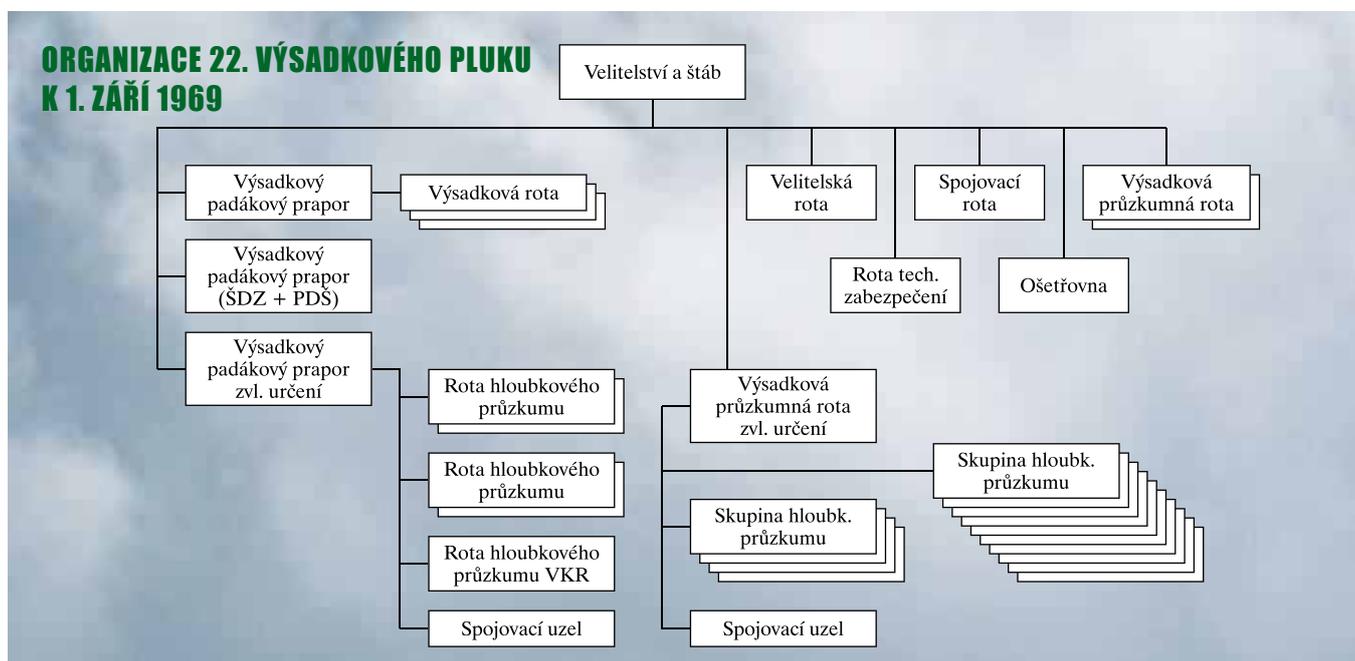
Na podzim 1966 došlo k vytvoření rot hloubkového průzkumu neboli výsadkových průzkumných jednotek u všech průzkumných praporů motostřeleckých a tankových svazků. Posádkami nových jednotek se staly:

2. motostřelecká divize	Janovice nad Úhlavou
3. motostřelecká divize	Kroměříž
15. motostřelecká divize	Vimperk
19. motostřelecká divize	Tachov
20. motostřelecká divize	Cheb
1. tanková divize	Podbořany
4. tanková divize	Jindřichův Hradec
9. tanková divize	Vimperk
13. tanková divize	Mladá
14. tanková divize	Prešov

UŽ JEN POUHÝ PLUK...

V květnu 1969 se některé brigádní jednotky zúčastnily velitelsko-štabního cvičení MERKUR spolu s útvary Střední skupiny sovětských vojsk v Československu. V srpnu téhož roku se velitelství svazku, štáb s velitelskou a průzkumnou rotou a výsadkovými rotami 65. výsadkového praporu zapojily do taktického cvičení čs. armády na Mělnicku, kde dosáhly výborných výsledků. Přesto došlo k 1. září 1969 k reorganizaci 22. výsadkové brigády na 22. výsadkový pluk s posádkou v Prostějově, do jehož sestavy byly zařazeny také část zrušeného 7. výsadkového pluku jako výsadkový prapor zvláštního určení.

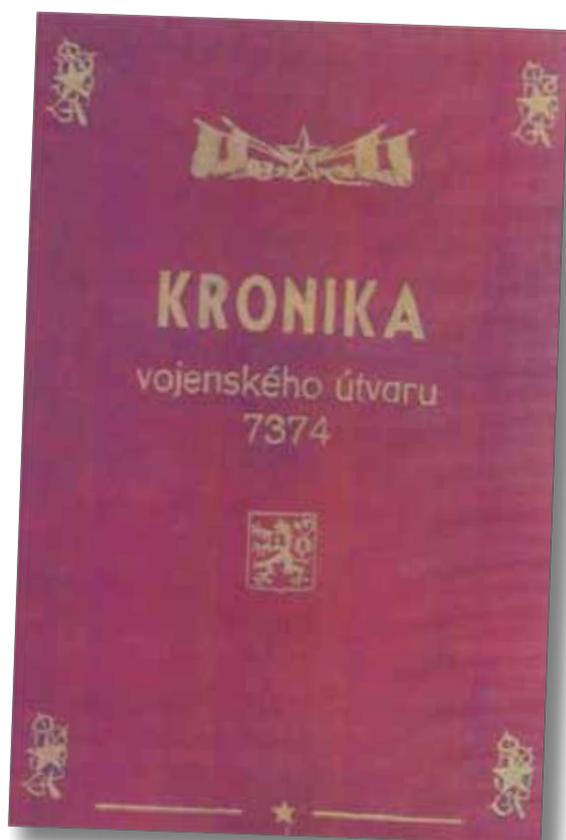
Vytvoření nového útvaru, který se stal především vojensko-administrativním prvkem velení s novým operačním předurčením, znamenalo soumrak koncepce použití výsadkových jednotek jako takticko-operačního výsadku a předznamenalo novou, jen málo radostnou a nadějnou kapitolu vývoje výsadkového vojska.

HLOUBKOVÝ PRŮZKUM BOJEM

7. VÝSADKOVÝ PLUK ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ (1961–1969)

Dne 1. října 1957 byla v rámci 22. výsadkové brigády vytvořena rozšířením průzkumné čety svazku 22. průzkumná výsadková rota s posádkou v Sabinově, která se stala základem pro výstavbu výsadkových jednotek hloubkového a speciálního průzkumu. K 1. říjnu 1959 po přesunu do Prešova byla reorganizována na 22. výsadkový průzkumný prapor zvláštního určení (ZU) a po redислоkaci výsadkové vojska na Moravu byla umístěna v Holešově. K 1. září 1961 po vynětí ze svazku 22. výsadkové brigády došlo k jeho reorganizaci na 7. výsadkový pluk ZU podřízený přímo Zpravodajské správě Generálního štábu. Nový útvar měl okolo 800 mužů a jeho vznik znamenal definitivní oddělení výsadkových jednotek zvláštního určení od „tradičních“ výsadkářů.

Vzorně vedená kronika 7. výsadkového pluku ZU.

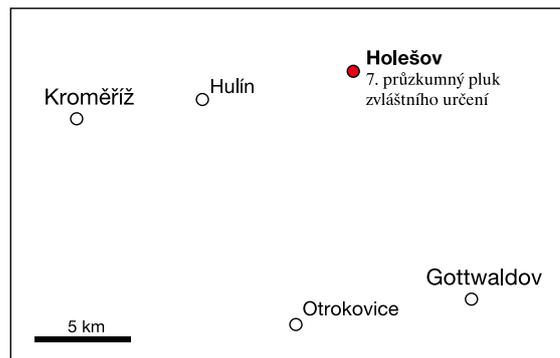
Pluk byl určen v prvé řadě k bojovému nasazení v hloubce obrany protivníka (počítalo se s až 700 km), kde měl plnit úkoly hloubkového a speciálního průzkumu. Vojáci byli cvičeni operovat v malých skupinách s cílem narušovat komunikace protivníka, provádět diverzní činnost, přepadat velitelské a likvidovat speciální raketovou a leteckou techniku. Zaměřovali se především na vyřazení zbraní hromadného ničení rozmístěných na území SRN, zejména raket Sergeant a Pershing. Specifické poslání si na přelomu let 1963 a 1964 vynutilo přechod na novou rotní organizaci. Novým prvkem se stala rota A, jejíž příslušníci byli rozděleni do malých skupin po pěti a určeni k plnění úkolů kontrarozvědného charakteru v týlu protivníka.

Útvar nastoupený na letišti v Holešově.

DISLOKACE 7. VÝSADKOVÉHO PLUKU ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ

Velitel pluku pplk. Miroslav Šedina, náčelník štábu mjr. Jiří Dufek a pplk. Vladimír Košan, nejprve zástupce velitele a od října 1967 velitel pluku.

Již 22. výsadková průzkumná rota, jejímž velitelem se stal npor. Alois Klindera, se členila nejen na dvě čety a rádiové družstvo, ale především do průzkumných skupin o různé síle a složení podle úkolů, které měly plnit v týlu nepřítele. Velký důraz byl kladen na výcvik průzkumníka, radisty a ženisty.

V roce 1965 byly 5. a 6. rota hloubkového průzkumu vyčleněny ze 7. výsadkového pluku ZU a na jejich základě vznikly v následujícím roce 1. a 4. výsadková průzkumná rota, které byly v červenci 1965 podřízeny velitelství Západního a Středního vojenského okruhu a přesunuty do posádek Luštěnice a Chrudim.

ORGANIZACE 7. VÝSADKOVÉHO PLUKU ZVLÁŠTNÍHO URČENÍ V LETECH 1961–1963

V letech 1963–1964 přešel pluk na rotní organizaci – 7 rot hloubkového průzkumu o 10 477 mužích s průzkumnými desetičlennými skupinami

TROCHU JINÁ VÝZBROJ A VÝSTROJ

Vzhledem k charakteru a poslání 7. výsadkového pluku ZU disponovali jeho příslušníci pouze lehkou výzbrojí, zpravidla tou nejmodernější – základem byly nové samopaly vz. 58 se sklopnou opěrkou a zejména vz. 61 Škorpion, vybavené tlumičem a určené přednostně pro jednotky hloubkového průzkumu. K výzbroji jednotlivce patřila rovněž pistole vz. 52 (postupně nahrazovaná samopalem Škorpion) a útočný nůž VO-7. Novinkou byly také pancéřovky P-27, nahrazené v polovině šedesátých let reaktivními protitankovými granáty RPG-7. Pro potřeby hloubkového průzkumu byly vyvinuty nové typy padáku OVP-65 a OVP-68. K dispozici měli vojáci rovněž dálkově odpalované nálože, naváděcí zařízení pro letadla, prostředky pro neutralizaci pachových stop, mapy tištěné na vodovzdorných materiálech i další nejmodernější prostředky. K dopravě využívali terénní nákladní automobily a ke spojení velké množství různých spojovacích prostředků.

Výstroj a výzbroj průzkumné skupiny. První voják zprava je vyzbrojen reaktivním protitankovým granátem RPG-7.

Výstroj průzkumné skupiny s padáky.

Padák OVP-65 umožňoval mnohem přesnější přistání.

Při seskoku a pohybu v terénu měl na sobě voják maskovací návlek ve čtyřech různých modifikacích lišících se rozložením a odstíny skvrn, který se skládal z široké blůzy s kapucí a s maskovacími rukavičkami a z kalhot. Podle norem jej musel obléknout do 1 minuty. Především pro odstřelovače a pozorovatele byl určen speciální maskovací oděv s pleteným zeleným lýkem a doplňkem ke všem maskovacím návlekům byla maskovací síťka o rozměrech 1x1,5 metru. V zimě se používal čistě bílý maskovací návlek.

Na vývoji a zkouškách padáku OVP-68 se příslušníci pluku aktivně podíleli, před jeho hromadným zavedením však byl útvar zrušen.

Základ oblečení představovala maskovací uniforma vz. 60 s různým potiskem, boty kanady vz. 60 a červený baret, doplněné popruhovým opaskem s bodákem k samopalu vz. 58 nebo s útočným nožem.

Jedinečností bylo to, že vojáci v rámci průzkumných skupin používali civilní oblečení (obvykle vlastní) – po dopadu v místě vysazení svlékli maskovací návleky a jako civilisté snadněji pronikali na určené místo. Velmi často byl tento netradiční způsob maskování využíván při společných cvičeních s jednotkami SNB a Lidových milicí, jejich úkolem bylo vysazené „vyzvědače a záškodníky“ odhalit a „zneškodnit“ dříve, než se jim podaří uniknout z předem obklíčeného prostoru.

Při prvním velkém cvičení pluku u Přerova se podařilo příslušníkům SNB a Lidových milicí odhalit z 22 vysazených průzkumníků jen osm. Později procento „dopadených“ ještě pokleslo.

Po svléknutí maskovacích návleků zůstává nenápadný slušně oblečený mladý muž.

NÁROČNOST, KAMARÁDSTVÍ, SOUTĚŽIVOST

Za dobu existence pluku se podařilo vypracovat zvláštní programy speciální přípravy, postupů, nasazení, řízení a zpravodajského vytěžování příslušníků útvaru. Odborná příprava a výcvik byly prováděny pod vedením výcvikové skupiny složené z nejzkušenějších důstojníků pluku. Vedle tradiční pozemní a výsadkové přípravy se součástí odborné přípravy stala také výuka cizích jazyků, především němčiny, což byla v tehdejší ČSLA naprostá výjimka. Stejně jako intenzivní školení o letecké, raketové a spojovací technice armád Severoatlantické aliance a způsobech jejího ničení a vyřazování z provozu.

Jednotky pluku se zúčastnily řady spojeneckých cvičení na území NDR, SSSR a Maďarska. Největším z nich byla VLTAVA probíhající v roce 1966 na čs. území.

Překážkovou neboli opičí dráhu zvládali vojáci výborně, dokonce i tu u maďarského družebního útvaru.

Řekli byste, že jde o momentku ze závěru pěšího přesunu na 100 km v průběhu 24 hodin?

Nácvik palebného přepadu na Rusavě.

„Raketa v palebném postavení mohla být zničena až na 300 metrů, ale bylo třeba zasáhnout střed rakety a poškodit elektronické zařízení. Při výcviku na střelnici v Dobroticích představovaly tento střed rakety padací terče vysoké jeden metr a široké 25 centimetrů. Trefit je na vzdálenost 300 metrů nebylo vůbec jednoduché.“

Ze vzpomínek mjr. Josefa Bílka

Dvakrát byl pluk blízko skutečného bojového nasazení. Poprvé při berlínské krizi v roce 1961, kdy byl vyveden do lesů a na holešovské letiště přiletěly z Mošnova letouny Il-14, které měly provést jeho vysazení v týlu protivníka, podruhé ve dnech karibské krize o rok později.

Většina cvičení útvaru se uskutečňovala s reálným operačním a zpravodajsko-průzkumným námětem a na skutečně existující objekty. „Protivníkem“ byly zpravidla vyšší štáby a vyšší stupně armádního velení. Cvičilo se rovněž na objektech životně důležitých pro infrastrukturu „protivníka“ a proti zásahovým jednotkám SNB a Lidových milicí.

K hromadnému výsadku pluku docházelo jen výjimečně.

7. výsadkový pluk ZU patřil k nejlépe a nejvšestranněji vycvičeným útvarům nejen v čs. armádě, ale také v rámci Varšavské smlouvy, jak potvrdily výsledky dosažené na spojeneckých cvičeních. Jeho příslušníci se čestně vyrovnávali se všemi úkoly a požadavky i proto, že v pluku i jeho jednotkách spolu s vysokou náročností vládl také duch kamarádství a zdravé soutěživosti.

Základní požadavek přípravy – umět si sám poradit v každé situaci, třeba i při zranění kamaráda.

Psal se konec ledna 1965 a mezi vojáky na zimním soustředění přijel legendární Emil Zátopek.

Přesně seskočit a okamžitě zahájit činnost musel umět i štáb útvaru.

JEDEN ZA VŠECHNY, VŠICHNI ZA JEDNOHO

Již rok po svém vzniku obdržel 7. výsadkový pluk ZU bojovou zástavu. Šlo o ocenění výsledků, jichž jeho příslušníci dosáhli nejen v přípravě a výcviku, ale také v dalších oblastech činnosti a života útvaru. Výčet vojáků a jednotek, kteří za dobu existence pluku získali čestné tituly a odznaky či armádní i jiná vyznamenání, by byl stejně dlouhý jako průkazný, že při plnění vojenských povinností, výcviku, zvyšování třídnosti či uzavírání závazků stála vždy na prvním místě snaha po dosažení co nejlepších výsledků zkvalitňujících připravenost každého vojáka, jednotky i útvaru jako celku. Když v roce 1967 připínal ministr národní obrany arm. gen. Bohumír Lomský na bojovou zástavu Řád rudé hvězdy, nebyla jeho slova o tom, že útvar představuje jednu z nejlépe vycvičených a připravených jednotek armády, nijak nadsazená.

Výjimečnou událost sledovali na náměstí v Holešově místní občané, kteří velmi rychle vzali vojáky s červenými barety „za své“.

Před bojovou zástavou přísahali v letech 1962–1969 všichni vojáci pluku.

Velitel útvaru pplk. Miroslav Šedina přejímá 6. října 1962 z rukou náčelníka Zpravodajské správy Generálního štábu bojovou zástavu.

6. květen 1967 – ministr národní obrany připíná na bojovou zástavu útvaru Řád rudé hvězdy.

Naprostá většina vojáků základní služby nechápala dva roky strávené v zeleném jen jako povinnost, ale vytvořila si ke svému útvaru i druhu vojska pevný citový vztah. Mnozí prošli ještě jako branci základním parašutistickým výcvikem v aeroklubech Svazarmu a dobře věděli, že je „v zeleném“ nečeka nic snadného. Brali to však především jako výzvu otestovat své fyzické i morální kvality, překonat své slabosti i sami sebe a dokázat třeba nemožné. Nebylo náhodné, že mnozí z nich se vraceli do Svazarmu jako instruktoři svých budoucích následovníků nebo se věnovala sportovními parašutismu.

Přísaha v listopadu 1965...

... a o rok později.

V kamarádském a soutěživém duchu jednotek nabývaly nových podob a významu dokonce i jinak v armádě tak zprofanované akce, jako byly soutěže o Fučíkův čtenářský odznak, odznak Připraven k práci a obraně socialistické vlasti, hnutí Vzorných vojáků, úsilí o zvyšování třídnosti či uzavírání závazků. Každé družstvo, četa, rota i prapor chtěly být opravdu nejlepší a současně dbaly na to, aby výsledky nebyly pouze formální. Kdo nějaké ocenění získal, musel něco opravdu dokázat.

Vzorná rota.

Vzorné družstvo od autoroty.

Vzorné družstvo výsadkářů.

Kpt. Alois Valenta, velitel první vzorné rotě, si fotografii před bojovou zástavou opravdu zasloužil.

DOBŘÍ HOSTITELÉ I VÍTANÍ HOSTÉ

7. výsadkový pluk ZU jako jeden z nejlepších útvarů armády byl využíván k její reprezentaci nejen při vojenských přehlídkách a dalších podobných příležitostech, ale stával se také častým cílem návštěv delegací výsadkových jednotek armád Varšavské smlouvy a jeho zástupci naopak navštěvovali své „druhy ve zbrani“ v SSSR, Maďarsku, Polsku i dalších zemích. V průběhu setkání docházelo k vzájemné výměně zkušeností, ukázkám výcviku, nové výzbroje a výstroje a v některých případech i k vzájemnému soutěžení.

Návštěva ministra národní obrany arm. gen. B. Lomského. Přilétal i odlétal vždy s úsměvem.

Vzhledem ke krátké existenci se útvar zúčastnil jen vojenských přehlídek v roce 1965. První byla přehlídka v Ostravě...

... a druhá se konala v Bratislavě

„Tradičním“ hostem se stal od roku 1964 mjr. Ivan Petrovič Petrov, který byl prvním velitelem sovětské posádky Holešova po jeho osvobození 6. května 1945. Jeho jménem byla pojmenována jedna z rot pluku.

V květnu 1965 přijela do Holešova delegace polských výsadkářů.

Úzké vztahy měl pluk s družebním útvarem výsadkářů v Szolnoku ve středním Maďarsku. V roce 1966 sledovali zástupci z Holešova jeho plukovní cvičení.

A ještě jednou Szolnok – v roce 1967 tu poskytli zkušení instruktoři z Holešova pomoc při výstavbě výsadkové překážkové dráhy a zaškolení instruktorů.

Návštěva u sovětských výsadkářů v NDR v červenci 1966.

CO TAKÉ BYLO...

Útvar v Holešově nežil jen vojenskými povinnostmi, ale zapojoval se také do politického, veřejného a společenského života ve městě a okolí. Nemalou pomoc poskytoval Holešovu při investičních akcích včetně Akce Z, jejichž cílem bylo zlepšování občanské vybavenosti, vytváření podmínek pro kulturní a sportovní vyžití občanů či zkrášlování prostředí. Obvykle se tak dělo formou brigád o sobotách a nedělích, aby nebyl narušen výcvik. Příslušníci pluku však byli u většiny občanů oblíbení nejen pro své pracovitě ruce, ale získávali si je i svým vystupováním na veřejnosti – restaurace ve městě prakticky neznaly případy známé z jiných posádkových měst, že by se vojáci na vycházce opili a vyvolávali hádky rvačky. Prý byli tak utahaní z náročného výcviku, že už jim na to jednoduše nezbývala síla...

Nejlepší skupina vojenských brigádníků.

Volby v roce 1960.

Vojáci pomáhali při sezonních zemědělských pracích JZD Přílepy, s nímž měl útvar uzavřený patronát.

Ve volbách v červnu 1964 byli do městského národního výboru v Holešově zvoleni jako poslanci tři důstojníci pluku.

Pluk měl uzavřené patronáty s průmyslovými podniky a školami nejen v Holešově, ale také v tehdejší Gottwaldově, Napajedlích a Bystřici pod Hostýnem. Řada vojáků pracovala jako pionýrství vedoucí.

Vojáci směřovali svou pracovní aktivitu také do kasáren – vybudovali rotní kluby a zkrášlili vzhled ložnic i dalších prostorů.

Z bohaté zájmové kulturní činnosti šedesátých let zachovala kronika jen fotografie z Armádní soutěže talentů v roce 1963. Útvar reprezentovala hudebně-estrádní skupina, která si vojáky i veřejnost dokázala získat svou bezprostředností a vtipem.

„Navštívila jsem, jako mnoho jiných rodičů, svého syna u příležitosti přísahy, v prostorách Vaší posádky. K mé nemalé radosti nalezla jsem ho nejen v dobrém stavu fyzickém i duševním, ale dokonce zapáleného pro „věc“. Protože syn o přerážení k této zbraní nežádal, spatřuji pravou příčinu v jeho veliteli...“

Z dopisu L. Vackové z Liberce z listopadu 1966

Krátký odpočinek v boji s rozlitym Dunajem.

V červnu a červenci 1965 došlo k velkým povodním na jižním Slovensku. Po protržení ochranných hrází zaplavila voda rozsáhlé území a ohrožovala majetky i životy. Mezi prvními, které armáda vyslala na pomoc, nechyběli příslušníci 7. výsadekovoého pluku. V prostoru Hurbanovo–Kolárovo–Komárno–Dědina Mládeže budovali a opravovali hráze, evakuovali civilní obyvatele a hospodářský dobytek, zajišťovali zásobování těch, které dravý živel odrážel, později pomáhali likvidovat obrovské škody, které povodeň zanechala.

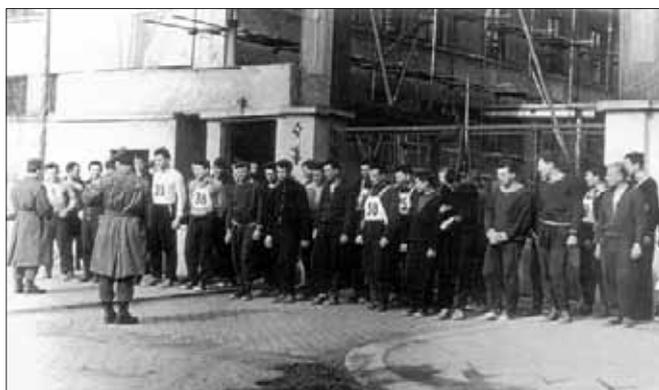
Řada vojáků útvaru byla za odvahu prokázanou na jihu Slovenska odměněna vojenskými i civilními orgány.

PŘESKOČ, PŘELEZ, PŘEDBĚHNI

Díky náročné tělesné přípravě a výcviku a aktivní všestranné sportovní činnosti patřili příslušníci pluku – vojáci z povolání i v základní službě – k velmi dobrým sportovcům a jako jednotlivci i družstva excelovali při mnoha sportovních podnicích. Získali řadu trofejí ve sportovních a branných soutěžích pořádaných v armádě i mimo ni, někteří dokonce reprezentovali Československo na mistrovstvích světa a Evropy.

Sportovci útvaru navazovali na tradici založenou již 22. výsadkovým praporem zvláštního určení. V roce 1959 obsadilo jeho družstvo 2. místo v celoarmádní soutěži průzkumníků.

V dubnu 1962 se u útvaru konal poprvé Běh Mladé fronty, jehož se zúčastnili všichni příslušníci.

Trasa závodu vedla ulicemi Holesova – tato momentka pochází z roku 1963, kdy se do běhu zapojili i další sportovci.

Výborných výsledků dosahovali vojáci zejména v lehké atletice. Již při první účasti v soutěži přímo podřízených součástí MNO v Jablonci nad Nisou v červenci 1962 získali hlavní trofeje Za celkové vítězství a Za vítězství v Dukelském závodě a odvezli si i ocenění Nejlepší útvar závodů.

K nejlepším a nejúspěšnějším sportovcům útvaru patřil v polovině šedesátých let voj. Antonín Urbanec, člen reprezentačního družstva v orientačním běhu a účastník mistrovství světa v této disciplíně ve Finsku v roce 1966.

Lehčí atleti reprezentovali útvar a armádu také v civilních soutěžích. Snímek z okresních přeborů v roce 1963 ukazuje kpt. Zůnu, vítěze přespolního běhu.

Vítězné družstvo lehkooatletické soutěže přímo podřízených součástí MNO v roce 1964 přijelo do Liberce z Holešova.

Mezi „parádní“ disciplíny výsadkářů z Holešova patřil závod hlidek v Dukelském závodu branné zdatnosti. Pokud neztvítěžili, pak v celoarmádním finále obsadili druhé nebo třetí místo.

Náročná gymnastická skladba K nejvyšším metám na celostátní spartakiádě v roce 1965 byla pro vojáky pluku jako stvořená. Převedli ji nejprve v Bystřici pod Hostýnem, Hulíně, Frýdku-Místku, Kroměříži a Gottwaldově a nechyběli ani na pražském Strahově. Do Holešova se vrátili s odměnou náměstka ministra národní obrany za výbornou úroveň předvedené skladby a vysokou kázeň.

„Výsadkovi“ fotbalisté nastupovali k utkáním 2. fotbalové ligy pod názvem VTJ Dukla Holešov. Chodilo je podporovat celé město i fanoušci z okolí.

PŘEBOR PARASÚTISMU ČSLA

PROGRAM:
 11.6.63, 06.00hod. SKUPINOVÝ SESKOK PADÁKEM SE 600 m. S NUČNÝM OTEVŘENÍM, PŘESUN NA 20 km, S 10 kg. ZÁTEŽÍ, OSTROU STŘELBOU, HODEM GRANÁTU NA CÍL A ODSUN RANĚNĚHO.
 13.6.63 v 21.00hod. NOČNÍ SKUPINOVÝ SESKOK SE 600 m PŘESUN NA 7 km PODLE AZIMUTU A MAPY.
 14.6.63 v 16.00hod. SLAVNOSTNÍ VYHLÁŠENÍ VÝSLEDKŮ.

DOVOLUJEME SI VÁS POZVAT A VĚŘÍME, ŽE PŘIJEDETE. POŽADAVEK NA NOCLEH SDELTE DO 5.6.1963.

VOJENSKÝ ÚTVAR 5959
 ORGANISAČNÍ VÝBOR PŘEBORU V PARASÚTISMU ČSLA 1963.

1963

V červu 1963 se konal první Přebor ČSLA v parašutismu. Holešovské výsadkáře v něm reprezentovala dvě družstva, která v závodech na 20 km obsadila první dvě místa. Ale i mistr tesař se někdy utne – při závodech na 7 km „nedopadlo ani jedno z obou družstev dobře. Dva ze závodníků zapomněli na ploše vysazení zbraň, což způsobilo velkou ztrátu bodů,“ přiznává kronika.

LUŠTĚNICKÁ A CHRUDIMSKÁ MEZIHRA

K 1. říjnu 1960 bylo v Luštěnicích u Mladé Boleslavi vytvořeno 1. výsadkové výcvikové středisko podléhající velitelství 1. armády, k 1. září 1961 v Chrudimi 4. výsadkové výcvikové středisko pro 4. armádu. Jejich úkolem bylo provádění výsadkové přípravy jednotek obou svazů předurčených jako padákové výsadky. Jednalo se zejména o 3. výsadkové motostřelecké prapory některých motostřeleckých pluků, od září 1963 k nim přibýly výsadkové čety průzkumných rot vševojskových svazků. Svou činnost ukončila střediska 15. července roku 1964, ale již o rok později byly do Luštěnic a Chrudimi přemístěny 5. a 6. rota 7. výsadkového pluku ZU jako 1. a 4. výsadková průzkumná rota podřízené velitelstvím Západního a Středního vojenského okruhu s úkolem provádět hloubkový průzkum. Jako jedny z mála jednotek ČSLA byly již v míru na válečných počtech. K 15. říjnu 1968 byla 1. výsadková průzkumná rota přemístěna z Luštěnic do Chrudimi a při reorganizaci ČSLA na podzim 1969 přešly obě jednotky do Prostějova a staly se součástí 22. výsadkového pluku.

Nástup v Luštěnicích.

Slavnostní pochod 1. výsadkové průzkumné roty.

Ve výcvikovém středisku v Luštěnicích se v roce 1962 připravovalo čs. reprezentační mužstvo v kopané, které nepochybně i díky tomu získalo na mistrovství světa v Chile stříbrné medaile.

Tablo vojáků při odchodu z vojenské základní služby.

Výsadkové výcvikové středisko mělo v organizaci velitelskou a balonovou četu, poddůstojnickou školu o dvou četách a zabezpečovací součásti – sklady, dílny a ošetřovnu. Předepsané počty byly stanoveny na 114 mužů, z toho 53 vojáků z povolání. Středisko disponovalo 8 kulomety, 2 tarasnicemi, 1 minometem a bezzákluzovým kanonem, 9 pancéřovkami, 2 výsadkovými balony a 17 automobily.

Odlet 6. roty do Chrudimi v červenci 1965.

V Chrudimi si museli vojáci mnohé upravit svépomocí.

Do Luštěnic i Chrudimi často přijížděli vedoucí funkcionáři armády.

Luštěnická jednotka byla tak utajená, že místo její posádky bylo začerněno i ve vojenských knížkách vojáků.

Od září 1967 měly průzkumné výsadkové roty 147 mužů, z toho 20 vojáků z povolání. Výzbroj představovalo 10 samopalů vz. 58 P, 76 samopalů vz. 61, 10 pancéřovek RPG-7, 147 útočných nožů VO 7, 180 výsadkových padáků PD-47, 162 záložních výsadkových padáků ZVP-300, 50 speciálních zásobníků GK-30, 12 nákladních vaků PDMM-130, 12 sportovních padáků PTCH a 1 nafukovací člun. Jednotka disponovala osobním terénním automobilem GAZ-69A, 13 nákladními automobily P-V3S a 2 vozy T-111, zdravotnickým automobilem T-805 a 2 motocykly JAWA-350. Pro zajištění spojení sloužilo vedle 5 pojezdných radiostanic R-118 a R-830 celkem 60 radiostanic a přijímačů různých typů.

Obě výsadková výcviková střediska byla místa, která velení armády rádo ukazovalo zahraničním návštěvám.

ŽÁDNÁ DRUŽBA SE NEKONALA

První zprávy o okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy dostalo velení 7. výsadkového pluku před půlnocí 20. srpna 1968. Důstojníci byli svoláni do kasáren a u útvaru došlo k vyhlášení bojového poplachu bez výjezdu. Do okolí vyjelo na průzkum několik civilních automobilů s vojáky v civilu. Sovětská kolona dorazila do Holešova před šestou ráno 21. srpna a ihned zaujala postavení před kasárnami, na které zamířila hlavně svých zbraní. Jednalo se o elitní tankový pluk a průzkumný prapor 24. motostřelecké divize ze Lvova. Okupanti dobře věděli, že proti nim stojí výborně vycvičení a vyzbrojení vojáci a také dobře znali prostředí kasáren z cvičení ŠUMAVA v roce 1968. Velitel pluku pplk. Vladimír Košan odmítl jakékoliv jednání, dokud budou mířit zbraně na kasárna. Vyvolávalo to silnou radikalizaci vojáků a jen velkou disciplinovaností se dařilo zabránit incidentům. Poté, co byly zbraně odkloněny, odmítl velitel vpustit sovětské vojáky do objektu a ti museli zůstat před kasárnami. Později se od nich poněkud stáhli a 25. srpna přesunuli do prostoru mezi obcemi Přílepy a Lukoveček, kde zůstávali ve stálé pohotovosti.

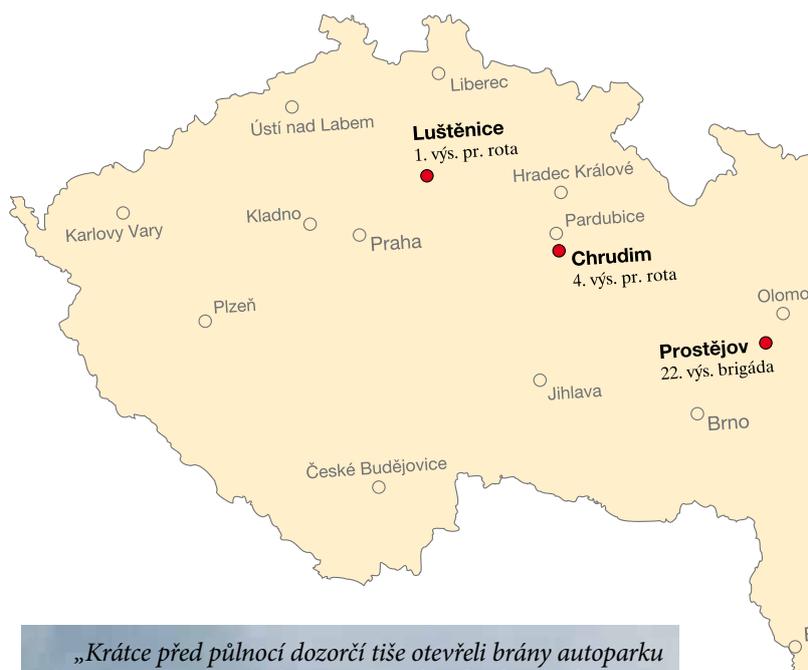

Hlaveň sovětského tanku míří na kasárna.

Pro zajištění klidu a pořádku ve městě i pro získávání zpráv a poznatků byli již 21. srpna vysláni do ulic vojáci v civilu ozbrojení škorpióny. Šlo o dobrovolníky, protože v případě zatčení okupačními vojsky mohli být považováni za tolik marně hledané „kontrarevolucionáře“. Později vytvářeli vojáci tříčlenné uniformované hlídky procházející městem spolu s příslušníky Veřejné bezpečnosti.

Hned v prvních hodinách sovětské okupace bylo celé město popsáno hesly s jednoznačným obsahem.

„Krátko před půlnocí dozorčí tiše otevřeli brány autoparku i kasáren a vzápětí vyjela větráčka a hned zabočila do města. Bezprostředně potom ze sovětského ležení vyjel obrněný transportér BRDM a začal náš automobil z povzdálí sledovat. Náš nákladák povodil Rusáky po všech holešovských uličkách a po dvaceti minutách přijel zpět do kasáren. Naši někdejší bratři si přitom nevšimli, že krátce po výjezdu první větráčky vyjela druhá a zamířila přes Dobrotice do muničního skladu... Mám dojem, že celá finta se tu noc ještě jednou zopakovala...“

Ze vzpomínek Jiřího Millera

Hlaveň tanku už míří od kasáren, ale situace stále zůstává mimořádně napjatá.

DISLOKACE VÝSADKOVÝCH JEDNOTEK ČSLA V SRPNU 1968

„U pluku se projevily... značně oportunistické tendence, které vedly k netřídnímu a nacionalistickému posuzování situace a k antisovětismu. Tyto názory se plně projevily po 21. srpnu 1968, ale i později v přístupu k plnění usnesení listopadového a květnového pléna ÚV KSČ...“

Ze zprávy vyšetřovací komise Generálního štábu

Jako všude, snažili se i lidé v Holešově vysvětlit sovětským vojákům skutečný stav věcí. A stejně jako všude, i tady marně.

Snímek by pořízen 21. srpna v 7 hod. ráno – okupanti se „zabydlují“ před kasárnami.

22. srpna přišel ze Zpravodajské zprávy GŠ rozkaz připravit, uvést do stavu bojové pohotovosti a umístit mimo kasárna jednotku 60 vybraných vojáků k plnění zvláště důležitého úkolu. Byla vybrána rota kpt. Jaroslava Strosse, která tajně odjela z kasáren na střelnici v Dobronicích, odkud po skupinách pokračovala do místa určení nad obcí Přílepy, kde kopala zemljanky. Po dvou dnech byla na nátlak sovětských orgánů na rozkaz Generálního štábu stažena zpět do kasáren. Až později se objevily spekulace, že jednotka měla být využita k osvobození Alexandra Dubčeka a dalších nejvyšších čs. představitelů internovaných okupanty. Blíže pravdě bude ale názor, že jejím úkolem bylo připravit úkryt „progresivních osob před sovětskou tajnou službou“ a současně být zálohou pro případ útoku sovětských vojáků na kasárna pluku.

Poslední seskoky nad Holešovem.

Za statečný postoj po okupaci Československa čekali holešovské průzkumníky tvrdý trest: ještě na podzim 1968 proběhlo poslední taktické cvičení pluku na Slovensku, ale k 1. září následujícího roku byl útvar zlikvidován. Byl postupně zbaven své bojové zástavy a pod pláštěm reorganizace a redislokace přeměněn na pouhý prapor a přesunut do nevyhovujících podmínek do Prostějova jako součást 22. výsadkového pluku ZU. Jeho velení bylo rozprášeno po útvarech po celém území státu a později většinu čekal odchod z armády a různé formy šikanování a diskriminace.

ÚSTUP NA PŘEDEM NEPŘIPRAVENÉ POZICE

VÝSADKOVÉ JEDNOTKY ČSLA V LETECH 1970–1989

Po reorganizaci 22. výsadkové brigády na 22. výsadkový pluk, k níž došlo na podzim 1969, zůstal v čs. armádě jediný „klasický“ výsadkový prapor, ostatní výsadkové jednotky byly určeny k provádění hloubkového průzkumu v zápolí protivníka. Jejich rozvoj se stal prioritou pro celé následující období. Přestože 1. padákový výsadkový prapor dosahoval při cvičeních, včetně spojeneckých, výborných výsledků, byl k 1. září 1976 zrušen a operační i taktické výsadky se staly v plánech Varšavské smlouvy doménou pouze Polské lidové armády a Sovětské armády. Ke stejnému datu byl útvar reorganizován na 22. výsadkový pluk zvláštního určení podřízený Západnímu vojenskému okruhu. K 31. říjnu 1982 došlo ke změně názvu na 22. výsadkový pluk speciálního určení a o pět let později k reorganizaci na 22. výsadkovou brigádu speciálního určení. Její další výstavbu ovlivnila nová koncepce budování čs. armády vytvářená po listopadu 1989 a její postupná přeměna z mocenského ozbrojeného nástroje totalitního státu v demokratickou ozbrojenou sílu.

Velitelství 22. výsadkového pluku při Dnu ČSLA v roce 1970 na náměstí v Prostějově.

22. výsadkový pluk byl od září 1969 podřízen Správě bojové přípravy Západního vojenského okruhu, který v případě ozbrojeného konfliktu vytvářel velitelství frontu. V září 1976 přešel do podřízenosti Zpravodajské zprávy Západního vojenského okruhu. Při mobilizaci měly 1. a 4. výsadková průzkumná rota (od roku 1977 doplněné na prapor zvláštního určení) přejít do podřízenosti zpravodajských oddělení 1. a 4. armády.

K 25. březnu 1970 byl čestný historický název útvaru upraven na „22. banskobystrický výsadkový pluk Slovenského národního povstání“.

Dne 1. října 1987 byl v posádce Chrudim zřízen 71. úderní výsadkový prapor podřízený velitelství Západního vojenského okruhu. Přihlásil se k tradicím pěšího praporu 71, první výsadkové jednotky čs. armády vytvořené v říjnu 1947. K 9. květnu 1989 obdržel původní bojovou zástavu i historický název 71. výsadkového praporu – „Národního hrdiny Jana Švermy“. Na počátku října 1989 byl reorganizován na 71. výsadkový úderní prapor „Národního hrdiny Jana Švermy“.

Vedle 22. výsadkového pluku a později brigády existovaly v ČSLA roty hloubkového průzkumu průzkumných praporů tankových a motostřeleckých divízi, které se ukázaly být velmi životaschopné a především funkční nejen z hlediska momentálních potřeb ČSLA, ale i možností dalšího rozvoje.

Plk. František Mansfeld v roce 1969 ze své funkce odešel na vlastní žádost. Nejprve zastával funkci náčelníka štábu a potom velitele VVP Mimoň, v roce 1975 byl přemístěn k Hlavnímu týlu o rok později se stal správcem vojenského újezdu Ralsko. K 1. lednu 1985 odešel do zálohy.

DISLOKACE VÝSAVKOVÝCH JEDNOTEK ČSLA V SEDMDESÁTÝCH LETECH

- Roty hloubkového průzkumu průzkumných praporů tankových divízií
- Roty hloubkového průzkumu průzkumných praporů motostřeleckých divízií

VELITELÉ 22. VÝSAVKOVÉHO PLUKU (BRIGÁDY) V LETECH 1970–1989:

plk. František Mansfeld
 pplk. Miloslav Juříček
 pplk. Čestmír Hrbek
 pplk. Jindřich Starý
 pplk. František Stavný
 plk. Jiří Hudský

(do 1969)
 (1970–1972)
 (1972–1974)
 (1974–1980)
 (1980–1984)
 (1984–1991)

Normalizace nastupuje a vojáci 22. výsadekoveho pluku stojí na žádost ÚV KSČ na Staroměstském náměstí v Praze spolu s příslušníky Lidových milicí při oslavách 22. výročí „Vítězného února“ v roce 1970.

ORGANIZACE 22. VÝSAVKOVÉ BRIGÁDY SPECIÁLNÍHO URČENÍ

Prísaha v roce 1978.

MÍSTO KRUHU KŘÍDLO

Výzbroj a výstroj 22. výsadkového pluku a rot hloubkového průzkumu vševojskových svazků byly prakticky identické. Základ představovaly samopaly vz. 58 ve výsadkové verzi (vz. 58V) a vz. 61 Škorpion, nově byla zaváděna pistole vz. 82, signální pistole typu 44/81 určená k navádění vrtulníků a útočný nůž VO-7 postupně nahradil nový typ vz. 75 UTON. Výsadkové jednotky dostaly protitankové raketové komplety PTŘS 9K11 MALJUTKA, pancéřovky RPG-75, radiolokační pátrače MRP-4, radiostanice R-250, RDM 61M, RDMp a R S57Mp či detonační přístroje SBON. Velká pozornost byla věnována vývoji stále dokonalejších padáků a v roce 1979 se objevil první ve tvaru křídla. Vedle letounů An-12 a Avia-14T začaly být ve větší míře používány vrtulníky, které umožňovaly jak klasické výsadky, tak vysazování z nízko letících strojů přímo na určeném místě.

V osmdesátých letech byl pro jednotky hloubkového průzkumu zaváděn padák OVP-80 s novými konstrukčními prvky i způsobem řízení. Byl doplněn záložním padákem ZVP-80.

Padák OVP-68 se vyznačoval dobrou říditelností a širokým záběrem možného použití a byl určen především pro jednotky hloubkového průzkumu. Stal se prvním padákem, který nepočítal s využitím pro seskoky z upoutaných balonů.

Nástup do vrtulníku Mi-4.

Pro početnější výsadky byl určen sovětský vrtulník Mi-26.

Již na přelomu padesátých a šedesátých let byl zahájen vývoj padáků řady PTCH určených především pro armádní sportovní parašutisty. V sedmdesátých letech byl zkonstruován velmi úspěšný PTCH-7, používaný také ve výsadkovém pluku.

Příslušníci roty hloubkového průzkumu při cvičení v roce 1984.

Měnilo se oblečení a výstroj vojáků. Maskovací uniformy vz. 60 s potiskem typu jehličí ve výsadkovém provedení byly nejprve nahrazeny ne zcela vyhovujícím vz. 80, který brzy vystřídal mnohem lepší vz. 85. Poprvé se objevil výsadkářský baret pošíť na rubu materiálem totožným s oděvem. Přes uniformu se nosily různé druhy maskovacích doplňků. Každý výsadkář měl také vševojskový ochranný plášť představující základní protichemickou ochranu jednotlivce a současně mohl po nafouknutí dvou komor sloužit jako improvizované plavidlo nebo ve dvojici jako stan. Obuv představovaly boty vz. 60 neboli kanady. Změnami prošly také torby, zásobníky a další doplňky.

Přes PTCH-9, který patřil ke světové špičce...

... se dospělo až k prvnímu čs. padáku ve tvaru křídla PTCH-10, který stál na počátku dalšího vývoje zcela nového tvaru padáku i pro armádní potřeby.

NIC SE NESMĚLO OŠIDIT

Výcvik výsadkových jednotek si udržel svou vysokou náročnost a kvalitu. Vedle výsadkové přípravy musel každý voják dokonale zvládnout zásady střelby z přidělené zbraně, stát se všestranně připraveným průzkumníkem, ženistou i spojařem, naučit se řídit kolová i pásová vozidla a v neposlední řadě znát výzbroj a bojové prostředky předpokládaného protivníka. Výsadkář musel být schopen po vysazení nejen okamžitě zahájit bojovou činnost, ale také zajistit výsadek bojové a další techniky a dokonalé maskování svého postavení. Během základní vojenské služby absolvoval několik taktických cvičení v podmínkách blížících se skutečnému boji.

Také štáb pluku nebo praporu bylo třeba dokonale zamaskovat.

I nadále byla velká část výsadkářů připravována v aeroklubech Svazarmu, kde získávali základní znalosti a dovednosti, zbavovali se strachu z výšky a stávali se fyzicky zdatnějšími a psychicky odolnějšími. Snadněji proto zvládali pěti až sedmítýdenní základní výcvik neboli „přijímač“ ukončený dvěma seskoky a dosahovali zpravidla i v průběhu další služby lepších výsledků. Více se u nich také projevovala hrdost na příslušnost k výsadkovému vojsku.

Důkladná příprava a kontrola padáků před seskokem byla „prvním příkázáním“.

Na překážkové dráze.

Jedním z hlavních požadavků zůstaly vysoká kázeň a organizovanost spolu s přesností a odpovědností, protože i malé opomenutí mohlo zejména při vzdušných výsadcích mít tragické následky. Samozřejmostí byl kamarádský duch a vzájemná pomoc.

Chvilce zaslouženého odpočinku během letního soustředění 22. výsadkového pluku na Šumavě v roce 1970.

**PRO VZPOMÍNKU NA
1. SESKOK Z AN-12*1972**

I bez této připomínky by na svůj první seskok z „velké anduly“ jistě nikdo zapomenout nemohl.

Příslušníci výsadkového útvaru při zkušebních seskocích s novými padáky OVP-68 v Sovětském svazu.

Lyžařský výcvik.

Zemljanku s velitelstvím prozrazuje jen kouř z komína.

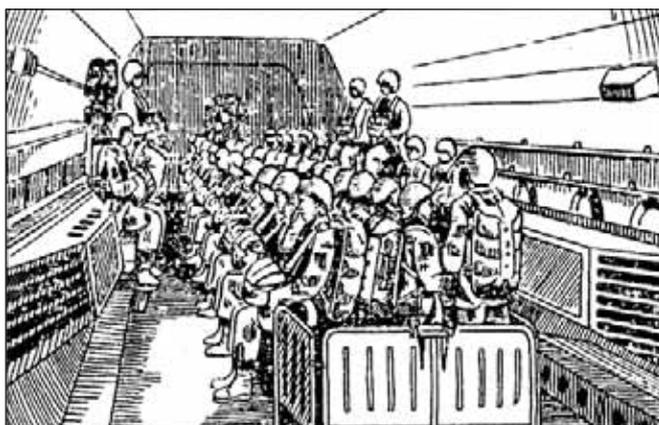
Lépe než bydlet ve srubu znělo trávit noci u Olgy.

Takhle nohy nezábly.

Mimořádně náročnou prověrkou pro vojáky i techniku bylo každoroční zimní soustředění 22. výsadkového pluku na Šumavě. Za silných mrazů a ve sněhových závějích vojáci vedle lyžařského výcviku prováděli i běžný výcvik a učili se způsobům přežití v extrémních podmínkách. Byl to výborný test jejich fyzické psychické odolnosti a soudržnosti kolektivů a také dny, kdy si velitelé i jejich podřízení často sáhli až na dno svých sil.

ROZMÍSTĚNÍ VÝSADKÁŘŮ V LETOONU AN-12 PODLE PŘEDPISU VYS-3-1 VÝSADKOVÁ PŘÍPRAVA

Trochu netradiční park s bojovou technikou.

STÁLE MEZI NEJLEPŠÍMI

Příslušníci 22. výsadkové pluku se v sedmdesátých letech zúčastnili několika spojeneckých cvičení. Prvním bylo ODRA-NISA na území Polska za účasti Sovětské armády, Polské lidové armády, Národní lidové armády NDR a pozemních sil ČSLA, které se konalo na konci září 1969, krátce po reorganizaci 22. výsadkové brigády. Následovalo cvičení se Střední skupinou Sovětských vojsk v Československu a dalšími jednotkami Sovětské armády pod názvem TARAN v srpnu 1970, jemuž přihlíželi nejvyšší straníční a političtí představitelé ČSSR. Při těchto cvičeních 1. padákový výsadkový prapor plnil úkoly vzdušného výsadku s úkolem obsadit letiště, přechody a předmostí. Posledním velkým cvičením s účastí „klasické“ výsadkové jednotky bylo ŠTÍT 72 konané v září 1972 na čs. území. Zúčastnily se ho jednotky armád SSSR, Polska, Maďarska, NDR a ČSSR spolu s jednotkami Civilní obrany a složkami Lidových milicí. Úlohou téměř 1 500 výsadkářů bylo ovládnout přechody přes Labe a na jeho soutoku s Vltavou v prostoru Mělník vytvořit předmostí pro rychlý postup hlavních sil útočného uskupení koaličních vojsk Varšavské smlouvy. Jednotky zvládly úkol na výbornou a při vysazení nedošlo s výjimkou selhání jednoho nákladního padáku se zásobníkem k jedinému zranění.

Snímek ze cvičení ODRA-NISA. „Bratrství ve zbrani“ tu bylo ze strany čs. vojáků už vynucené.

Ze cvičení TARAN v září 1970. Nebylo vinou vojáků, že normalizační režim ho využil ve své propagandě jako konkrétní důkaz znovuoobnovení „nerozborného přátelství mezi národy ČSSR a SSSR a bojového bratrství jejich armád“.

Poslední velké cvičení 1. výsadkového praporu, kdy došlo k hromadnému výsadku, bylo zahájeno 31. července 1973 ve VVP Mimoň seskokem na letiště Hradčany. Po jeho ovládnutí pokračovala jednotka v průzkumné a bojové činnosti v týlu protivníka. Cvičení se konalo v úmorném vedru a přestože téměř polovinu nasazených vojáků tvořili záložníci povolání na cvičení, všechny úkoly byly splněny na výbornou. Po více než 70 hodinách nepřetržité bojové činnosti dokázal prapor provést při nástupu do vlaku v Mnichově Hradišti slavnostní pochod s přehlídkou, doprovázený plukovní hudbou povolanou narychlo z posádky.

Před cvičením ŠTÍT 72 se v srpnu konalo přeškolení především výsadkářů ze zálohy na seskoky z letounu An-12. Pro ně byl určen bojový pozdrav od sovětských letců vyzývající „k smělosti, rozhodnosti, organizovanosti a odvaze... Čím větší a významnější budou naše úspěchy – tím méně šancí bude mít nepřítel“.

Příprava na vysazení při cvičení ŠTÍT 72. Bylo při ní vykonáno bezmála 3 000 seskoků, téměř polovinu nasazených tvořili vojáci povoláni ze zálohy na vojenské cvičení.

Príslušníci výsadkových rot vševojskových svazků se zúčastňovali cvičení DRUŽBA, která probíhala prakticky každý rok na čs. území za účasti vybraných svazků a útvarů ČSLA a Střední skupiny sovětských vojsk v Československu.

Nástup do letounu An-12.

Letadla s čs. výsadkáři startují.

Výsadkové jednotky ČSLA patřily také v sedmdesátých a osmdesátých letech k nejlepším nejen v ČSLA, ale i v rámci Varšavské smlouvy. Svými výsledky v bojové přípravě i při cvičeních včetně spojeneckých si získaly velkou prestiž a uznání.

Ve dvou vlnách seskočilo 13. září na cvičení ŠTÍT 72 celkem 1 480 výsadkářů. První výsadek tvořilo 220 vojáků vysazených z výšky 600 metrů z letounů Il-14T...

... téměř současně vysadily An-12 z výšky 800 metrů dalších 1 260 mužů, kteří splnili svůj bojový úkol pod rozvinutou bojovou zástavou, s níž seskočil náčelník štábu pluku pplk. J. Stárek.

Poslední chvíle před startem.

STŘÍPKY Z NELEHKÉHO ČASU (poprvé)

Výsadkový pluk v Prostějově, podobně jako většina útvarů, udržoval družební styky s výsadkovými jednotkami armád Varšavské smlouvy, v jejichž rámci docházelo k vzájemným návštěvám a výměně zkušeností spojených s ukázkami bojové techniky a výcviku. Zajížděli k němu také vedoucí představitelé armády se svými hosty ze zahraničí, protože jako jeden z nejlépe hodnocených útvarů ČSLA – navíc s Armádním střediskem vrcholového sportu v parašutismu – sloužil za „výkladní skříň“ armády. Již v roce 1972 byla zástava pluku dekorována vyznamenáním Za vynikající práci a útvar se stal jedním z prvních držitelů putovního praporu ÚV SSM udělovaného nejlepším útvarům a zařízením ČSLA.

Delegace velení útvaru v Moskvě.

Tradičně vysoké úrovně dosahovala tělovýchovná a sportovní činnost. Příslušníci pluku zvítězili v řadě celoarmádních soutěží a někteří byli i reprezentanty své vlasti. Stejně bohatá byla také zájmová umělecká činnost v různých kroužcích a souborech.

Návštěva náčelníka Generálního štábu genplk. Karla Rusova.

Ve sportovních soutěžích kráceli především vojáci 4. výsadkového praporu ZU ve stopách těch svých kamarádů a předchůdců, kteří při prvním měření sil mezi našimi a sovětskými výsadkáři ze Střední skupiny sovětských vojsk 8. května 1969 obsadili tři první místa.

Návštěva od družebního útvaru sovětských výsadkářů z Tuly.

Při setkáních nejvíce zajímal sovětské výsadkáře samopal vz. 61 Škorpión.

Zástupci „paragánů“ na armádní střelecké soutěži v Lomech konané v roce 1985 rozhodně nezklamali.

Nácvik na celostátní spartakiádu v roce 1975 zvládli příslušníci praporu ZU na jedničku.

Na počátku září 1973 se v Československu konala Letní spartakiáda spřátelených armád. Mezi dvanácti městy, kde probíhaly soutěže v jednotlivých disciplínách, byl i Prostějov, kde od 3. do 9. září s čs. výsadkáři změřili síly parašutisté ze SSSR, Polska, Bulharska, Maďarska a Kuby.

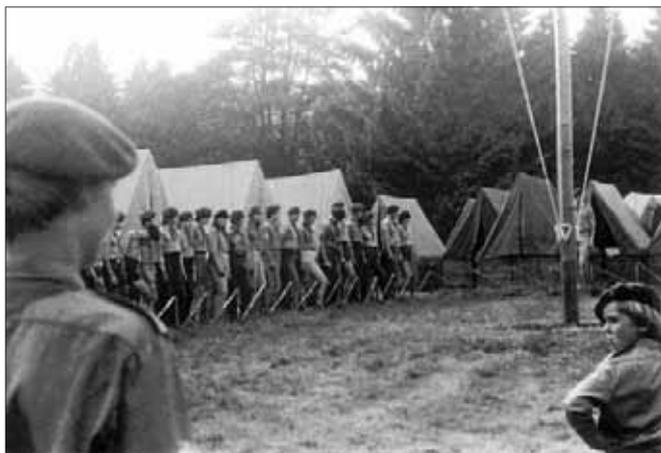
Nástup čs. reprezentace na Letní spartakiádě spřátelených armád konané ve druhé polovině srpna 1981 v polských městech Varšava, Vratislav a Bydhošť.

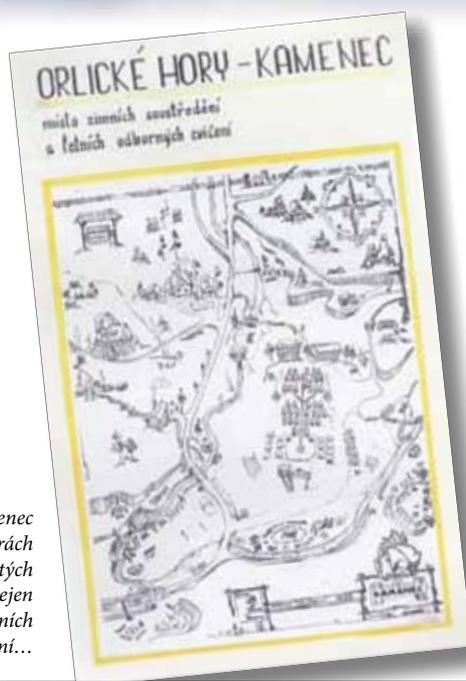
Z kulturní činnosti zachovala kronika jen snímek big-beatové skupiny, která v Armádní soutěži uměleckých talentů v roce 1970 obsadila v okruhovém finále 4. místo.

STŘÍPKY Z NELEHKÉHO ČASU (podruhé)

Aby byla představa života 22. výsadkového pluku a později brigády úplná, je třeba dodat alespoň pár skutečností, které – snad jen zatím – nejde dokumentovat na fotografiích. Jde o brigádnickou pomoc vojáků v národním hospodářství, která představovala ročně několik tisíc hodin či bezplatné dárkovství krve vojáků stejně jako o aktivní pomoc při natáčení výcvikových filmů s problematikou hloubkového průzkumu, podíl na vývoji a zkouškách nové výstroje a výzbroje či stáže posluchačů Vojenské akademie Antonína Zápotockého v Brně u útvaru, jejichž cílem bylo seznámení s praktickým použitím jednotek hloubkového průzkumu. Zapomenout nelze ani na nové výcvikové pomůcky a programy z „dílny“ pluku a brigády.

... ale sloužila také jako místo letních táborů pro chlapce, kteří měli zájem o službu ve výsadkovém vojsku.

Základna Kamenec v Orlických horách se v sedmdesátých letech stala nejen místem zimních soustřeďení...

Výsadkáři byli vždy velkým lákadlem pro děti – a nejen o pravidelně pořádaném Dětském dnu.

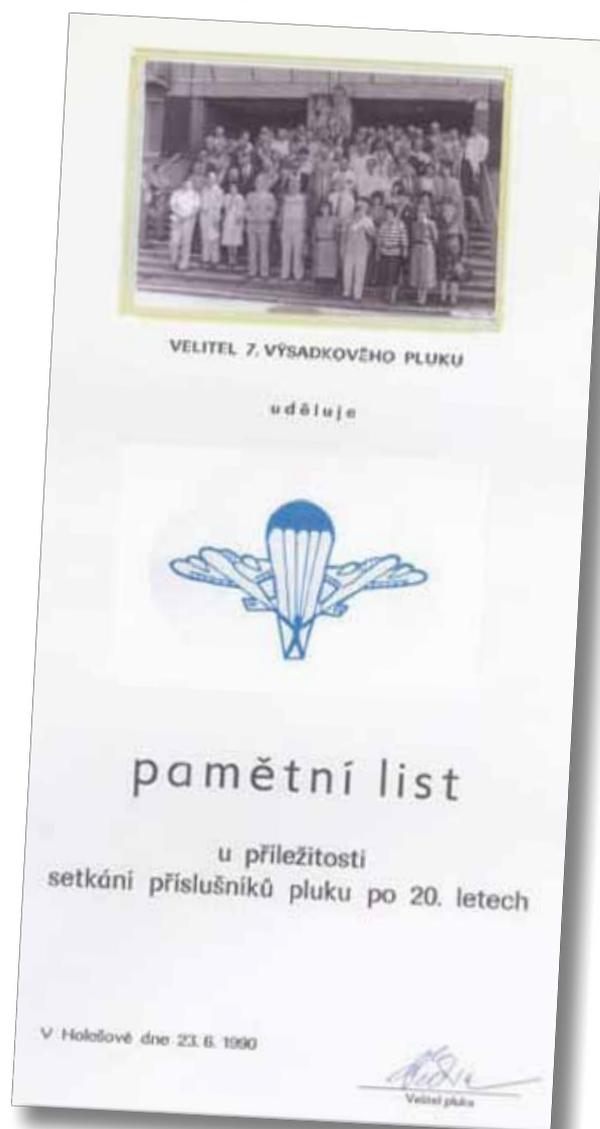

V roce 1989 pátrali příslušníci brigády společně s dalšími vojáky po archivních materiálech a cennostech ukrytých údajně v závěru druhé světové války v okolí bývalé Ženijní školy SS v Hradištku.

Výsadkové jednotky patřily od svého vzniku k nejlépe připraveným v československé armádě a byly právem zařazovány mezi její elitu. V řadách 71. výsadkového praporu, 22. výsadkové brigády, 7. výsadkového pluku zvláštního určení i v dalších útvech a jednotkách včetně rot hloubkového průzkumu vševojskových svazků sloužily tisíce vojáků z povolání i v základní službě, kteří obětavě plnili své povinnosti a pociťovali oprávněnou hrdost na dosažené výsledky. Vždy dokázali udržet krok s rozvojem vojenství a plnit i ty nejnáročnější požadavky. Výsadkové vojsko prošlo složitým vývojem, změnil se jeho úkol a nakonec se jako nejvhodnější a nejživotnější ukázala koncepce hloubkového průzkumu, která současně vytvářela předpoklady pro další rozvoj výsadkových jednotek ve zcela nových podmínkách demokratického státu a jeho armády po listopadu 1989.

Příjemnější chvíle náročné služby v kruhu kamarádů, na které se vzpomíná...

... třeba i po dvaceti letech.

ZNOVU DO AKCE PO BOKU SPOJENCŮ VÝSADKOVÉ A PRŮZKUMNÉ JEDNOTKY ARMÁDY ČESKÉ REPUBLIKY 601. SKUPINA SPECIÁLNÍCH SIL GENERÁLA MORAVCE

Po listopadu 1989 byla postupně zahájena proměna armády budované po vzoru Sovětského svazu a jeho politicko-vojenských ambicí na ozbrojený nástroj demokratického státu, přiměřený jeho možnostem i potřebám. Nová Vojenská doktrína ČSFR z března 1991 stanovila jako východiska budování armády požadavek zajištění obrany státu, princip rozumné územní dostatečnosti a schopnost podílet se na mírových misích OSN. Po rozdělení státu a armády k 1. lednu 1993 byla přijata nová Koncepce výstavby Armády České republiky, jejíž realizace vedla k řadě organizačních, dislokačních i dalších změn včetně postupného snižování počtů osob a techniky. Jedním z hlavních cílů se stala účast armády na mezinárodní a bilaterální spolupráci a její začlenění do euroatlantických a evropských bezpečnostních struktur. V rámci Partnerství pro mír docházelo ke stálému přibližování k standardům NATO a zapojování do jeho projektů a v roce 1999 se Česká republika stala členskou zemí Severoatlantické aliance. Při všech těchto krocích patřilo čelné místo výsadkovým a průzkumným jednotkám – 601. skupině speciálních sil, 4. brigádě rychlého

Pamětní odznak za službu u 601. skupiny speciálních sil.

Znak 601. skupiny speciálních sil.

nasazení a 102. průzkumnému praporu, které byly vysílány do mírových misí v Iráku, bývalé Jugoslávii i v Afghánistánu, kde prokazovaly schopnost České republiky a její armády dostát všem požadavkům a závazkům.

601. skupina speciálních sil má svého předchůdce v 22. výsadkové brigádě speciálního určení. Profilace dalšího vývoje demokratické ČSFR vedla k rozhodnutí postavit se na stranu spravedlnosti v boji proti Iráku, který agresivně napadl Kuvajt. Na konci roku 1990 bylo rozhodnuto o vyslání čs. samostatného protichemického praporu začleněného do mnohonárodní koalice pod vlajkou OSN. Tato historická událost se nemohla obejít bez účasti příslušníků 22. výsadkové brigády SU, kteří v misi zajišťovali bezpečnost chemických specialistů v operacích Pouštní štít a Pouštní bouře. Strážní rota byla vzorem profesionálního přístupu a její příslušníci položili základy moderních tradic tohoto útvaru. V roce 1992 došlo k reorganizaci a v názvu útvaru se poprvé objevila šestka, kdy 1. listopadu 1992 byla 22. výsadková brigáda SU reorganizována na

V kasárnách v Prostějově najdeme také pietní místo připomínající vojáky, kteří zahynuli při plnění vojenských povinností. Nápis „DUM SPIRO SPERO“ neboli „Dokud dýchám, doufám“ je mottem speciálních sil.

6. skupinu speciálních sil. Koncepce výcviku v tomto období byla zaměřena na činnost malých jednotek, které měly plnit úkoly hloubkového a speciálního průzkumu. Další reorganizací prošla 6. skupina speciálních sil v roce 1993, kdy byla přejmenována na 6. speciální středisko a v roce 1995 změněna na 6. speciální brigádu. Ještě před vstupem do NATO prošla brigáda rozsáhlým rozvojem, kdy bylo zahájeno budování roty speciálních sil. Současně se vstupem do Aliance byla tato rota jako první jednotka ozbrojených sil ČR připravena v případě potřeby k použití pro vedení speciálních operací v rámci NATO (ARRC- Allied Rapid Reaction Corps). Dne 8. května 1999 obdržel útvar čestný název „Generála Moravce“. V roce 2001 vzniká 6. skupina speciálních sil a směřování budoucnosti útvaru je jasně definováno. Reorganizace na 601. skupinu speciálních sil v roce 2003 dokončila proměnu na moderní útvar speciálních sil. Profesionalita příslušníků útvaru byla mnohokrát oceněna nejvyšším politickým velením i armádním velením.

Předání bojového praporu 6. skupině speciálních sil.

Nástup před kasárnami v Prostějově.

Bojový prapor 601. skupiny speciálních sil.

Příslušníci 601. skupiny speciálních sil na vojenské přehlídce v Praze 28. října 2008.

Nelehký úkol dostali příslušníci 22. výsadkové brigády SU v roce 1991, kdy se podíleli na potlačení největší vězeňské vzpoury ve věznicí Leopoldov, kde se opevnilo na 1 100 vězňů a úkolem výsadkářů bylo zajištění vnějšího perimetru.

601. skupina speciálních sil je útvar podřízený prostřednictvím ředitele Vojenského zpravodajství a Ředitelství řízení speciálních sil přímo ministru obrany ČR. Poskytuje nejvyššímu velení jedinečné a unikátní schopnosti v rámci ozbrojených sil ČR. Je připravena k plnění prioritního úkolu resortu MO – obraně České republiky a svými unikátními schopnostmi i k prosazování a obraně jejich zájmů. Tato jednotka je jediným reprezentantem speciálních sil jako druhu vojska ozbrojených sil ČR.

Úkoly 601. skupiny speciálních sil vyplývají z obecně definovaných úkolů speciálních sil, jimiž jsou **speciální průzkum** (základní činnost speciálních sil určená k získání informací strategického nebo operačního významu), **úderné akce** (přepady, léčky sloužící ke zničení, umlčení nebo poškození cíle strategického nebo operačního významu), **vojenská pomoc** (podpora spřátelených sil, jejich příprava a výcvik; humanitární pomoc) a **řešení úkolů zvláštní důležitosti** (záchranné operace, doprovod VIP, zpravodajské nevojenské úkoly a zabezpečení důležitých objektů).

NÁROČNÝ VÝCVIK ZAČÍNÁ NA ZEMI...

Příslušníci 601. skupiny speciálních sil využívají k dopravě na cíl všechny způsoby zasazení – po zemi, vzduchem i vodou a jsou připravováni k plnění úkolů ve všech klimatických podmínkách. Disponují nejmodernějším technickým vybavením pro všechny druhy činnosti speciálních sil a jsou vybaveni materiálem, kterým nedisponuje žádná jiná jednotka ozbrojených sil ČR. Vyznačují se výbornou fyzickou a psychickou odolností, motivací pro službu u jednotky, odhodláním, sebekázní, rozhodností a iniciativou.

Obrněné vozidlo Iveco LMV.

Výcvik ve střelecké přípravě z pistole Glock 17 ráže 9 mm s tlumičem.

Dvojice odstřelovačů s puškou Barrett ráže 12,7 mm a puškou M4 ráže 5,56 mm.

PROJDOU JEN TI NEJLEPŠÍ

Zájemci o službu u 601. skupiny speciálních sil musí úspěšně absolvovat výběrové řízení, které se skládá ze základního výběru a obsahuje testy fyzické zdatnosti a psychologických schopností. Dále z výběrového týdne, který je koncipován jako komplexní zaměstnání v terénu s cílem prověřit fyzickou zdatnost, psychickou odolnost, morální kvality a kolektivního ducha uchazečů v extrémních podmínkách. V posledních letech byla úspěšnost zájemců 20–30 %.

Účastníci výběrového řízení při jedné z mnoha náročných fyzických zkoušek.

Výcvik ve slánění a vstupu do budovy.

Kdo nezvládne náročné podmínky výběrového řízení, musí zazvonit na nábojnici a odejít.

Klaustrofobická roura je dalším prověřením psychické odolnosti uchazečů.

Střelba z útočné pušky M4 ráže 5,56 mm se supresorem.

Nácvik provedení léčky.

Odstřelovač s puškou AW 308 ráže 7,62 mm při podpoře zasazených skupin.

Bojové vozidlo LRD 110 TDi Military Armoured 3.

Střelba z minometu Antos ráže 60 mm.

Průzkumná skupina při zaujetí kruhové obrany.

Střelba z podvěsného granátometu M 203 ráže 7,62 mm.

Výcvik ve střelecké přípravě.

Odstřelovač v maskovacím oděvu „Hejkal“ s puškou AW 308 ráže 7,62 mm.

Přesun průzkumné skupiny.

Operátor s kulometem M 60 ráže 7,62 mm.

... A KONČÍ VYSOKO V OBLACÍCH I VE VODĚ

Speciální síly jsou speciálně organizované, cvičené a vybavené vojenské jednotky a útvary s cílem dosáhnout úspěchu nekonvenčními vojenskými prostředky v nepřátelském, sporném či politicky citlivém území.

Výsadkář připraven k seskoku HALO-HAHO.

Seskok s výstrojí a výzbrojí na padáku SOV (Special Operation Vector) pro seskoky typu HALO (High Altitude - Low Opening) - HAHO (High Altitude - High Opening).

Nácvik seskoku HALO-HAHO s výstrojí a výzbrojí za použití přístroje nočního vidění a navigačního panelu.

Provedení nočního seskoku za použití kyslíkového přístroje.

Základní kurz seskoku volným pádem s výstrojí a výzbrojí.

Příprava na seskok HALO-HAHO z letounu An-26.

Zasazení z vrtulníku CH-47 pomocí Fast Rope.

Vyzvednutí průzkumné skupiny vrtulníkem Mi-24.

Tandemový seskok za použití kyslíkového přístroje.

Ženíjná příprava – specialista při práci s náloživem pod vodou.

Seskok HALO-HAHO.

Ženíjní specialisté v polosuchém obleku Bare s uzavřeným okruhem Castoro C 96.

Skupinový seskok HALO-HAHO.

Výcvik ženíjných specialistů, v zimních podmínkách vybavených suchým oblekem Thyphoon a otevřeným okruhem Scuba Pro.

Z DŽUNGLE AŽ ZA POLÁRNÍ KRUH

Vysoce jsou ceněny výsledky, jichž dosahují příslušníci 601. skupiny speciálních sil v rámci cvičení Severoatlantické aliance. Jsou zaměřena na spolupráci v mírových, humanitárních i bojových misích, předávání nejlepších zkušeností, zkoušky techniky, výzbroje a výstroje a lepší vzájemné poznávání. Nmalým přínosem pro naše vojáky je možnost prověřovat svou připravenost v nejrůznějších klimatických podmínkách a v opravdu mimořádných situacích.

Výcvik v zasazení průzkumných skupin pomocí člunů.

Mezinárodní výcvik s americkými Special Forces – boj v zastavěné oblasti.

Výcvik ženijních specialistů v Chorvatsku.

Zimní výcvik – noční přesun v italských Alpách.

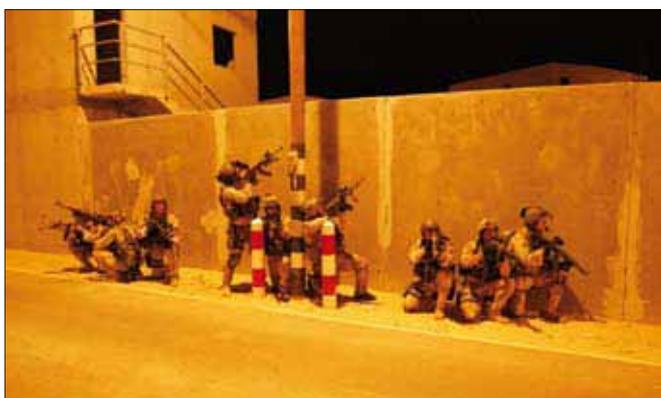
Zasazení pomoci tzv. rychlých člunů na mezinárodním cvičení Cold Response v Norsku.

Společné cvičení s příslušníky Útvaru rychlého nasazení Policie České republiky.

Účast na mezinárodním kurzu vedení bojových operací v džungli ve středoaamerickém státě Belize.

Výcvik boje v zastavěné oblasti ve výcvikovém centru v zahraničí.

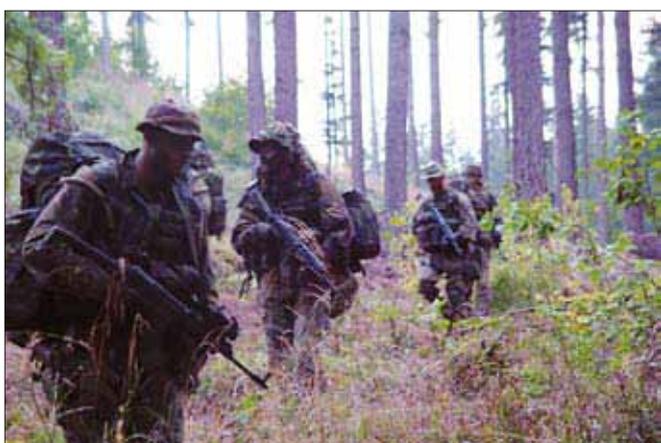
Mezinárodní výcvik s americkými Special Forces – střelecká příprava.

Specialista na pozorovacím stanovišti.

Výcvik boje v budovách s ostrou municí na mezinárodním cvičení Assegai Eyes v Německu.

Průzkumná skupina při přesunu.

Operátoři při průzkumné činnosti.

ZAHraniČNÍ MISe

V roce 1999 vstoupila jako první jednotka ozbrojených sil České republiky v rámci jednotek KFOR na území Kosova 6. průzkumná rota vytvořená ze 6. speciální brigády a úspěšně splnila všechny náročné úkoly. Zahájila tak tradici účasti příslušníků 6. skupiny speciálních sil na zahraničních operacích jako součást jednotek IFOR, SFOR, KFOR, ISAF a OEF.

Příslušníci 6. průzkumné rotě v misi KFOR 1999–2000 při plnění úkolů.

Medici bojových skupin ošetřující afghánské místní obyvatelstvo.

Při bojovém nasazení v operaci OEF v roce 2004 na území Afghánistánu plnila 601. skupina speciálních sil úkoly jako první bojová jednotka ozbrojených sil České republiky od konce druhé světové války. Při nasazení v roce 2006 a především při dlouhodobém nasazení v letech 2008–2009 byla tato jednotka součástí protiteroristické koalice speciálních sil na území Afghánistánu, čímž výrazně přispěla k boji proti světovému terorismu za zvýšení bezpečnosti a stability v soudobém světě.

Dnes již historická fotografie příslušníků 22. výsadkové brigády speciálního určení v operaci Pouštní štít a Pouštní bouře.

Průzkumný prostředek Raven před startem.

Protitanková řízená střela Javelin.

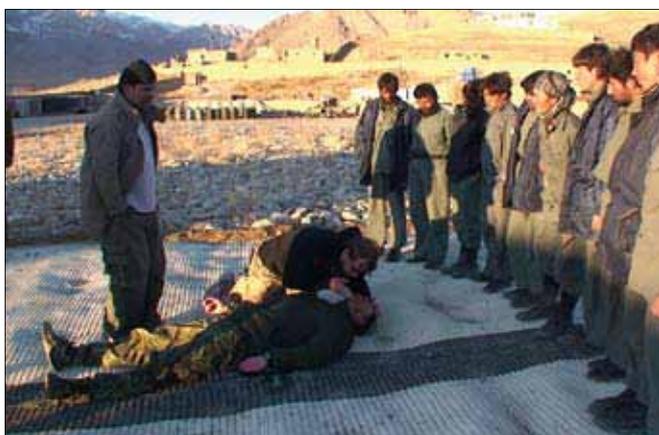
Patrola na koních při plnění bojového úkolu.

Letecké dozásobení předsunuté základny v afghánských horách letounem C-17 Globemaster III.

Příprava na střelbu z ruční protitankové zbraně ráže 84 mm Carl Gustaf.

Výcvik příslušníků Afghánské národní armády ve zdravotní přípravě.

Operátoři 6. skupiny speciálních sil v operaci Trvalá svoboda.

Svou bohatou historií, vynikajícími výsledky a úspěchy v soudobých bojových operacích zaujímá 601. skupina speciálních sil pevné místo v rodině elitních jednotek speciálních sil světa.

Obrněné vozidlo Dingo 2 s bojovými čtyřkolkami Outlander 800.

Výcvik příslušníků Afghánské národní armády ve střelecké přípravě.

Zasazení z vrtulníku CH-47 v afghánských horách.

43. VÝSADKOVÝ MECHANIZOVANÝ PRAPOR 4. BRIGÁDY RYCHLÉHO NASAZENÍ

4. brigáda rychlého nasazení vznikla 1. července 1994, ale její výstavba začala již od 1. ledna 1994. Vytvoření bojového výsadkového svazku vyzbrojeného i středně těžkou bojovou technikou bylo reakcí na novou roli Armády České republiky po skončení studené války a změnu charakteru ozbrojených konfliktů ve světě, v nichž důležitá úloha připadla lehkým, vysoce mobilním formacím schopným vedle obrany vlasti plnit také úkoly mírových operací v zahraničí. Základem pro výstavbu svazku se stal 71. prapor rychlého nasazení v Chrudimi, který vznikl reorganizací 71. výsadkového úderného praporu k 30. listopadu 1991 a byl k 1. dubnu 1994 transformován na 43. výsadkový mechanizovaný prapor. Již v září 1993 zahájil přeškolení vybraných důstojníků a praporčíků na odbornost výsadkáře. Brigáda byla podřízena přímo náčelníkovi Generálního štábu ACŘ, v roce 1997 přešla do podřízenosti Velitelství pozemního vojska a po jeho transformaci pod Velitelství společných sil.

42. mechanizovaný prapor má své kořeny v 3. tankovém praporu 1. čs. samostatné tankové brigády v SSSR. V roce 2000 mu byl propůjčen historický název „Svatováclavský“.

Znak 4. brigády rychlého nasazení.

Znak 44. lehkého motorizovaného praporu.

41. mechanizovaný prapor navazuje na tradice pěšího pluku 30 „Aloise Jiráska“ čs. předmnichovské armády.

V roce 1999 obdržel svazek historický název „Obrany národa“ podle ilegální odbojové organizace vytvořené generály a důstojníky po okupaci zbytku českých zemí v březnu 1939.

V rámci reorganizace Armády České republiky v roce 2003 došlo ke snížení počtu útvarů brigády – vedle velitelství zůstaly v její sestavě spolu se 43. výsadkovým mechanizovaným praporem 41. a 42. mechanizovaný prapor. O rok později byly jednotky brigády s výjimkou 43. výsadkového mechanizovaného praporu soustředěny v posádce Žatec. V roce 2008 je doplnil 44. lehký motorizovaný prapor v Jindřichově Hradci.

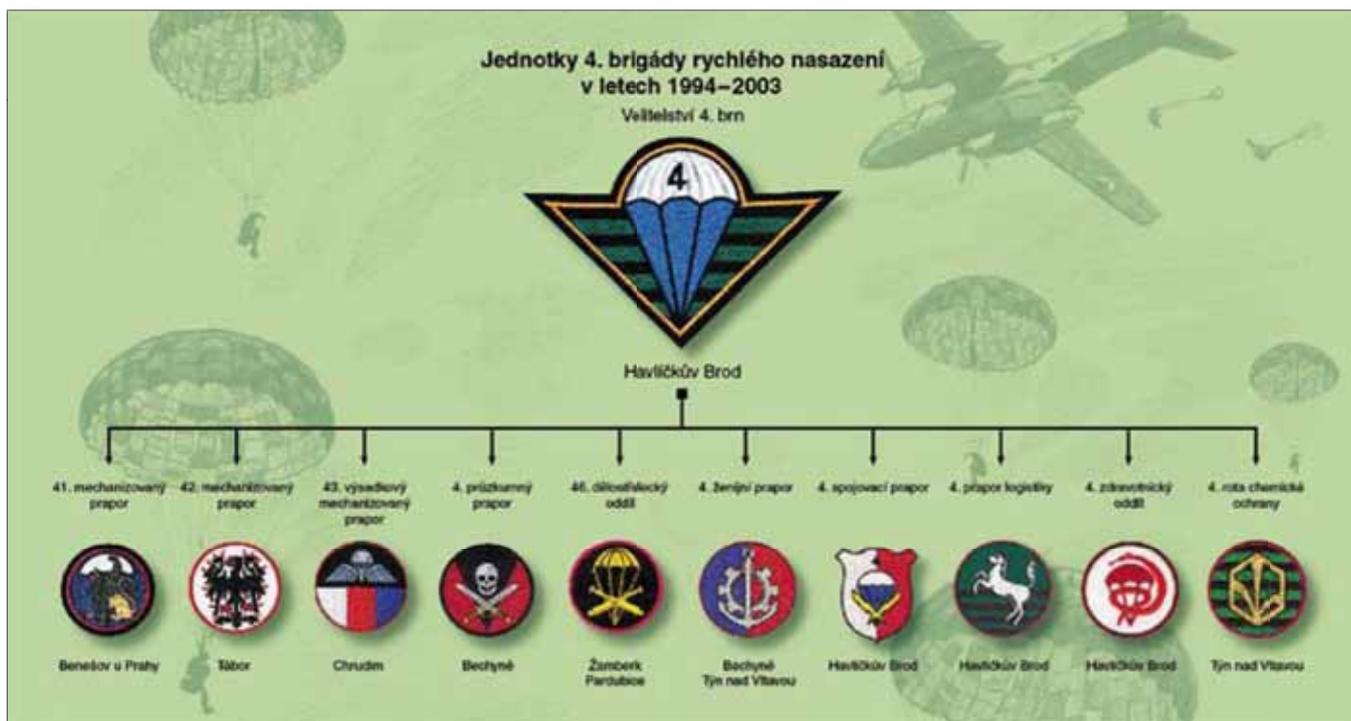

Velmi náročná příprava na mírovou misi v afghánských provinciích Lógar a Uzurgán, která byla zahájena v roce 2009.

Příslušnice 42. mechanizovaného praporu na základně Šajkovac v rámci mise KFOR.

První velitel svazku plk.gšt. Jiří Šedivý, později armádní generál a náčelník Generálního štábu Armády České republiky.

„Duchovní otec“ brigády genpor. Karel Kuba, v době jejího vzniku inspektor pozemních vojsk Armády České republiky.

Všechny jednotky brigády se zúčastnily a zúčastňují mírových a humanitárních misí. Příslušníci 41. mechanizovaného praporu při přípravě na hlídku v Kosovu v roce 2005.

V současné době je svazek začleněn do struktur 1. obrněné divize britské armády v rámci sil rychlé reakce Severoatlantické aliance.

Svazek organizuje pravidelně kurz Komando zaměřený na výcvik nejnižších velitelů. Účastní se ho nejen vojáci z brigády, ale také vybraní příslušníci dalších útvarů Armády České republiky. Jde o velmi náročný výcvik – v roce 2008 z 52 účastníků zbylo po dvou týdnech jen sedm.

PRŮZKUMNÍCI Z BECHYNĚ

Do roku 2003 byl součástí brigády 4. průzkumný prapor, hlásící se k tradici elitního samostatného 1. úderného praporu našich legií v Rusku a navazující na rotu hloubkového průzkumu vševojskových svazků. Z Pardubic byl v roce 1998 dislokován do Bechyně a v roce 2000 obdržel bojový prapor. Po zrušení přešla část jeho příslušníků k 102. průzkumnému praporu.

Znak 4. průzkumného praporu.

Do 4. průzkumného praporu byl po jeho přemístění do Bechyně včleněn 44. průzkumný výsadkový prapor, vytvořený na místním letišti v roce 1996. Od ledna 1997 do června 1998 tvořil jádro 6. mechanizovaného praporu, který byl v Bosně a Hercegovině zapojen do mise SFOR působící v operaci Společná stráž pod vedením Severoatlantické aliance.

Průzkumný prapor měl vedle velitelské čtyři rotu: průzkumu, technického průzkumu a dvě rotu hloubkového průzkumu, složené z průzkumných skupin, skupiny řidičů a spojovací skupiny. Byly určeny k průzkumu v hlubokém týlu protivníka: jejich úkolem bylo pozorovat, naslouchat a propátrávat, zřizovat léčky a organizovat přepady. Vedle výsadkového a dalšího výcviku se jejich příslušníci učili rozeznávat cizí vojenskou techniku a zbraňové systémy.

Roty hloubkového průzkumu měly jen lehkou výzbroj: pistole vz. 52 a 82, samopal vz. 58 a 61, univerzální kulomet vz. 59, odstřelovací pušku SVD-1, pancéřovky RPG-75 a univerzální ruční granáty URG-86. Byly dobře vybaveny spojovacími prostředky VKV i KV a k přepravě vedle letounů a vrtulníků používaly osobní a nákladní automobily, některé mohly být vysazeny spolu s vojáky.

Výcvik odstřelovače.

Vojáci procházeli velmi tvrdým výcvikem nazvaným „Komando“.

Vedle 43. výsadkového mechanizovaného praporu byl 4. průzkumný prapor druhou jednotkou 4. brigády rychlého nasazení vybranou pro součinnost s vojsky NATO.

Museli dokonale zvládnout i horolezeckou techniku.

Společné cvičení s příslušníky 173. americké výsadkové brigády v SRN.

Testem odvahy a skutečného mistrovství se staly seskoky z 52 metrů vysokého mostu nad Lužnicí na okraji Bechyně. K otevření padáku docházelo jen deset nebo osm metrů nad zemí.

Průzkumná hlídka při vzájemném krytí.

Výsadek průzkumníků doplnil výsadek techniky a materiálu.

Bechyňští průzkumníci se podíleli na misích SFOR a KFOR, zajišťovali ochranu 6. polní nemocnice v Afghánistánu a 7. polní nemocnice v Iráku.

Prapor zajišťoval také dobrovolný výcvik a cvičení záloh.

ŘÍKAJÍ JIM CHRUDIMÁCI

43. výsadkový mechanizovaný prapor má ve 4. brigádě rychlého nasazení poněkud výsadní postavení už od jejího založení. Byl jednotkou, od níž se odvíjela výstavba svazku a současně jde o jediný plně funkční výsadkový prapor celé brigády. Již od roku 2000 vykonávali všechny velitelské a odborné funkce pouze profesionálové. Prapor má specifickou výzbroj a výstroj a prochází náročným výcvikem podle standardů Severoatlantické aliance.

Samopal vz. 58 ve výsadkové verzi.

Slavnostní předání bojového praporu na základně Šajkovac.

Jednotka je předurčena k plnění speciálních bojových úkolů, jako je ničení a narušování činnosti důležitých prvků sestavy protivníka, vedení průzkumu a provádění vzdušných taktických výsadek. Její příslušníci jsou zařazováni do mírových misí a dalších operací v zahraničí a v případě potřeby plní i úkoly nevojenského charakteru. Prapor je schopen nasazení samostatně i v součinnosti s ostatními jednotkami brigády.

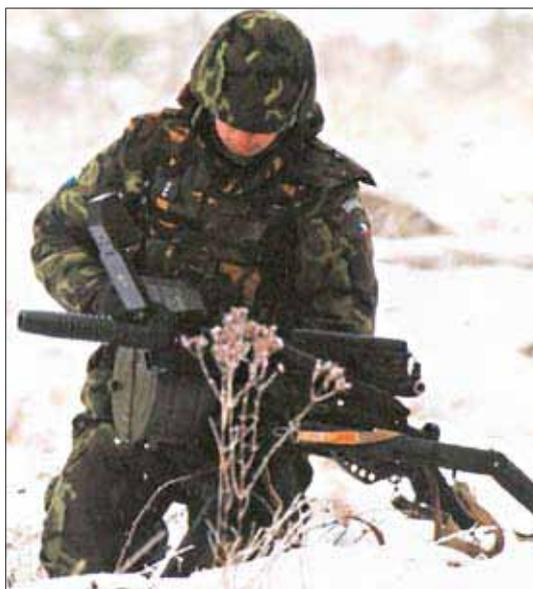
Výsadní postavení praporu potvrdila i vojenská přehlídka 28. října 2008, kdy jednotka pochodovala v čele přehlídkové sestavy brigády i armády.

Znak 43. výsadkového mechanizovaného praporu slavnostní (od roku 2000).

Bojové prapory průzkumných jednotek a 43. výsadkového mechanizovaného praporu.

Granátomet AGS-17.

Reaktivní protitankový granát RPG-75.

Při příležitosti státního svátku České republiky propůjčil dne 28. října 2005 prezident Václav Klaus 43. výsadkovému mechanizovanému praporu bojový prapor. Byl předán na slavnostním nástupu na základně Šajkovac v Kosovu. Bojový prapor převzal velitel útvaru mjr. Zdeněk Kolář z rukou náčelníka Generálního štábu AČR arm. gen. Pavla Štefky.

Brokovnice Benelli M3T.

Organizační strukturu praporu tvoří tři bojové roty a rota zbraní, jejíž součástí je vedle minometů také četa odstřelovačů. Tato jednotka v případě potřeby podporuje bojová uskupení vyčleněná z rot. Prapor má rovněž velitelskou a logistickou jednotku.

Samopal vz. 58 v modernizované verzi.

Znak 71. praporu rychlého nasazení v letech 1987–1994.

Spolu se zástavou, červeným baretem, rukávovým znakem a pamětní medailí je symbolem praporu útočný nůž, charakterizující hrdost na příslušnost k útvaru, soudržnost, soudružnost a stmelenost příslušníků praporu a symbolizující čest každého vojáka. Nůž vytvořil npor. Roman Hippík.

Polní znak 43. výsadkového mechanizovaného praporu.

Znak 43. výsadkového mechanizovaného praporu v letech 1994–2000.

Velkorážná odstřelovací puška OP 96 Falcon.

Minomet ráže 120 mm vz. 85–42 TÁBOR.

Maskovací oděv Hejkal určený pro odstřelovače.

KDE JINÍ NESTAČÍ

Všichni příslušníci praporu procházejí komplexní přípravou výsadkáře, jejímž cílem je vysoký stupeň vycvičenosti, velká pohyblivost v jakémkoliv terénu a schopnost výsadku jak z vrtulníků, tak na padácích. Vojáci jsou vedeni k preciznímu plnění úkolů bojové činnosti a v nastavbové přípravě zvládají zásady profesionálního působení ve speciálních operacích. Vyvrcholením výcviku jsou taktická cvičení s bojovou střelbou.

Součástí tělesné přípravy je sebeobrana MUSADO.

Maskovaný přesun odstřelovačů.

Mimořádně náročnou přípravou ve všech podmínkách procházejí odstřelovači.

Tělesná příprava je předpokladem pro zvládnutí vysoké fyzické zátěže při výcviku, bojové činnosti i zrychlených a dálkových přesunech.

Vedle tělesné, střelecké, taktické a výsadkové přípravy procházejí vojáci 43. výsadkového mechanizovaného praporu také průzkumným, spojovacím, ženijním, topografickým, zdravotnickým a psychologickým výcvikem.

Jedním ze základních požadavků je dokonalé osvojení střelby ze všech zbraní, jimiž jednotka disponuje.

Důraz je kladen rovněž na puškovou střelbu.

Bezchybně zvládnout je třeba také vniknutí do budovy.

Pěší přesun výsadkového družstva.

V srpnu 2003 uskutečnilo na 180 příslušníků praporu „pochod napříč republikou“. Po vysazení na padácích v Českých Budějovicích a splnění bojového úkolu vyrazili na 300 km dlouhou pěší pouť do Chrudimi. I s výstrojí a výzbrojí jim na to stačilo šest dnů.

Neromantický přesun v romantické krajině zimních hor.

Puchýře bolí i tvrdé chlapy, ale bolest se musí umět překonat.

Minometné družstvo při přesunu s minometem ráže 82 mm.

Návčik zaujetí kruhové obrany.

Součástí výcviku je také využití dělostřelecké podpory.

Mottem 43. výsadkového praporu je „POT ŠETŘÍ KREV“ a v tomto duchu je veden výcvik. Výsadkáři si tak nejen zvyšují svou fyzickou a psychickou odolnost, ale hlavně poznávají, co znamená opravdové kamarádství v kolektivu. Otestují i své schopnosti a chování ostatních v krizových situacích, kdy silnější pomůže slabšímu, odhalí se také vůdčí osobnosti. Soudržnost kolektivu je velmi důležitá a rozhodující hlavně v nejnebezpečnějších situacích prožitých v náročných zahraničních misích.

JSME DOMA NA ZEMI I VE VZDUCHU

Mimořádná pozornost je věnována výsadkové přípravě všech příslušníků praporu. Jejím úkolem je zajistit připravenost k seskoku padákem z malých výšek do složitého terénu se schopností okamžitě po dopadu zahájit bojovou činnost. Před seskoky procházejí všichni vojáci důkladnou pozemní přípravou, při níž si osvojují znalost padákového materiálu, učí se balení padáku a zvládají metodiku seskoku od výsadku z letounu nebo vrtulníku až po přistání na zem i do vody.

Nástup do letadla.

První výsadkáři opouštějí letoun.

Ihned po přistání je třeba „zkrotit“ padák a zahájit bojovou činnost.

Při pozemní přípravě na seskok jsou v hangáru používány makety trupů letounu a vrtulníku.

Také rozmístění výsadkářů v letounu a jejich činnost za letu má svá pravidla.

Chvilé, kdy je celý svět jako na dlani.

Kde to dovolí podmínky, jsou vojáci vysazováni přímo na místo z vrtulníku.

Vrtulník je schopen také dopravit vojáky včas do bezpečí.

Výsadková příprava probíhá za všech ročních období i za každého počasí.

Vrtulníky nad Chrudimí.

Okamžité opuštění paluby vrtulníku.

Vysazení minometného družstva.

Výsadek z letounu An 26.

Příprava na padákový výsadek.

Vojskové zkoušky nového vozidla LR 130 „KAJMAN“.

Bojový vrtulník Mil 24 jistí doprovod konvojů automobily SOV LR 110 „Cowboy“, které jsou vedle lafetovaného kulometu ráže 12,7 mm vybaveny také nejmodernější víceúčelovou zbraní Carl Gustaf k ničení obrněných i nepancéřovaných cílů.

Seskok na padáku je u 43. výsadkového mechanizovaného praporu vnímán pouze jako součást plnění taktického úkolu, který je plněn především na zemi. Velká pozornost je věnována modernizaci výsadkového materiálu a ti nejzkušenější se podílejí také na testování a zavádění nových padáků a bojové techniky.

Souhrou nešťastných náhod přišel o život při vojenských zkouškách nového padáku v lednu 2009 nadrotmistr Lukáš Syrůček, který prošel misí KFOR v Kosovu.

VŽDY MEZI NEJLEPŠÍMI

Od roku 1993 se příslušníci 43. výsadkového mechanizovaného praporu zúčastňují – často s dalšími jednotkami 4. brigády rychlého nasazení – společných cvičení s vojáky NATO. Nejprve v rámci projektu Partnerství pro mír, od roku 1999 jako příslušníci armád Severoatlantické aliance. Společná cvičení zpočátku sloužila především k seznámení se standardy aliančních jednotek, ale už v té době patřili chrudimští výsadkáři díky své všestranné připravenosti k jejich nejlepším účastníkům. Tuto vysokou úroveň si udržují i nadále a jsou uznávanými partnery amerických, britských, nizozemských i dalších výsadkářů a vojáků dalších speciálních jednotek.

První společné cvičení 43. výsadkového mechanizovaného praporu s příslušníky nizozemské námořní pěchoty se pod názvem COOPERATIVE SPIRIT '94 konalo v březnu 1994 ve vojenském výcvikovém prostoru Boletice. Bylo to současné první společné cvičení příslušníků 4. brigády rychlého nasazení s vojáky Severoatlantické aliance.

Mezi chrudimskými výsadkáři najdeme řadu těch, kteří absolvovali kurzy rangers a dalších speciálních amerických jednotek. Jejich poznávacím znamením je proslulý zelený barret.

Cvičení COOPERATIVE NUGGET v americké Louisianě se příslušníci praporu zúčastnili poprvé v roce 1995.

V roce 1998 prošli chrudimští výsadkáři ve Velké Británii v rámci cvičení HORIZONT britským výsadkovým kurzem, v jehož rámci byl proveden hromadný taktický seskok z několika letounů C-130 Hercules.

Velmi často se chrudimští výsadkáři setkávají s příslušníky 4. výsadkového pluku britské armády na cvičeních, která se konají pod názvy HORIZONT a PATHFINDER.

Cvičení bylo zaměřeno na výcvik k nasazení do mírových operací. Vojáci se učili mj. zvládat dav.

V dubnu 2002 se 35 příslušníků výsadkové roty zúčastnilo dvou týdnů cvičení STORM RESOLVE II v Polsku. Spolu s belgickou jednotkou provedli seskok ze strojů C-130 Hercules.

V první polovině listopadu 2008 prošlo 30 vybraných chrudimských výsadkářů ve Francouzském národním středisku pro výcvik Commandos v Givetu velmi náročným speciálním výcvikem.

Spolu s dalšími příslušníky brigády je 43. výsadkový mechanizovaný prapor od 1. července 2009 součástí Battle Group, operačního svazku Evropské unie pro mírové a humanitární mise. Téměř 3 000 českých a slovenských vojáků se na tento úkol dlouhodobě připravovalo ve výcvikových prostorech.

V říjnu 2003 se osm příslušníků průzkumné čety zúčastnilo soutěže CAMBRIAN PATROL ve Walesu. Z náročného třídenního klání průzkumných hlídek přivezli bronzovou medaili. V roce 2006 soutěžila již dvě družstva z Chrudimi, která získala dvě bronzové medaile.

Výsadkáři z Chrudimi se zúčastňují rovněž srovnávacích soutěží ve sportovních a vojenských disciplínách v rámci armád NATO, při nichž dokazují svou velmi dobrou připravenost.

V březnu 2008 se vojáci praporu zúčastnili cvičení URBAN I. na mezinárodní výcvikové základně Joint Multinational Readiness Center Hohenfels v SRN, které bylo zaměřeno na boj v zastavěných oblastech a provádění mobilních patrol s využitím vrtulníků.

POD VLAJKOU SVOBODY A MÍRU

Nasazování vojáků 43. výsadkového mechanizovaného praporu i 4. brigády rychlého nasazení do mezinárodních misí má počátek v roce 1990, kdy se příslušníci tehdy ještě 71. výsadkového úderného praporu zúčastnili operace Pouštní bouře. Po vzniku svazku působili spolu s příslušníky dalších jednotek brigády v mírových misích UNPROFOR a UNCRO v bývalé Jugoslávii a v roce 1996 se stali základem prvního kontingentu mise IFOR v Bosně a Hercegovině, řízené Severoatlantickou aliancí. Příslušníci útvaru se podíleli také na misích v Kosovu a Albánii a pomáhali při zeměměřeni v Turecku. Jako první organický prapor v historii AČR byli nasazeni do mise SFOR II v Bosně a Hercegovině v roce 2000. Následovaly mise v Makedonii spolu se slovenskými vojáky a v Kosovu.

Při misi v Bosně a Hercegovině v roce 2000.

V kuvajtské poušti působil 20 příslušníků 3. výsadkové čety 1. výsadkové roty od září 2002 do května 2003. Reorganizační jednotky vznikl v březnu 2003 I. česko-slovenský prapor radiační, chemické a biologické ochrany, který mj. prováděl doprovod konvojí a zabezpečoval rozvoz humanitární pomoci a výstavbu české polní nemocnice v irácké Basře, jejíž ostrahu a ochranu zajišťovala následně 1. výsadková rota 1. výsadkové čety „chrudimáků“.

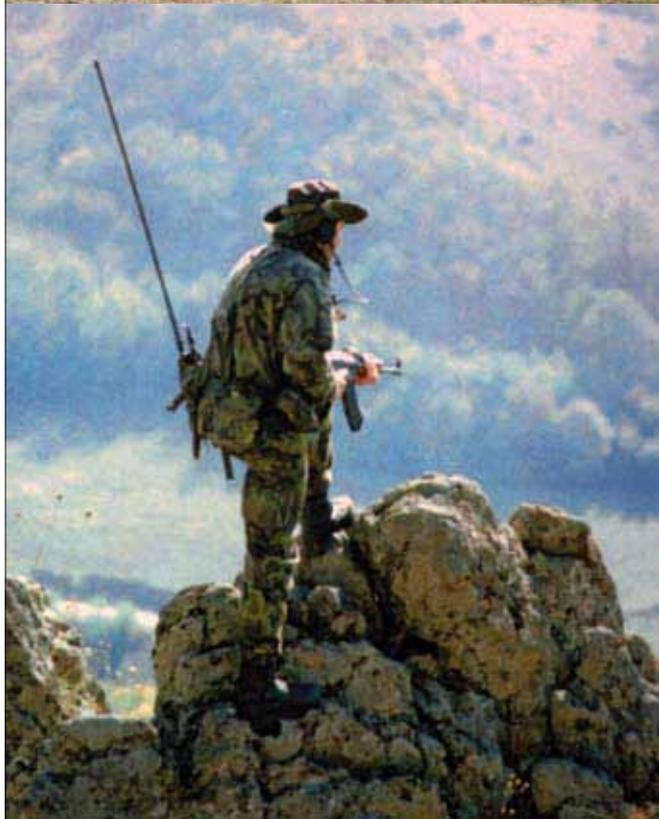
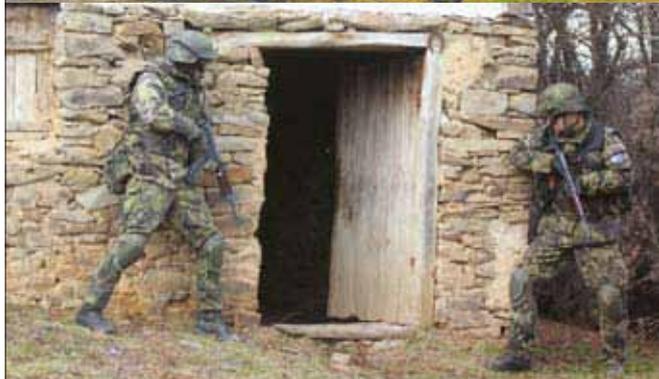
Od dubna 2007 tvořili „chrudimáci“ jádro 5. a 6. kontingentu Armády ČR v silách ISAF PRT v Afghánistánu. Úkolem mise bylo zajistit bezpečnost v provincii Badakšán, podporovat rekonstrukční proces a napomáhat stabilizaci a rozvoji provincie.

Základem pro profesionalizaci 43. výsadkového mechanizovaného praporu se stala 4. výsadková mechanizovaná rota, která vznikala v roce 1996 po návratu z mise IFOR. První zahraniční zkušenosti získala v roce 1997 na cvičení COOPERATIVE NUGET a následně v misi SFOR.

Při operaci ESSENTIAL HARVEST v Makedonii v roce 2001 – zbraně dobrovolně vydané našim vojákům albánskými povstalci svázely britské vrtulníky.

V Kosovu v roce 2005, kdy příslušníci praporu tvořili základ pro 7. kontingent Armády ČR v sestavě KFOR.

Od roku 2009 je vyčleněna z rot 43. výsadkového mechanizovaného praporu bojová četa pro potřeby českého PRT v provincii Lógar.

Podpraporčík in memoriam Nikolaj Martynov, příslušník průzkumné čety, účastník misí SFOR a KFOR, zahynul v Afghánistánu 2. května 2007 při hlídce, v důsledku sesuvu půdy a kamení.

Chrudimští výsadkáři ve funkci praporečnicků při přebírání velení mnohonárodní brigády Střed v Kosovu dne 1. srpna 2005. Vedle českého kontingentu v ní operovaly také finské, švédské, lotyšské, irské a slovenské jednotky.

Při všech zahraničních misích dosahují příslušníci praporu výborných výsledků a důstojně reprezentují Armádu České republiky i svou vlast. Přispívají k tomu, že 4. brigáda rychlého nasazení je schopna okamžitě plnit bojové i speciální úkoly nejen při vojenském i nevojenském ohrožení České republiky, ale také mimo její území v rámci operací NATO, Evropské unie a mírových sil OSN.

102. PRŮZKUMNÝ PRAPOR GENERÁLA KARLA PALEČKA

102. průzkumný prapor v Prostějově vznikl koncem roku 2003 a je jediným průzkumným praporem Armády České republiky podřízeným Velitelství společných sil v Olomouci. Je určen k vedení bojového, optoelektronického, vzdušného a hloubkového průzkumu včetně provádění úderných akcí, monitorování situace v přiděleném prostoru, vyhledávání a ničení průzkumných a diverzních jednotek a teroristických uskupení. Může být využit také k posílení ochrany státní hranice, střežení důležitých objektů a plnění úkolů ve prospěch Policie České republiky.

Znak 102. průzkumného praporu.

Syn generála Karla Palečka, bývalý velitel 102. průzkumného praporu pplk. Ing. Jindřich Starý a vrchní praporčík útvaru prap. Daniel Indra u hrobu „otce“ našeho výsadkového vojska.

Slavnostní předání bojového praporu, který jednotce propůjčil prezident České republiky, na náměstí v Prostějově 6. května 2005.

Čestným názvem „Generála Karla Palečka“ se jednotka hlásí k tradici československých výsadkářů nejen v letech druhé světové války, ale i v poválečném období.

Prapor má v organizaci vedle velitelství a štábu zabezpečovací a bojové jednotky. První představují velitelská rota, rota logistiky a obvaziště, bojovými jednotkami jsou lehká a těžká průzkumná rota, rota hloubkového průzkumu a rota bezpilotních průzkumných prostředků.

Historie jednotky má svůj počátek v roce 1994, kdy v posádce Kroměříž vznikl 2. odřad hloubkového průzkumu, který byl o rok později dislokován do Prostějova, přeměněn na 2. prapor hloubkového průzkumu a začleněn do 2. brigády vojenského zpravodajství a radioelektronického boje. Po reorganizaci svazku na 11. brigádu vojenského zpravodajství a radioelektronického boje v roce 1997 byl přechíslován na 115. prapor hloubkového průzkumu, který se k 1. říjnu 2000 stal 11. průzkumným praporem 1. mechanizované divize. V prosinci 2003 jeho sloučením s 2. průzkumným praporem Strašice, 4. průzkumným praporem Bechyně a 7. průzkumným praporem Kroměříž byl vytvořen 102. průzkumný prapor.

Odznak 102. průzkumného praporu.

Znak 115. praporu hloubkového průzkumu.

Čelo pochodové sestavy jednotky při vojenské přehlídce v Praze 28. října 2008.

KDYŽ NAD SVATAVOU LÉTÁ SOJKA

Výzbroj praporu tvoří standardní pěchotní zbraně Armády České republiky, především samopaly vz. 58 a vz. 61 spolu s univerzálními kulomety Uk-59. Těžká průzkumná rota je vybavena bojovými průzkumnými vozidly Svatava, která jsou určena k vedení pozemního průzkumu, lehká průzkumná rota využívá osobní terénní vozy Land Rover a UAZ. K dopravě materiálu slouží střední a těžké nákladní terénní automobily. K dispozici je rovněž moderní padáková a spojovací technika.

Materiální vybavení vojáků družstva lehké průzkumné roty: maskovací uniforma vz. 95, letní klobouk s maskovacím potiskem, ochranné rukavice a nákoléníky, samopal vz. 58, univerzální kulomet vz. 59, odstřelovač v maskovacím obleku Hejkal s odstřelovačskou puškou Dragunov SDV vz. 63.

Svatava je schopna překonávat všechny druhy terénu.

Bojové průzkumné vozidlo Svatava je vybaveno nejmodernější technikou.

Vedle bojového průzkumného vozidla Svatava má 102. průzkumný prapor ve své výzbroji ještě jeden prostředek, s nímž se nesetkáme u žádného jiného útvaru v Armádě České republiky. Jde o bezpilotní průzkumný systém SOJKA umožňující vedení vzdušného optoelektronického průzkumu bojiště a pozemních cílů do hloubky zpravodajské odpovědnosti brigádního úkolového uskupení. V omezené míře může zajistit také úkoly elektronického boje.

Lehký bezpilotní taktický průzkumný prostředek SOJKA IIITV/TVM dosahuje maximální rychlost 200 km/hod., jeho maximální dostup je 2 000 metrů a taktický dolet 100 km. Je vybaven digitálními kamerami s vysokým rozlišením snímajícími krajinu a přenášejícími obraz do řídicího centra, zařízení GPS určuje přesnou polohu prostředku.

Samopal vz. 61 Škorpion a útočný nůž UN-75.

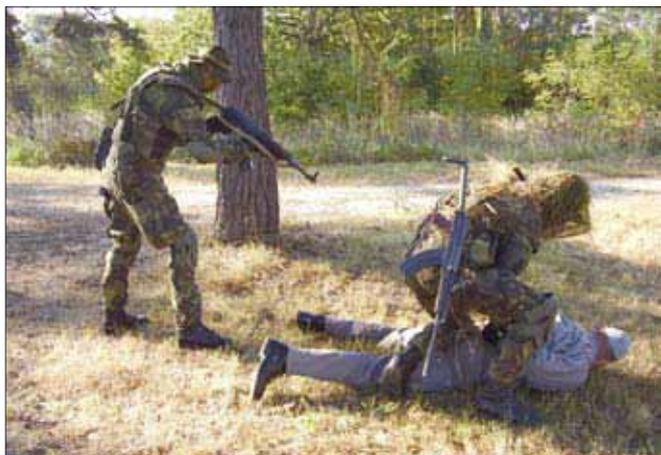
Komplet tvoří čtyři bezpilotní letouny a čtyři vozidla. Převážné vozidlo se čtyřmi bezpilotními prostředky, opravárenským a skladovacím zařízením, druhé vozidlo má instalovanou odpalovací rampu, ve třetím je umístěno pozemní řídicí a vyhodnocovací středisko. Čtvrtý automobil je vyhledávacím terénním vozidlem.

KDO CVIČÍ, UMÍ ZA TŘI (na zemi i ve vzduchu)

Příslušníci 102. průzkumného praporu procházejí velmi náročným speciálním výcvikem, který se skládá ze všech druhů pozemního výcviku a výsadkové přípravy. Základní podmínkou zvládnutí všech požadavků kladených na dokonale vycvičeného vojáka je vysoká fyzická i psychická odolnost a schopnost správně se vyrovnat se všemi situacemi, do nichž se může dostat.

Precizní nacvičení přepadu je předpokladem jeho úspěšného provedení v praxi.

Dokonale je třeba nacvičit rovněž zajištění zajatce.

Také u prostějovských průzkumníků platí, že odstřelovač musí vše vidět, ale sám nesmí být viděn.

Průzkumníci na pozorovacím stanovišti.

Poslední kontrola před vzletem k vysazení.

Nácvik slánění z vrtulníku se hodí i při zvládnutí „pozemních“ překážek.

Balení padáku musí

Rovněž medicí praporu procházejí náročným výcvikem, jemuž se příznačně říká „drilovací“.

Nejen vojáci roty hloubkového průzkumu, ale i ostatní příslušníci praporu absolvují výsadkovou přípravu, která zajišťuje schopnost vysazení do týlu protivníka v případech, že není možnost využít výsadek pomocí přistání nebo sláněním z vrtulníku.

Dnes budeme vysazeni z letounu An-26.

Navádění vrtulníku Mi-17 při vyzvedávání průzkumné skupiny.

Na padáku nad kasárnami v Prostějově.

zvládnout každý výsadkář.

Do zahájení seskoku zbývají poslední minuty.

Instruktor výsadkové přípravy.

DOKÁŽEME I JINÉ VĚCI

Činnost příslušníků 102. průzkumného praporu představuje opravdu pestrý kaleidoskop, v němž se náročný výcvik doma i v zahraničí střídá s pomocí potřebným a podílem na výchově mladé generace, nechybějí v něm však ani sportovní a další úspěchy.

V srpnu roku 2008 se příslušníci praporu zúčastnili náročného výcviku v Estonsku, jehož součástí bylo také vylodění na pobřeží za pomoci člunů. Vojáci i v pro ně nezvyklém prostředí obstáli na výbornou.

Průzkumníci a zdravotníci praporu poskytli pomoc místům i obyvatelům zasaženým povodněmi z přívalových dešťů v červnu 2009.

V roce 2006 uspořádal 102. průzkumný prapor ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem, Městskou policií, Střední zdravotnickou školou, Pedagogickou fakultou Univerzity Palackého v Olomouci a Muzeem Prostějovska poprvé branně-vlastivědnou soutěž pro děti. Disciplíny jako hod granátem na cíl, překonání překážkové dráhy či práce s buzolou a mapou měly stejný úspěch jako prověrka znalostí prostějovských památek. V doprovodném programu čekala na děti i jejich rodiče ukázka různé výzbroje a výstroje prostějovských průzkumníků. Ze soutěže se již stává prostějovská tradice.

Na přelomu června a července 2009 zvítězili příslušníci roty hloubkového průzkumu na 14. ročníku mezinárodního klání výsadkového víceboje elitních vojenských jednotek, speciálních sil a specializovaných policejních jednotek ANTHROPOID, který je spojen s památkou plk. im. memoriam Jozefa Gabčíka a pořádá jej Armáda Slovenské republiky. V konkurenci 13 čtyřčlenných hlídek z Belgie, Číny, Chorvatska, Nizozemska, USA, Velké Británie a Slovenska dokázali stejně jako v roce 2006 obsadit první místo.

Soutěž měla denní a noční etapu o délce 30 a 17 km a byla zahájena vysazením z vrtulníku Mi-17 do neznámého prostoru. Hlídky musely překonávat různé přírodní i umělé překážky: zolat skalní masiv pomocí horolezeckých technik, odzbrojit strážné a ukořistit munici, uniknout přes vodní hladinu či střilet z jedoucího vozidla, navíc projít celkem 13 kontrolními body.

Vítězná čtyřčlenná hlídka ve složení
praporčík Martin Mahr,
podpraporčík Tomáš Jandera,
nadrotmistr Pavel Koruňák
a rotmistr Zdeněk Zderčík.
Náhradníkem byl
rotmistr Lukáš Pecháček.

V AFGHÁNSKÝCH HORÁCH

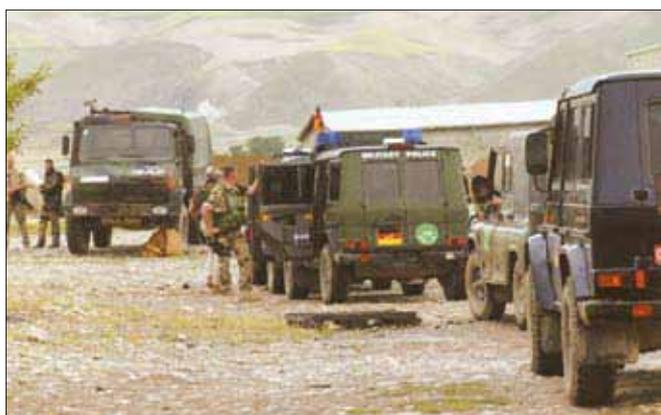
První zahraniční mise 102. průzkumného praporu se uskutečnila na jaře roku 2005. Přestože většina příslušníků jednotky měla již ze svých předchozích jednotek nemalé zkušenosti z působení v mezinárodních mírových a humanitárních misích na Balkáně, v Iráku a v Afghánistánu, předcházela vyslání zesílené čtyř průzkumníků důkladná několikaměsíční příprava. Kontingent se zapojil do provinčního rekonstrukčního týmu NATO v rámci mise ISAF v provincii Badakšán u města Fajzabádu, kde spolu s vojáky dánské, německé a nizozemské armády zajišťoval bezpečnost, ochranu mezinárodních jednotek a spolupráci s místními obyvateli.

Výcvik před odjezdem do Afghánistánu.

Alianční spolupráce v praxi – vrtulník Bundeswehru pomáhá našim vojákům.

Jedním z úkolů je ochrana důležitého horského letiště poblíž základny našich vojáků u Fajzabádu.

První kontingent prostějovských průzkumníků opustil Afghánistán na podzim 2005 a vystřídal jej další. V této rotaci se pokračuje i nadále a vedle Badakšánu působí příslušníci 102. průzkumného praporu také v provincii Lógar v rámci kontingentu českého provinčního rekonstrukčního týmu.

Průzkumník musí zvládnout i povolání námořníka.

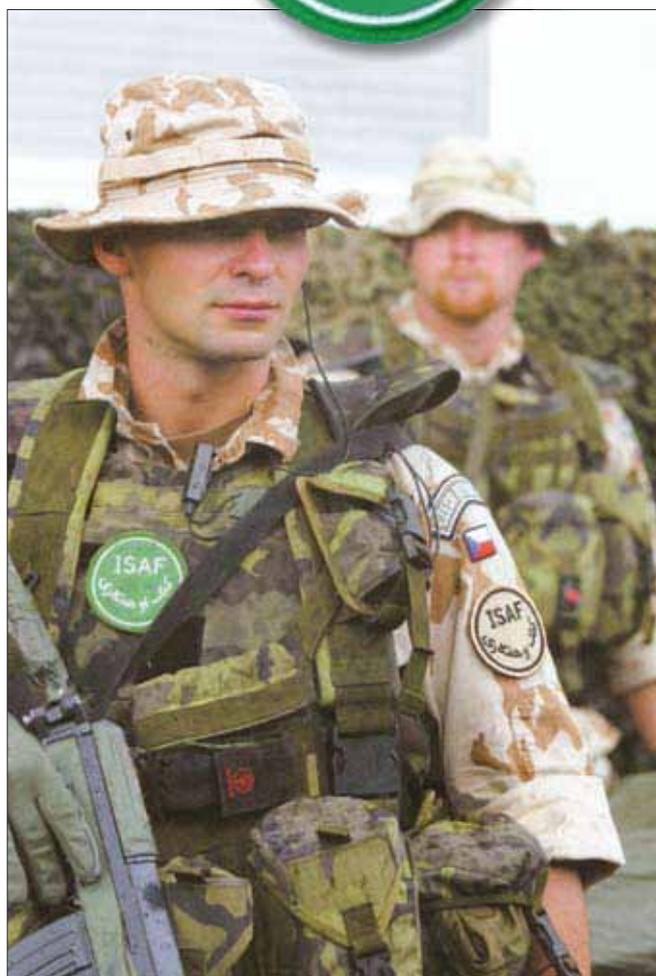
Průzkumná hlídka v afghánských horách.

Ani na misi nechybí výcvik, jak dokládají ostré střelby v horách Hindúkuše.

Setkání dvou světů.

Vojáci 102. průzkumného praporu v Afghánistánu důstojně reprezentují Českou republiku i její armádu a potvrzují vysokou připravenost splnit všechny úkoly.

PROVINČNÍ REKONSTRUKČNÍ TÝM LÓGAR

Od února do srpna 2008 působil v afghánské provincii Lógar jižně od Kábulu v rámci mise ISAAF pod velením plk. gšt. Ing. Ivo Střechy 1. kontingent Armády České republiky provinčního rekonstrukčního týmu, který se skládal z vojenské a civilní části. Jádrem vojenské části o 198 osobách tvořili vojáci 102. průzkumného praporu, dále v něm byli zařazeni příslušníci 7. mechanizované brigády, 13. dělostřelecké brigády, 15. ženijní a záchrané brigády, 103. střediska CIMIS/PSYOPS, 22. základny letectva a Velitelství společných sil. Přerovští průzkumníci plnili úkoly ochranné jednotky zajišťující jak bezpečnost a ochranu základny armády USA Forward Operation Base Shank, tak ochranu všech příslušníků týmu při jejich činnosti v terénu.

Vztyčení vlajky a zahájení činnosti v Lógaru příslušníky 102. průzkumného praporu.

Mísi v Lógaru předcházeli náročný výcvik s britskými instruktory BMATT.

Doprovod expertů je náročný a nebezpečný.

Poslední poučení před výjezdem na patrolu.

Voják musí být stále ve střehu.

Návrat na základnu po patrole.

Společná patrola s Afghánskou národní armádou.

Pochod „Czech March“ organizovaný i pro příslušníky amerického kontingentu základny měl takový úspěch, že se bude brzy opakovat.

Za absolvování velmi náročného „českého pochodu“ v časovém limitu si každý zasloužil medaili a certifikát.

Velvyslanec České republiky v Afghánistánu genpor. v z. Jiří Nekvasil při předávání vyznamenání přerovským průzkumníkům.

Zeď cti připomíná ty příslušníky českého i amerického kontingentu, kteří padli při plnění úkolu.

Česko-anglický jídelníček průzkumníků.

Mezi vojáky v Lógaru zavítal také zpěvák Daniel Landa.

Předávání velení mezi americkými kontingenty se zúčastnili i čeští vojáci.

Výstavba volejbalového hřiště na základně.

SPORTOVNÍ A ARMÁDNÍ VRCHOLOVÝ PARAŠUTISMUS

OD SVAZU BRANNOSTI KE SVAZARMU (1945–1951)

S výsadkovým vojskem, jeho vznikem a rozvojem úzce souvisí sportovní parašutismus. V roce 1947, kdy se vytvářel pěší prapor 71 „Československých parašutistů“ navrhl gen. Karel Paleček, aby při Svazu brannosti byl vytvořen výsadkový úsek a jedním z jeho úkolů se stala příprava branců pro službu ve výsadkových jednotkách. V září 1948 začal v Hradčanech u Mimoně výcvik prvních 20 „civilních“ instruktorů a v říjnu do něj nastoupilo také prvních 10 žen. Náročná pozemní příprava byla završena třemi seskoky. V listopadu 1948 byla při Ústředním výboru Svazu brannosti ustavena branná komise, která zorganizovala výcvik zájemců v pěti čtářích. Protože v roce 1949 byl Svaz brannosti zrušen a novým řídicím orgánem civilního parašutismu se stala branná výsadková komise při České obci sokolské, absolvovali účastníci prvního výcviku své seskoky pod označením „sokolští parašutisté“. Rok 1949 byl ve znamení přípravy kádru instruktorů, kteří zakládali kroužky a kluby ve větších městech. Od června do listopadu stejného roku bylo vybudováno výcvikové středisko na Trojském (dnes Císařském) ostrově v Praze a podle jeho vzoru měla vzniknout cvičiště i v dalších místech. V listopadu 1949 bylo jmenováno nové ústřední velitelství branné komise Svazu brannosti v čele se Štefanem Gronským a instruktorský sbor. Do výcviku branců pro potřeby výsadkového vojska se začali v místech bydliště zapojovat první vojáci pěšího praporu 71 odcházející do zálohy a počet výcvikových středisek v krajích se zvyšoval. V roce 1950 už měly svá velitelství všechny kraje v Československu. Výsadkový materiál, letouny i výsadkové průvodce zajišťovala čs. armáda.

Prozatímní organizační směrnice sokolských výsadkových oddílů.

Generál Karel Paleček se stal „otcem“ našich vojenských výsadkářů i sportovních parašutistů.

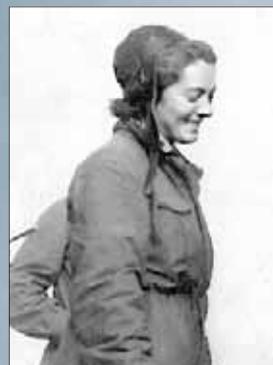
Poručík Štefan Gronský patřil k prvním dvaceti mužům, kteří si základní vojenskou službu „odkroutili“ jako výsadkáři. Byl vybrán jako velitel organizace cvičící brance pro výsadkové vojsko.

U začátku výsadkového vojska a sportovního parašutismu stál také podplukovník Juraj Kováč, příslušník 2. čs. paradesantní brigády.

Jiřina Hříbková, první „skákačící“ instruktorka v roce 1948. Byla členkou branné komise České obce sokolské, její ústřední instruktorkou a zvítězila v prvních přeborech ve sportovním parašutismu v roce 1953.

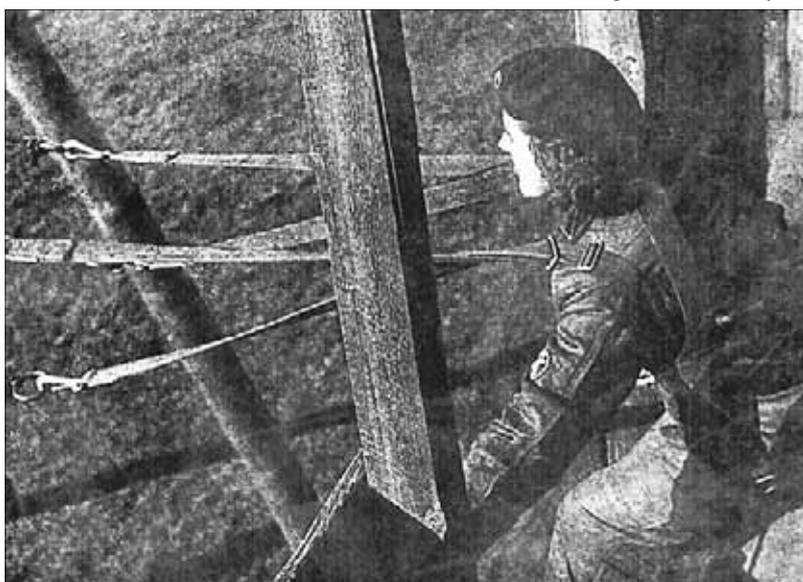

Vlasta Rybinová jako ústřední instruktorka vycvičila stovky sokolských výsadkářů i výsadkářek.

Přípravou ve středisku na Trojském ostrově v Praze procházeli muži...

... i první odvážné ženy.

Pozvánka na otevření sokolského cvičiště.

Božena Mertlová byla do instruktorského kurzu vyslána Svazem čs. partyzánů.

SOKOLŠTÍ SOKOLOVÉ

Již v září 1949 byla navázána první zahraniční spolupráce se sportovními parašutisty – do Bulharska odcestovala tříčlenná delegace vedená Štefanem Gronským. O rok později se v Praze na Trojském ostrově konal dvoutýdenní instruktorský kurz, jehož se zúčastnili vedle bulharských také polští parašutisté. V roce 1950 seskočili po vojácích poprvé civilní sokolští výsadkáři – pražští ústřední instruktoři – na plochu Strahovského stadionu v rámci branného dne. Byly mezi nimi i dvě ženy (a budoucí rekordmanky) Jiřina Hříbková a Vlasta Rybínová, což vyvolalo malou senzaci. Sportovní parašutisté začali stále častěji předvádět své umění při různých slavnostních příležitostech

Sokolští parašutisté před seskokem v anglických ochranných přilbách. V roce 1949 se skákalo nejdříve ze 300 metrů, později z bezpečnostních důvodů ze 600 metrů.

Na počátku roku 1951 byl ustaven Československý svaz lidového letectví, který začal úzce spolupracovat s výcvikovými středisky sportovního parašutismu. Znamenalo to podstatné rozšíření možností provádět seskoky i na malých letištích a s pomocí sportovních letadel upravených pro vysazování. Sportovní parašutismus přestal být zcela závislý na pomoci armády.

Z dobového tisku.

Od roku 1950 řídila brannou výchovu a přípravu nově vytvořená Správa bojové přípravy Ministerstva národní obrany. Celá agenda předvojenské přípravy budoucích výsadkářů pro potřeby armády se tím zjednodušila a došlo i k jejímu zkvalitnění.

Do péče pražských parašutistů přešla v roce 1949 padáková věž vybudovaná armádou na pražském výstavišti. Sloužila k propagaci parašutismu zejména mezi mládeží.

V roce 1950 se sportovní parašutismus rozšířil do všech krajů a vybraných okresů. Ve středisku na Trojském ostrově cvičili nejprve pražští zájemci, v roce 1951 se tu konal výcvik tří rot ze severních Čech.

V srpnu 1951 odjela do Moskvy tříčlenná delegace branné komise České obce sokolské, která předložila požadavky na dodávky potřebného materiálu včetně letounů An-2. Nové padáky i další materiál byly dodány v roce 1952. Požadované školení našich instruktorů v SSSR nebylo akceptováno a k vyslání sovětských instruktorů do Československa došlo až v roce 1954.

Letounem poskytovaným sportovním parašutistům Ministerstvem vnitra byl Junkers Ju-52. Skákalo nákladními vraty, která upravili a zkušební seskoky provedli instruktoři Mráček a Čejpa.

Seskok v roce 1949.

Skákalo se také ze stroje Fairchild poskytovaným Čs. svazem lidového letectví.

Letoun Dakota C-47 poskytovaný k seskokům čs. armádou, původně i s posádkou vojenských letců a výsadkových průvodců. Pomocníky průvodců se později stali sokolští instruktoři, kteří byli následně školeni na vysazovače velkých ploch a průvodce.

Ocenění udělované Svazem brannosti obdrželi s Vlastou Rybínovou i další.

POD KŘÍDLY SVAZARMU (1951–1989)

Na konci roku 1951 byla ustavena nová celostátní organizace pro řízení a kontrolu branné výchovy – Svaz pro spolupráci s armádou (Svazarm). Jeho kolektivním členem se stal nově založený Dobrovolný svaz lidového letectví (Doslet) s parašutistickou sekcí, který zajišťoval vedle přípravy branců také rozvoj sportovního parašutismu a podílel se spolu s armádními výsadkáři na státní reprezentaci. Nový model vytvořil příznivé podmínky pro další rozvoj celého odvětví a pod hlavičkou Svazarmu začaly být vydávány jednotné metodické předpisy i odborné příručky a periodika a pořádány soutěže. Svazarm zajišťoval také propagační seskoky, které se staly vítaným zpestřením leteckých dnů a jiných oslav.

U zrodu sportovního parašutismu stál také pplk. Ctibor Čejpa, dlouholetý funkcionář Svazarmu a rozhodčí mezinárodních soutěží.

V klubech a výcvikových střediscích Svazarmu připravili jeho instruktoři tisíce mladých chlapců pro službu ve výsadkovém vojsku čs. armády a měli tak nepřímý podíl na udržení vysoké připravenosti i výborných výsledcích armádních výsadkářů.

Reprezentační družstvo sportovního parašutismu patřilo od padesátých let k nejúspěšnějším československým sportovcům a pravidelně přiváželo medaile z mistrovství světa a Evropy i z dalších mezinárodních soutěží. Vytvořilo také řadu národních a světových individuálních i skupinových rekordů.

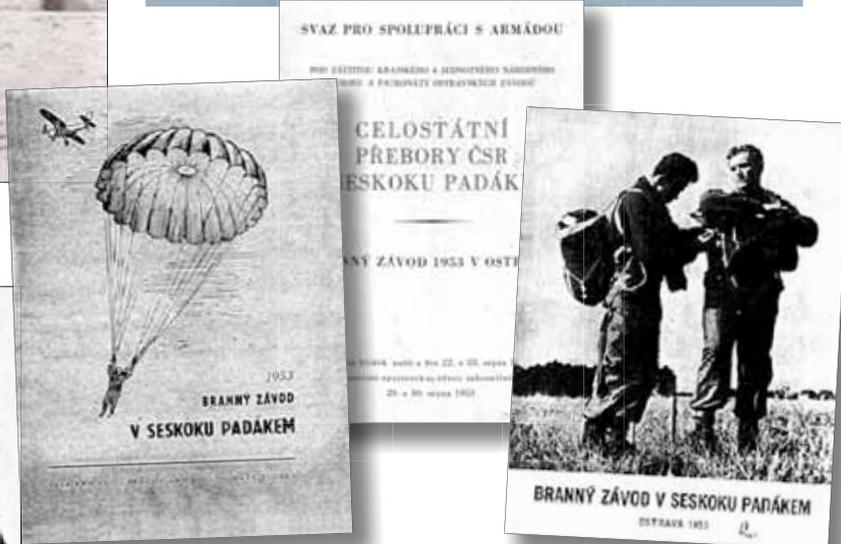
Příprava reprezentačního družstva na Máchově jezeře.

Dopad na jedničku při seskoku na přesnost přistání.

Absolutním vítězem celostátních přeborů v roce 1953 se stal Štefan Pisko z Košic.

Na celostátních přeborech v roce 1953 se vedle již „tradičního“ závodu tříčlenných hlídek poprvé uskutečnily i přebory ve sportovním parašutismu mužů i žen v seskocích na přesnost přistání z výšky 600, 1 000 a 1 500 metrů. Vyvrcholením byla mezinárodní soutěž za účasti sportovních parašutistů ze Sovětského svazu a Bulharska.

První reprezentační družstvo našich parašutistů na soutěži v Ostravě v roce 1953: zleva Vladimír Hlůška, Jan Hotěk, Juraj Krivář, Štefan Pisko, Zdeněk Kaplan a Jaroslav Jehlička.

VÍCE NEŽ 12 KILOMETRŮ NAD ZEMÍ

Od roku 1957, kdy na mistrovství světa v parašutismu zvítězili naši výsadkáři v soutěži mužů i žen a družstva žen i mužů obsadila druhé, resp. první místo, se začalo slavné období v historii čs. sportovního parašutismu v rámci Dosletu a aeroklubů Svazarmu. Základem reprezentace byli armádní výsadkáři a výsadkové vojsko poskytovalo vrcholovým sportovním parašutistům všestrannou pomoc. Výsledkem byly nejen další úspěchy na mistrovstvích světa, ale také vytvoření řady národních, evropských i světových rekordů.

Družstvo žen, které obsadilo na III. mistrovství světa v parašutismu v Moskvě v roce 1957 druhé místo v celkovém pořadí.

Vítězné družstvo mužů.

V letech 1952–1962 vytvořili sportovní parašutisté 142 národních a 57 světových rekordů. Na mistrovství světa v roce 1960 obsadili první místo v soutěži žen v kategorii jednotlivkyň i družstev a první místo v jednotlivcích a druhé v družstvech mužů, o dva roky později zvítězilo družstvo mužů.

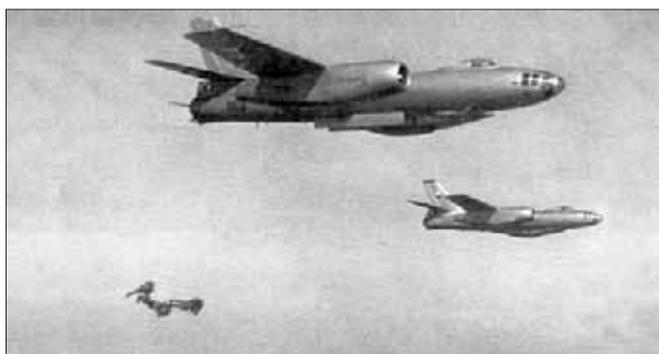
Josefa Maxová se stala v Moskvě mistryní světa v jednotlivcích v kategorii žen.

Přivítání čs. reprezentace po návratu z Moskvy na ruzyňském letišti.

Jaroslav Jehlička před historickým seskokem ze stratosféry v březnu 1957.

Vynikajícího úspěchu dosáhli 21. března 1957 Jaroslav Jehlička, Zdeněk Kaplan a Gustav Koubek – seskokem z pumovnice proudového bombardéru Il-28 z výšky 12 580 metrů s otevřením padáku v 600 metrech vytvořili nový světový rekord. Při volném pádu prolétli za 195 vteřin 11 980 metrů. O několik dnů později překonali i další světový rekord v nočním skupinovém seskoku se zpožděným otevřením padáku z výšky 12 500 metrů.

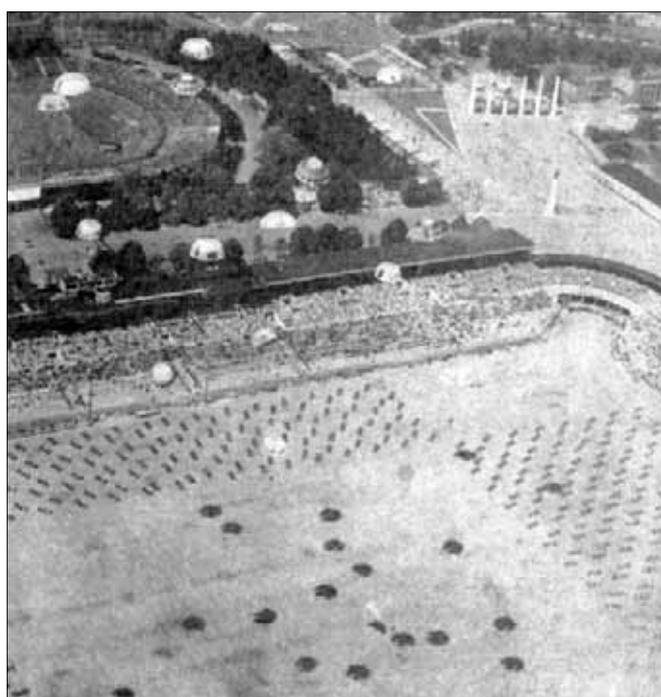
Tři odvážní muži opouštějí letoun více než 12 km nad zemí.

V rámci Leteckého dne předvedli na letišti v Praze-Kbelích v roce 1960 sportovní parašutisté cvičení na hrazdách zavěšených pod vrtulníky.

Před nástupem do letounu – výstroj vážila s padáky, bagofrafy, dýchacími přístroji a dalším zabezpečením okolo 50 kg.

Při 2. celostátní spartakiádě v roce 1960 seskočili sportovní parašutisté na Strahovský stadion.

Seskoky na Strahovský stadion v rámci 1. celostátní spartakiády v roce 1955.

ARMÁDNÍ SPORTOVNÍ DRUŽSTVO PARAŠUTISMU DUKLA PROSTĚJOV (1961–1972)

V listopadu 1961 byla u 22. výsadkové brigády v Prostějově ustavena reprezentační četa pro výchovu a výcvik reprezentantů čs. armády na spartakiádách spřátelených armád. Měla 28 mužů z řad vojáků z povolání i v základní službě, jimiž byli především nadějní parašutisté z aeroklubů Svazarmu. Vedle „klasických“ padákových disciplín obsahovala příprava také „vojenské“ – běh na pět kilometrů s výzbrojí, střelbu a hod ručním granátem. Poté, co na Mistrovství spřátelených armád v parašutismu v roce 1962 zvítězili členové čety v soutěži družstev i jednotlivců a získali celkem devět medailí, bylo v březnu 1963 vytvořeno Armádní sportovní družstvo (ASD) parašutismu Dukla Prostějov. Velitelem a starším trenérem se stal mjr. Stanislav Blažej, který velel už reprezentační četě, druhým trenérem kpt. Jaroslav Jehlička, zasloužilý mistr sportu, znovu aktivovaný do činné služby. Členové družstva začali přivážet medaile nejen z mistrovství spřátelených armád, ale také z republikových a mezinárodních soutěží a v letech 1963–1964 vytvořili 14 světových rekordů. Stali se rovněž základem čs. reprezentace, která se připravovala v Prostějově, kde pro to byly vytvořeny velmi dobré podmínky.

V roce 1970, kdy se členové ASD ve Francii poprvé zúčastnili mezinárodního mistrovství vojenských parašutistů, nezazněla jiná hymna a na stožáry nestoupala jiná vlajka než československá.

Na mistrovstvích světa v parašutismu konaných v letech 1964, 1966 a 1970 zvítězila čs. reprezentace v absolutním pořadí družstev a Jaroslav Jehlička s Václavem Kumbárem a Josefem Pospíchálem přivezli dvě zlaté a tři stříbrné medaile. V roce 1972 na mistrovství světa v americkém Tahlequahu vybojovali čs. parašutisté zlatou, stříbrnou a dvě bronzové medaile.

Na soutěži socialistických států v parašutismu v Mladé Boleslavi v roce 1961.

V činnosti pokračovaly parašutistické oddíly v aeroklubech Svazarmu a branná organizace zajišťovala předvojenskou přípravu branců pro službu u výsadkového vojska. V oblasti státní reprezentace ve sportovním parašutismu Svazarm úzce spolupracoval s armádou a Armádním sportovním družstvem.

Čs. reprezentace na mistrovství světa 1966 v Lipsku.

Příslušníci armádního sportovního družstva.

Poslední rozloučení s tragicky zahynulými kamarády v Prostějově.

V září 1972 se ASD zúčastnilo VI. mistrovství spřátelených armád v parašutismu v Bulharsku. Při zpáteční cestě došlo na nechráněném železničním přejezdu ke srážce autobusu s rychlíkem a při nehodě zahynulo jeho jedenáct členů, dva byli těžce zraněni. Znamenalo to vážnou ránu nejen pro armádní, ale i čs. parašutistickou reprezentaci.

Každý rok se v prostějovských kasárnách koná u památníku parašutistů, kteří se stali obětí dopravní nehody v Bulharsku, vzpomínkový akt.

Patrně poslední fotografie příslušníků ASD z Bulharska: zleva por. Luboš Majer, por. Oldřich Varmuža, por. Václav Kumbár, pplk. Jiří Stárek, npor. Bedřich Chudoba, pplk. Stanislav Blažej, svob. Jaroslav Svoboda, svob. František Slezuk, mjr. Jaroslav Jehlička, pplk. Miloš Krška.

ROKY VE ZNAMENÍ ZLATA, STŘÍBRA A BRONZU (1973–1989)

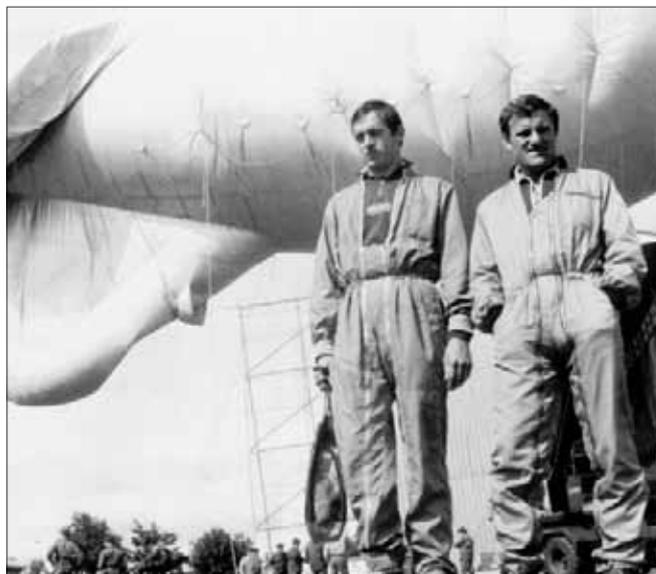
V roce 1973 začalo vytváření nového armádního družstva i základu státní reprezentace, které pod vedením velitele a staršího trenéra pplk. Jiřího Křivana přineslo brzy úspěchy. Již rok po tragédii v Bulharsku získal na III. letní spartakiádě spřátelených armád konané v Československu nový armádní tým první zlatou medaili v soutěži jednotlivců na přesnost přistání a tři stříbrné a bronzovou medaili v dalších individuálních i skupinových disciplínách. Z mistrovství světa v parašutismu v roce 1974 přivezli armádní sportovci z maďarského Szolnoku jednu zlatou a stříbrnou a dvě bronzové medaile. Stejně úspěšní byli i na dalších mistrovstvích světa v jiných mezinárodních soutěžích.

Skupinový seskok začíná.

Pro sportovní parašutisty nebylo problémem seskočit uprostřed zimy na vrchol Sněžky.

V roce 1975 začala éra padáků obdélníkové konstrukce typu „křídlo“ Strato-Star. Mezi prvními, kteří je vyzkoušeli, byli Ivan Hoško a Václav Synek v belgickém Schaffenu.

Často využívanou atrakcí bylo také vlečení parašutisty na laně za letounem nebo vrtulníkem.

Patrně nejefektivnější podívaná – propagační seskoky s dýmovicemi.

Propagační seskok do Malé pevnosti v Terezíně v roce 1975.

Nechyběly ani seskoky na Strahovský stadion při celostátních spartakiádách.

Sportovní parašutisté byli využíváni jako zpestření oslav Dnů tisku, rozhlasu a televize. Na fotografii dopadají mezi návštěvníky v pražském Parku kultury a oddechu Julia Fučíka.

Velmi působivé byly rovněž noční seskoky.

V sedmdesátých letech se začala prosazovat nová disciplína sportovního parašutismu nazvaná „relative work“ (RW) neboli vytváření formací při volném pádu. K jejich zaznamenávání pro následné hodnocení byl vždy jeden z parašutistů vybaven kamerou.

K 1. říjnu 1974 přešlo Armádní sportovní družstvo do podřízenosti nově vytvořeného Armádního střediska vrcholového sportu Dukla Olomouc se sídlem v Prostějově a koncem roku 1982 bylo podřízeno Západnímu vojenskému okruhu.

Koncepční budování družstva sportovních parašutistů vedlo k tomu, že již v roce 1982 na Mistrovství spřátelených armád v Sofii měla čs. reprezentace nejnižší věkový průměr. O dva roky později byla soutěž uspořádána v Prostějově a vedle zlaté medaile v přesnosti přistání přinesla mladému týmu i další přední umístění. Z Mistrovství spřátelených armád v roce 1986 přivezli naši parašutisté ze sedmi disciplín dokonce čtyři zlaté a dvě stříbrné medaile. Ve stejném roce na mistrovství světa v Ankaře se stal Josef Pavlata absolutním mistrem světa a získal i dvě stříbrné medaile. Spolu s Jaroslavem Koribským a Vladimírem Vackem obsadili třetí místo v absolutním pořadí družstev.

ARMÁDNÍ SPORTOVNÍ ODDÍL PARAŠUTISMU DUKLA PROSTĚJOV

LÍHEŇ MISTRŮ SVĚTA VE SPORTOVNÍM I VOJENSKÉM PARAŠUTISMU

Po roce 1989 bylo Armádní sportovní družstvo parašutismu přejmenováno na Armádní sportovní oddíl parašutismu a převeleno do podřízenosti Armádního střediska vrcholového sportu Dukla Liberec a nedlouho poté přímo pod Armádní sportovní centrum Dukla. Jeho veliteli a vedoucími staršími trenéry byli pplk. Ivo Skoták, pplk. Jaroslav Šlambor, mjr. Josef Pavlata, npor. Ctibor Vach a nprap. Václav Martauz, od roku 2003 zastává tuto funkci mjr. Jiří Blaška. Vedle účasti na mistrovstvích světa a Evropy ve sportovním parašutismu, kdy armádní parašutisté tvoří i nadále základ státní reprezentace, se členové oddílu zúčastňují vrcholných soutěží Mezinárodní rady vojenského sportu (CISM), soutěží v paraski i dalších mezinárodních akcí.

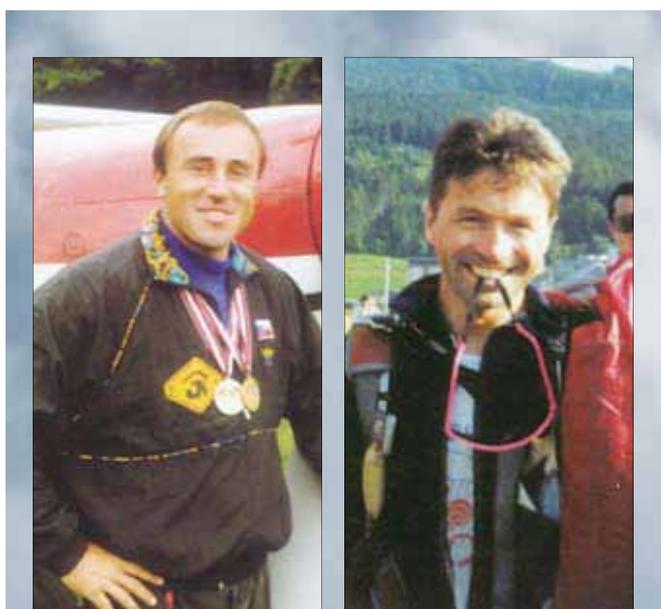
Armádní sportovní oddíl parašutismu v roce 2005.

Skupinová akrobacie nad prostějovským letištěm.

Jiří Gečnuk, Miloš Jurča, Čestmír Zítka a Jindřich Vedmoř „skupinově akrobat“, Jan Wantula je natáčí na videokameru.

Vladimír Vacek se stal dvakrát mistrem světa i vojenským mistrem světa.

Josef Pavlata byl třikrát absolutním mistrem světa.

Stříbrné družstvo přijelo na mistrovství světa CISM v Alžírú v roce 2002 z Prostějova.

Armádní sportovní oddíl parašutismu uspořádal v roce 1993 v Prostějově poprvé mezinárodní závody CISM Regional a jejich pořadatelem zůstal i v následujících letech. Velkým úspěchem bylo 4. mistrovství Evropy v parašutismu v klasických disciplínách konané poprvé v České republice v roce 2005.

Jiří Gečňuk se může kromě dalších úspěchů pochlubit i titulem vojenského mistra světa v individuální akrobacii.

Skupinová akrobacie nad španělským letištěm Empuria Brava začíná.

Nácvik skupinové akrobacie z vrtulníku Mi-17.

Jindřich Vedmoč je nejúspěšnějším parašutistou v naší historii: absolvoval více než 7 720 seskoků a získal 26 medailí z nejvyšších soutěží, především na přesnost přistání.

Hynek Tábor, světový rekordman v přesnosti přistání.

Od roku 1990 se – s výjimkou roku 2001 – nevrátili parašutisté Dukly Prostějov z mistrovství světa bez medaile. Absolutními mistry světa se stali Josef Pavlata, Jiří Gečňuk a Jan Wantula, Jindřich Vedmoč zvítězil v přesnosti přistání, na světovém šampionátu v Triebenu v roce 1992 vybojoval prostějovský tým čtyři z pěti možných zlatých medailí. Úspěšně si vedou také mladí parašutisté v soutěžích mistrovství světa juniorů.

KLUBY, SKUPINY A SEKCE VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ

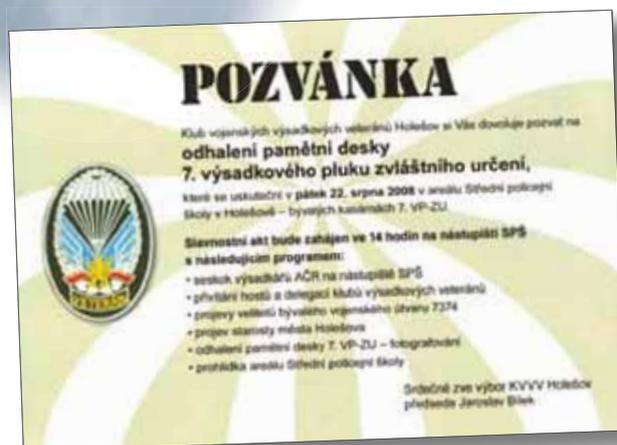
Ani odchodem do zálohy pro velkou část vojenských výsadkářů jejich vztah k elitnímu druhu vojska neskončil. Pouta vzájemného kamarádství prověřená při náročném výcviku i cvičeníh spolu s hrdostí na příslušnost k „paragánům“ a vzpomínkami na nelehkou, ale krásnou službu vedly ke vzniku klubů výsadkových veteránů sdružujících ty, kteří nechtějí žít jen minulostí, ale zajímá je i přítomnost výsadkových jednotek Armády České republiky a mistrovství jejich následovníků. I přes svůj věk se mnozí nadále zúčastňují různých „veteránských“ sportovních soutěží a dokonce absolvují „udržovací“ seskoky a nebojí se přejít na nové typy padáků. Potvrzují tak nepsanou pravdu, že většina výsadkářů zůstává výsadkáři i po zbytek svého života.

Ve spolupráci klubů, armády i policie byla v roce 2008 odhalena v Holešově pamětní deska 7. výsadkového pluku zvláštního určení, který byl jedním z prvních cílů okupačních vojsk v srpnu 1968 i jednou z prvních obětí normalizace v armádě.

Kluby výsadkových veteránů (KVV) a vojenských výsadkových veteránů (KVVV) působí v řadě měst a míst a některé mají status občanských sdružení. Organizují besedy, vzpomínkové večery, setkání, turistické výlety, poznávací zájezdy, sportovní soutěže, návštěvy kulturních akcí a výstav s cílem obohacovat společenské, kulturní i sportovní vyžití svých členů, jejich rodinných příslušníků a příznivců. Při své činnosti úzce spolupracují a poskytují si vzájemnou pomoc.

Kluby pořádají také vzpomínkové akce. Jedna z nich se konala v dubnu 2008 u hrobu genmjr. Rudolfa Severina Krzáka v Bernarticích, kde se narodil, při příležitosti jeho nedožitého 94. narozenin. Veteráni nezapomínají na instruktora našich parašutistů ve Velké Británii a náčelníka štábu velitelství výsadkového vojska, který byl v politickém procesu odsouzen za velezradu k dlouholetému vězení.

Zástupci klubů výsadkových veteránů při uctění Dne veteránů.

Pod patronací klubů se koná tradiční červnové setkání příslušníků pěšího praporu 71 ve Starých Splavech. „Otec“ této akce František Mansfeld na něm dostal v roce 2008 od slovenských veteránů hodnost „generála h.c.“

Pro činnost klubů má mimořádný význam podpora ze strany místních vojenských útvarů i orgánů místní správy, která nejen napomáhá práci klubu, ale zajišťuje také spolupráci s Armádou České republiky a jejími výsadkovými jednotkami.

V roce 2007 si veteráni připomenuli v Holešově 60. výročí vzniku výsadkového vojska.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ PROSTĚJOV

Působí při vojenském útvaru 8280 a vznikl jako první v roce 1990 na setkání bývalých příslušníků výsadkových jednotek v Prostějově. Stal se centrálním a koordinujícím centrem pro další vznikající samostatné či místní kluby a skupiny výsadkových veteránů v celé České republice. Na počátku byli jeho členy převážně vojáci z povolání žijící v Prostějově, postupně se však rozšířil také o bývalé výsadkáře základní služby, jejich rodinné příslušníky a příznivce. Okruh činnosti klubu je pestrý a obsáhlý a zahrnuje krátkodobé i několikadenní akce, úzce spolupracuje s dalšími kluby v Čechách a na Moravě i s výsadkovými veterány ve Slovenské republice.

Pozvánka na setkání výsadkových veteránů v roce 1995.

První celostátní setkání bývalých příslušníků výsadkových jednotek čs. armády uspořádala 22. výsadková brigáda v srpnu 1967. Bylo na dlouhou dobu i poslední.

KVV Prostějov uděluje Zlatý odznak klubu výsadkových veteránů, Odznak výsadkáře-veterána, medaili klubu výsadkových veteránů a medaili Za zásluhy. Jsou určeny výsadkovým veteránům a příznivcům, kteří mají největší zásluhy o zachování tradic nebo propagaci výsadkového vojska a aktivně se podílejí na činnosti a akcích jednotlivých klubů.

Klub vydává Zpravodaj, který odráží různorodost činnosti všech klubů a skupin nejen v České republice, ale také na Slovensku.

Od roku 1995 pořádá klub v pětiletých cyklech celostátní setkání všech klubů výsadkových veteránů z České i Slovenské republiky, jichž se zúčastňuje okolo 400 zájemců.

Zatím poslední setkání výsadkových veteránů z České i Slovenské republiky proběhlo v roce 2005 na Hamrech, kde příslušníci 601. skupiny speciálních sil předvedli ukázky svého výcviku i technického vybavení.

Významnou akcí, zabezpečenou klubem, byl 2. ročník Memoriálu zakladatelů výsadkového vojska generálů Palečka, Krzáka a plk. Černoty, který se konal v září roku 2006.

KLUB VOJENSKÝCH VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ PRAHA

Klub byl založen v roce 1994, sdružuje bývalé výsadkáře bez rozdílu hodností a dříve zastávané funkce a jeho členy jsou i příslušníci civilních branných organizací působících v oblasti parašutismu, mezi nimi také osm žen, bývalých přebornic v seskoku padákem a instruktorek výsadkové přípravy branců.

KVVV Praha nabízí všem klubům a skupinám provedení různých přednášek a besed. Někteří aktivní členové se již od roku 2004 zúčastňují jako brigádníci pořadatelské služby při různých historických rekonstrukcích bitev a výtěžek věnují jako sponzorský dar klubu.

Součástí klubu je para sekce Ústředního domu armády, která byla vytvořena již v roce 1954 jako zájmová masově sportovní organizace vojáků z povolání i v základní službě, občanských pracovníků vojenské správy, vojenských útvarů a zařízení posádky Velká Praha a jejich rodinných příslušníků.

Každý rok pořádá klub ve spolupráci s Generálním štábem Armády České republiky, Českým svazem bojovníků za svobodu a Československou obcí legionářskou setkání veteránů v rámci pietního aktu k uctění statečného boje skupiny Anthropoid. Koná se v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze a u pomníku čs. parašutistů v Praze-Dejvicích.

Pietní akt v Resslově ulici.

U pomníku parašutistů a jejich pomocníků, kteří zahynuli v průběhu druhé světové války. Na stejném místě uctívají členové klubu také Den veteránů.

V roce 2006 se pietních aktů zúčastnila přítelkyně Jozefa Gabčíka z doby jeho pobytu ve Velké Británii paní Lorna Ellison-Coombesová.

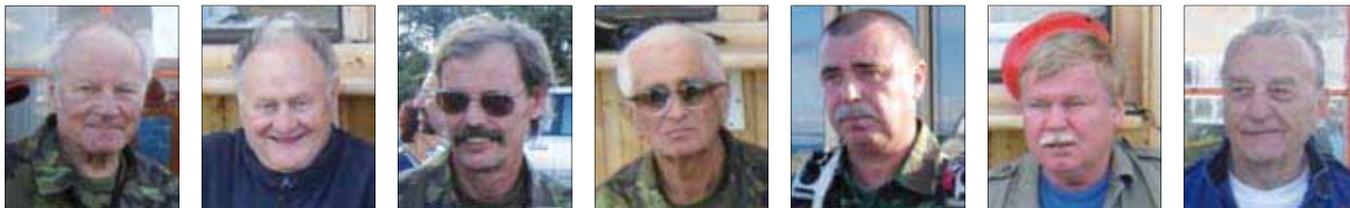
Pozvánka na akt v Resslově ulici.

Na exkurzi u leteckého dopravního pluku v Praze-Kbelích.

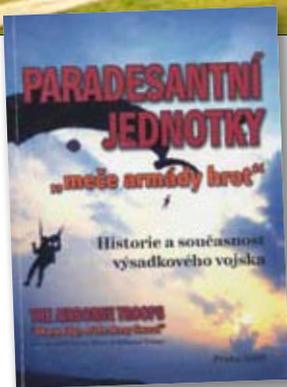
Návštěva delegace slovenských výsadkových veteránů.

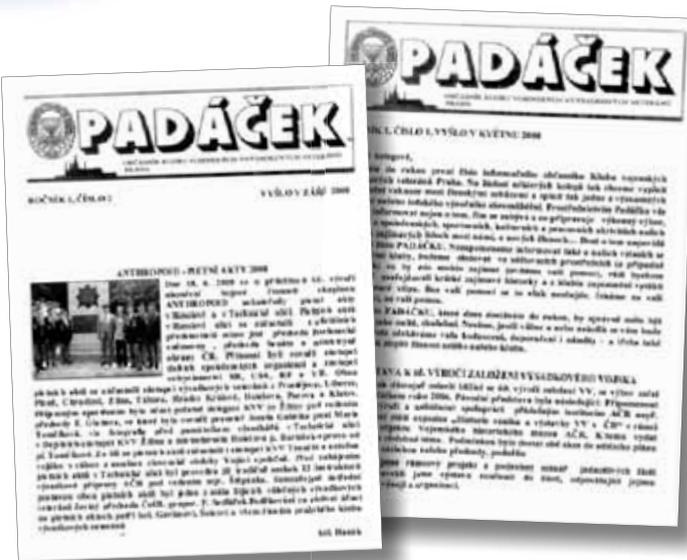
Více než čtyři století věku aneb pět veteránů a jeden aktivní parašutista, členové klubu, kteří nadále provádějí seskoky.

V roce 2005 uspořádal klub v součinnosti s Generálním štábem Armády České republiky 1. ročník Memoriálu zakladatelů výsadkového vojska gen. Palečka, Krzáka a plk. Černoty.

K 60. výročí vzniku výsadkového vojska připravili členové klubu výstavu a publikaci mapující historii výsadkového vojska.

O roku 2008 vydává klub svůj občasník.

Členem klubu je také plk. v.v. Jiří Šolc, autor řady publikací z historie výsadkového vojska.

Klub má vzorně vedenou kroniku.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ LIBEREC

Byl založen v roce 1995 a sdružuje bývalé příslušníky vojenských výsadkových jednotek a další jednotlivce, kteří absolvovali výsadkářský výcvik a provedli seskok padákem. Vedle besed se zajímavými hosty, poznávací turistiky a dalších akcí organizuje ve spolupráci s Aeroklubem v Liberci seskoky pro své členy. Úzce spolupracuje s 31. brigádou radiční, chemické a biologické ochrany, Armádním sportovním střediskem Dukla a s dalšími kluby a sdruženími vojenského a armádního charakteru při Krajském vojenském velitelství Liberec.

Jednání výroční členské schůze klubu, který má 65 členů, z toho čtyři ženy.

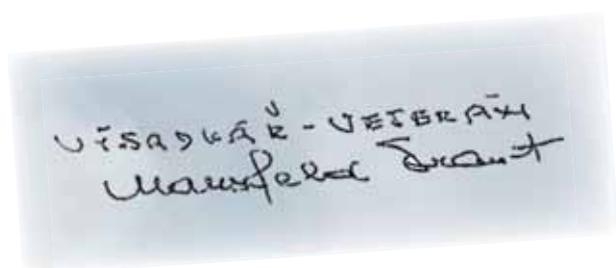
Z iniciativy členů klubu byla odhalena pamětní deska 71. pěšího výsadkového praporu „Československých parašutistů“, který byl zřízen v roce 1947 jako první výsadková jednotka čs. armády.

V září 2008 uspořádal klub 4. ročník Memoriálu zakladatelů výsadkového vojska generálů Palečka, Krzáka a plk. Černoty v branném víceboji, při němž závodil osm tříčlenných družstev z České i Slovenské republiky ve střelbě z pistole a vzduchovky, v běhu a hodu granátem.

Na výsadkáře nezapomíná vojenský posádkový památník v objektu kasáren chemické brigády.

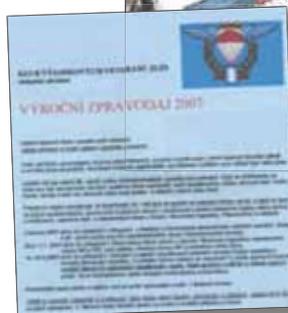
Oslava osmdesátých narozenin čestného člena klubu plk. v.v. Františka Mansfelda, „legendárního“ velitele 22. výsadkové brigády v letech 1952–1970.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ ZLÍN

Byl založen v roce 1998 a má přes 50 členů a na 20 příznivců. K neaktivnějším patří bývalí příslušníci výsadkových jednotek, sokolští parašutisté a sportovci z aeroklubů Svazarmu. Klub si vytvořil vlastní symboly a znaky, především odznaky a rukávové nášivky, vlaječku a označení na červených baretech.

Tradiční je akce „Po stopách 2. čs. paradesantní brigády v SSSR“ vedoucí po hřebenech Javorníků a účast na pietním aktu „Vypálení osady Ploština“, kde nacisté na sklonku války upálili 25 občanů.

Na setkání výsadkových veteránů.

Každý rok pořádá klub pietní vzpomínku na padlého příslušníka skupiny OUT DISTANCE Ivana Kolaříka, který je pochován na lesním hřbitově ve Zlíně. Členové se scházejí také u pamětní desky Jana Hrubého, parašutisty ze skupiny BIOSCOP, umístěné na jeho rodném domě v Kunovicích.

Velmi úzkou spoluprací má klub s výsadkovými veterány na Slovensku a zúčastňuje se řady jejich akcí – Memoriálu Josefa Gabčíka, Michalských dnů (při nichž provádějí členové seskoky) a dalších.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ PLZEŇ

Vznikl v prosinci roku 1999 a má kolem čtyřiceti členů. Vedle pravidelných setkání a dalších akcí organizuje rovněž pro své členy seskoky na letišti v Plasích. V součinnosti s městem a 1. vojenským paraklubem Plzeň připravil na počátku roku 2000 zajímavou výstavu výzbroje a výstroje výsadkových a průzkumných jednotek a jeho zásluhou byla vydána publikace s touto tematikou.

Společně s představiteli města klub zajistil odhalení pamětní desky na rodném domě gen. Karla Palečka, „otce“ našich výsadkářů a oběti politické perzekuce, a rovněž důstojné uložení jeho ostatků do rodinné hrobky na plzeňském hřbitově.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ PŘI 43. VÝSADKOVÉM MECHANIZOVANÉM PRAPORU CHRUDIM

Působí od roku 1997, od dubna 2000 jako samostatná společenská organizace. Úzce spolupracuje nejen s místním vojenským útvarem, který mu vybavil klubovnu a poskytuje materiální pomoc, ale také s 1. vojensko-historickým muzeem M. Frosta v Jaroměři. Členové obětavě pečují o pomník ve Stéblově připomínající místo tragické nehody šesti výsadkářů, příslušníků průzkumné výsadkové roty. Šest pomníčků a pamětní deska je umístěna také v areálu chrudimských kasáren.

K 50. výročí vzniku výsadkového vojska uspořádal klub v září 2002 Dny výsadkového vojska.

Klub pořádá každý rok vzpomínkové akce na hrdinství příslušníků výsadků CALCIUM a PLATINUM.

Dílem členů je také stálá výstava pod symbolickým názvem „Palečkovy děti“ v prostorech klubu přibližující historii výsadkové vojska. Pro dnešní děti organizuje klub v rámci oslav Dne dětí různé soutěže a zábavné akce.

Chrudimští veteráni u hrobu zasloužilého mistra v parašutismu Jaroslava Jehličky.

KLUB VOJENSKÝCH VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ BRNO

Vznikl v roce 1997 a při své činnosti spolupracuje s Univerzitou obrany, která mu poskytuje klubovnu.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ HRADEC KRÁLOVÉ

Navázal spolupráci se Svazem letců České republiky a každoročně organizuje pietní vzpomínku na výsadek BARIUM ve Vysoké nad Labem.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ KLATOVY

Vznikl v roce 2000 a sdružuje bývalé příslušníky výsadkového praporu 11. motostřeleckého pluku a sympatizanty. Má vlastní znak, vydal Almanach vzpomínek a ve spolupráci s Městským úřadem Sušice připravil v roce 2005 vzpomínkovou akci na statečný čin pplk. Ctibora Bělohada, výsadkáře, který zahynul při povodni v roce 1985 při záchraně dětí z pionýrského tábora.

KLUB VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ OLOUMOC

Je nejmladším klubem, vznikl v roce 2007, ale jeho počátky sahají do roku 2001, kdy byl založen Para veterán klub Olomouc. Aktivně se zúčastňuje společných akcí a připravuje zajímavou činnost pro své členy i veřejnost.

VÝSADKÁŘI – VETERÁNI PŘI VOJENSKÉM ÚTVARU 1910 LUŠTĚNICE

Sdružuje výsadkáře sloužící v letech 1960–1964 u 1. výsadkového výcvikového střediska, kteří se poprvé setkali již v roce 1983 a při dalších setkáních vytvořili neformální klub, jehož členy jsou vojáci z povolání i v základní službě.

Mimo kluby výsadkových veteránů působí řada skupin a sekcí v různých regionech po celé České republice – v Táboře, Písku, Holešově, Pardubicích, Znojmu i jinde. Paraskupiny v České Lípě a Semilech pořádají každý rok setkání příslušníků pěšího praporu 71 „Československých parašutistů“ ve Starých Splavech. Pro všechny kluby, skupiny i sekce stejně jako pro jejich činnost je typické udržování výsadkářského kamarádství a tradic.

SKUTEČNÉ KAMARÁDY NIC NEROZDĚLÍ

Kluby výsadkových veteránů ve své činnosti navazují na tradice českých a slovenských výsadkářů v našich vojenských jednotkách bojujících za druhé světové války po boku Spojenců za osvobození své vlasti a hlásí se také k pozitivním prvkům výstavby výsadkového vojska čs. armády po roce 1945. Proto k jejich úkolům patří rovněž další upevňování vzájemného kamarádství, přátelství a spolupráce z let vojenské služby s výsadkovými veterány na Slovensku. Úzké vztahy mají s klubem vojenských výsadkářů Slovenskej republiky i jeho oblastními kluby v Bratislavě, Banské Bystrici, Trenčíně, Žilině, Prešově i na dalších místech. Tradiční jsou vzájemné návštěvy a účast na akcích pořádaných v obou republikách.

„Neubývá našeho vojenského kamarádství a hrdosti na službu u výsadkového vojska.“

plk. v. v. František Mansfeld

Setkání přátel.

Slovenští výsadkoví veteráni se hlásí k tradicím 2. čs. paraodesantní brigády v SSSR.

Kamarádstvé setkání v rámci „Michalského dne“ neboli svátku patrona výsadkářů sv. Michala v Bardějově.

Výsadkoví veteráni z Čech a Moravy se tradičně zúčastňují „Memoriálu Jozefa Gabčíka“, běžeckého krosu se startem u Gabčíkova rodného domu v obci Poluvsie u Žiliny.

Pro naše i slovenské veterány připravili příslušníci výsadkového vojska Armády Slovenské republiky ukázkou svého mistrovství.

„Velké“ setkání na přelomu června a července 2007 v Žilině, věnované 60. výročí vzniku výsadkového vojska a výročí vzniku speciálních sil Slovenské republiky.

Výsadkoví veteráni ze Slovenska se při návštěvě České republiky často zastaví v Prostějově vzdát čest památce výsadkářů, kteří zahynuli při plnění vojenských povinností.

ZÁVĚREM

Když jsem poprvé listoval touto knihou, vrátil jsem se ve svých vzpomínkách o mnoho let zpátky do časů, kdy jsem i já poprvé zatoužil po červeném baretu, protože právě tehdy se začal psát můj vlastní příběh výsadkáře. Na počátku hrály nepochybně významnou roli sny mládí, ale také příklady těch výsadkářů, lidově řečeno „paragánů“, kteří už přede mnou něco dokázali. Přiznám se, že moje volba zařadit se k vojákům – výsadkářům, kteří půjdou po cestě, na níž mohou obstát skutečně jen ti nejlepší z nejlepších, byla srdeční záležitostí.

V československých podmínkách se historie výsadkového vojska začala psát za druhé světové války, ale jeho skutečný rozvoj nastal až po jejím skončení a výsadkáři se velmi brzy stali armádní elitou. Jednu z klíčových rolí při výstavbě výsadkového vojska hrálo město Prostějov, jemuž také já vděčím za mnohé, čeho jsem ve svém životě dosáhl. Bez Prostějova a zázemí, které město po léta poskytovalo a dosud poskytuje výsadkářům, by nebylo možné dosáhnout řady úspěchů doma i v zahraničí. S tímto městem je také spojeno dlouholeté působení plukovníka Františka Mansfelda, který byl a stále je pro několik generací výsadkářů takřka nedostižným vzorem. Chci mu i touto cestou poděkovat za vše, co předal svým nástupcům. A samozřejmě také vzpomínám na zásluhy mnoha dalších skvělých velitelů, které zde však jednotlivě nemohu vyjmenovat.

Cesta od válečných paravýsadků a 2. československé samostatné paradesantní brigády až k dnešním jednotkám v Prostějově, Chrudimi a Bechyni byla dlouhá a plná úskalí. Současné úspěchy, oceňované i našimi koaličními partnery v rámci Severoatlantické aliance, se mohly zrodit jen díky trpělivé a koncepční práci několika generací. Bohužel, historie výsadkového vojska má i svá stinná místa. Mám na mysli zejména smutný konec 7. výsadkového pluku z Holešova, jehož příslušníci doplatili na své vlastenecké postoje po 21. srpnu 1968 a za svou již dříve odvedenou práci se nedočkali vděku. Pevně věřím, že to nepříjemné je dnes už jen pouhou historií.

Cestou od minulosti k přítomnosti nemohu nezmínit jedinečný a elitní útvar Armády České republiky – 601. skupinu speciálních sil generála Moravce v Prostějově, kde jsem i já napsal velmi podstatný a v mém životě důležitý úsek své vojenské historie. Prostějovští „speciálové“ mají padák hrdě ve svém znaku a jejich úspěchy jsou známy a oceňovány nejen doma, ale i v zahraničí.

Jsem velice rád, že se výsadkáři (mezi které se i já s hrdostí počítám) všech generací opět scházejí u jednoho stolu jako jedna rodina. Jejich zásluhy jsou nedělitelné. Veliké poděkování za to patří také klubům výsadkových veteránů, které pomáhají udržovat naše společné tradice a seznamují s nimi i širokou veřejnost. Také jejich zásluhou vychází nyní tato po obsahové, ale i dokumentační stránce mimořádně zdařilá publikace, která si jistě najde stovky nadšených čtenářů a v nás všech ještě více posílí hrdost na červené barety, jež nosíme nejen na našich hlavách, ale především ve svých srdcích.

Generálporučík Ing. Ondřej PÁLENÍK

DOSLOV

Byl jsem požádán o krátký komentář ke knize „Ve vzduchu, na zemi i ve vodě“. Na úvod dlužno říci, že po úvodním slově plk. Františka Mansfelda to není vůbec jednoduché, protože v jeho podání vše důležité již zaznělo. Proto se omezím jen na svoji osobní zkušenost z doby mé služby u 43. výsadkového praporu a pozdějšího velení 4. brn.

Služba u výsadkářů mě vždycky lákala a cesta k nim byla, jako pro mnohé z nás, krkolomná. Nechci použít jednoduchého klišé, že se mi splnil dětský sen, protože jsem takový nikdy neměl. Mé rozhodnutí a následné přeložení na vlastní žádost k 43. vpr byl výsledek služby a procesu poznání v armádě. Jako každý jsem viděl tvrdou práci a pevné kamarádství u výsadkových jednotek a to, že jdou vždy v prvním pořadí (ať si myslí kdo chce co chce) a to jsem, jako mnoho dalších vojáků armády, chtěl. Svěho rozhodnutí jsem nikdy nelitoval a nesmírně si vážím toho, že jsem měl možnost osobně poznat legendy výsadkového vojska jako byl gen. Pernický, gen. Krzák, plk. Klemeš, kpt. Černota, plk. Mansfeld a mnozí další. Nelze nezpomenout i další osobnosti novodobé historie výsadkářů, jako byl gen. Kuba, pplk. Čejka či gen. Šedivý. Ti všichni nám dali to, čemu se říká houževnatost, vůle, zásady, respekt jeden k druhému, který není budován jen na množství hvězdiček, ale zkušenosti, znalostech, na tom, čemu rozumí jen výsadkáři, na duchu jednotky a možnosti spolehnout se jeden na druhého v každé situaci. Poslední hodnotou, kterou jsme dostávali byla úcta k tradicím a historii, která bohužel nepatří v dnešní době k běžným atributům života vojáků.

Na závěr musím říci, že vše k čemu jsem byl vychováván a cvičen se mi potvrdilo v praxi, zejména v zahraničních operacích, kterých jsem měl možnost se jako velitel se svými vojáky zúčastnit. Jsem rád, že novodobé tradice výsadkářů netvoří pouze nejvyšší funkcionáři výsadkového vojska, ale především řadoví bojovníci a jejich velitelé na nejnižších stupních, kde jejich slovo má smysl a bojové kamarádství má váhu. Je to záruka toho, že tradice a hodnoty výsadkářů budou posunovány dále do budoucna. Musím ale konstatovat, že naše účast v zahraničních operacích přinesla i ztráty na lidských životech a řadu zranění.

Výsadkáři nikdy nezklamali, neprojevili zbabělost a dokázali se obětovat pro kamarády bez ohledu na příslušnost k jednotce. Výsadkové útvary jsou elitou všech armád světa a já jsem osobně přesvědčen, že tomu tak bude i nadále, protože červený baret nevyžaduje jen extrémní fyzickou zdatnost, odvalu či kázeň, ale také zdravou drzost, ctízádnost a především srdce. To vše o čem jsem psal, jsem osobně prožil a je pro mne ctí, že patřím k tomuto „bratrstvu“.

Brigádní generál Ing. Aleš OPATA

Nový Odznak výsadkáře připravili specialisté záchranné a výsadkové služby sekce rozvoje druhů sil – operační sekce Ministerstva obrany ve spolupráci s Komisí vojenských tradic a symboliky Vojenského historického ústavu Praha.

Rozpracovaný první kus první výrobní série odznaku.

III. TŘÍDA

II. TŘÍDA

I. TŘÍDA

MISTR

V roce 2009 bude zaveden nový Odznak výsadkáře, který se vědomě hlásí k prvnímu odznaku našich výsadkářů z roku 1949 a tradicím výsadkového vojska. Odznak bude číslován a každý držitel o jeho udělení obdrží dekret.

Výběr ze stejnokrojů výsadkářů ze sbírek Vojenského historického ústavu Praha

Blůza britského stejnokroje používaná našimi parašutisty.

Polní stejnokroj vz. 19 s první výsadkářskou nášivkou
rukávového znaku „speciální výcvik“ zavedeného v dubnu 1949.

Různé typy tzv. kamuflážek používaných u výsadkového vojska čs. armády.

HLAVNÍ POUŽITÉ PRAMENY A LITERATURA

PRAMENY

VOJENSKÝ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV – VOJENSKÝ HISTORICKÝ ARCHIV PRAHA
fondy Velitelství výsadkového vojska
Velitelství pěchoty
Organizační a mobilizační správa
III. odbor MNO

LITERATURA

Bojové tradice čs. vojenských výsadkářů. Praha 1989.

BURIAN, Michal – KNÍŽEK, Aleš – RAJLICH, Jiří – STEHLÍK, Eduard: Atentát. Praha 2002.

DUKLA mezi tisíci lety. Armádní vrcholový sport. Praha 2003.

HRON, Zdeněk: Padáky plné zlata. Praha 1977.

KONÍČEK, Michal – BLAHOUTOVI, Petr a Pavel: Výsadkáři a průzkumníci československé a české armády 1945–1999. Výzbroj a výstroj. Praha 2001.

KOPEČNÝ, Petr: Pozor parašutisté! Praha 1993.

MACÁK, Milen: Tváří v tvář okupaci. Příběh čs. vojenské rozvědky v srpnu 1968. Praha 2008.

MAREK, Vladimír: Hedvábný hrot. Československé, české a slovenské speciální, průzkumné a výsadkové jednotky. Praha 2006.

MATUŠŮ, Marie: Muži pro speciální operace. Praha 2005.

MINKEWITZOVÁ, Daga a kol.: Paradesantní jednotky „meče armády hrot“. Historie a současnost výsadkového vojska. Praha 2002.

MINKEWITZOVÁ, Daga a kol.: Výsadkáři. 60 let v čele armády. Praha 2007.

PALÁN, Vladimír – NOVÁ, Drahomíra: Operace IFOR. Praha 1997.

ŘEPKA, Miroslav a kol.: Sportovní parašutismus. Praha 1980.

SOVADINA, František: Osmašedesátý. 7. výsadkový pluk zvláštního určení – Holešov 1961–1969. Holešov 2008.

ŠOLC, Jiří: A zpívali jsme Tipperary. Výcvik čs. parašutistů ve Velké Británii. Praha 1993.

ŠOLC, Jiří: Bylo málo mužů. Praha 1990.

ŠOLC, Jiří: Červené barety. Praha 1998.

ŠOLC, Jiří: Padáky nad Slovenskem. Praha 1997.

ŠVRLO, Peter: Slovenskí vojenský výsadkáři 1939–2004. Bratislava 2005.

VÁCHALOVÁ, Mária – PROCHÁZKA, Jan a kol.: Operace SFOR. Praha 1998.

OBSAH

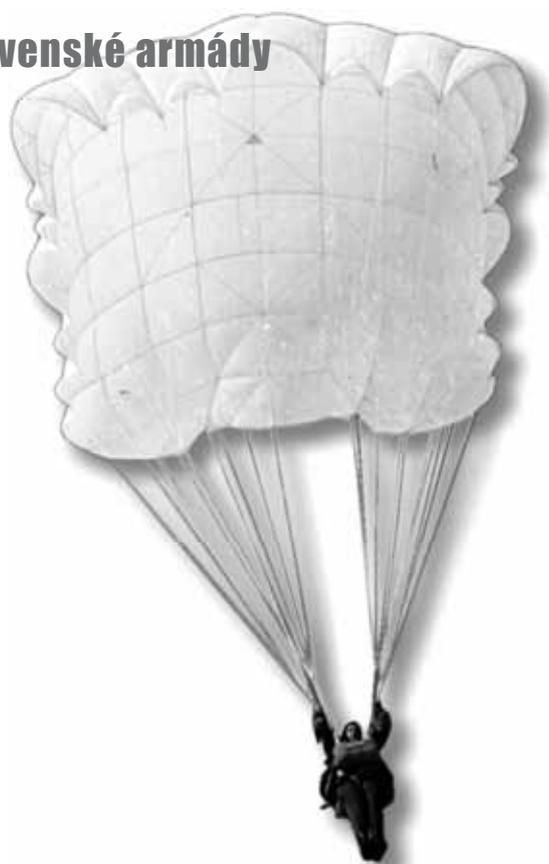
ÚVODEM	3
Část 1 KAŽDÝ ZAČÁTEK BÝVÁ TĚŽKÝ	
Vznik výsadkového vojska a jeho nasazení v letech druhé světové války	4
Podpálit protektorát i Slovensko	6
Britské padáky nad okupovanou vlastí	8
Výsadky z východu.	10
2. československá samostatná paradesantní brigáda v SSSR	12
Část 2 NÁSTUP DO LETOUNU A START	
Vytvoření výsadkového vojska československé armády (1945–1950)	16
Pěší prapor 71 „Československých parašutistů“	18
Výstavba výsadkářské základny	20
Nedostávalo se skoro ničeho.	22
Těžko na cvičišti, lehkou na bojišti.	24
Co bylo včera, dnes už neplatí	26
Elitní jednotka československé armády.	28
Část 3 PŘÍPRAVA NA VYSAZENÍ	30
Vojenští výsadkáři na Slovensku (1952–1959)	30
22. výsadková brigáda	30
Začínáme znovu	32
Nové padáky i výzbroj	34
Pozemní výcvik dal zabrat.	36
První kroky do bezedného prázdna.	38
Za bojovou zástavou	40
Pro armádu i společnost	42
Byly i dny sváteční	44
Část 4 VÝSADEK A (TVRDÉ) PŘISTÁNÍ	
22. výsadková brigáda na Moravě (1960–1969)	46
Výzbroj výsadkářů	48
Výcvik šest dnů v týdnu po celý rok	52
Momentky ze zimního soustředění	54
Nejlepší z nejlepších.	55
Jsmo meče armády hrot!	56
Reprezentujeme svazek i armádu.	58
Měli jsme se čím pochlubit	60
Kaleidoskop všedních i nevšedních dnů.	62
Labutí píseň odhodlání a statečnosti.	64
Už jen pouhý pluk	65
Část 5 HLOUBKOVÝ PRŮZKUM BOJEM	
7. výsadkový pluk zvláštního určení (1961–1969)	66
Trochu jiná výzbroj a výstroj	68
Náročnost, kamarádství, soutěživost	70
Jeden za všechny, všichni za jednoho	72
Dobří hostitelé i vítání hosté.	74
Co také bylo... ..	76
Přeskoč, přelez, předběhni	78
Luštěnická a chrudimská mezihra	80
Žádná družba se nekonala	82
Část 6 ÚSTUP NA PŘEDEM NEPŘIPRAVENÉ POZICE	
Výsadkové jednotky ČSLA v letech 1970–1989	84
Místo kruhu křídlo.	86
Nic se nesmělo ošidit	88
Stále mezi nejlepšími	90
Střípky z nelehkého času (poprvé)	92
Střípky z nelehkého času (podruhé)	94

Část 7 ZNOVU DO AKCE PO BOKU SPOJENCŮ	
Výsadkové a průzkumné jednotky Armády České republiky	96
601. skupina speciálních sil generála Moravce	96
Náročný výcvik začíná na zemi...	98
... a končí vysoko v oblacích i ve vodě	100
Z džungle až za polární kruh	102
Zahraniční mise	104
43. výsadkový mechanizovaný prapor 4. brigády rychlého nasazení	106
Průzkumníci z Bechyně	108
Říkají jim Chrudimáci	110
Kde jiní nestačí	112
Jsme doma na zemi i ve vzduchu	114
Vždy mezi nejlepšími	116
Pod vlajkou svobody a míru	118
102. průzkumný prapor generála Karla Palečka	120
Když nad Svatavou létá Sojka	122
Kdo cvičí, umí za tři (na zemi i ve vzduchu)	124
Dokážeme i jiné věci	126
V afghánských horách	128
Provinciální rekonstrukční tým Lógar	130
Část 8 SPORTOVNÍ A ARMÁDNÍ VRCHOLOVÝ PARAŠUTISMUS	
Od svazu brannosti ke Svazarmu (1945–1951)	132
Sokolští sokolové	134
Pod křídly Svazarmu (1951–1989)	136
Více než 12 kilometrů nad zemí	138
Armádní sportovní družstvo parašutismu Dukla Prostějov (1961–1972)	140
Roky ve znamení zlata, stříbra a bronzu (1973–1989)	142
Armádní sportovní oddíl parašutismu Dukla Prostějov	144
Část 9 KLUBY, SKUPINY A SEKCE VÝSADKOVÝCH VETERÁNŮ	146
Klub výsadkových veteránů Prostějov	148
Klub vojenských výsadkových veteránů Praha	150
Klub výsadkových veteránů Liberec	152
Klub výsadkových veteránů Zlín	153
Klub výsadkových veteránů Plzeň	153
Klub výsadkových veteránů při 43. výsadkovém mechanizovaném praporu Chrudim	154
Klub vojenských výsadkových veteránů Brno	155
Klub výsadkových veteránů Klatovy	155
Výsadkáři – veteráni při vojenském útvaru 1910 Luštěnice	155
Klub výsadkových veteránů Hradec Králové	155
Klub výsadkových veteránů Oloumouc	155
Skutečné kamarády nic nerozdělí	156
ZÁVĚREM	158
DOSLOV	159
Hlavní použité prameny a literatura	161

PhDr. Jiří Bílek, CSc.

VE VZDUCHU, NA ZEMI I VE VODĚ

**Historie a současnost výsadkového vojska
a vzdušných průzkumných jednotek československé armády
a Armády České republiky**

Vydalo Ministerstvo obrany ČR – Prezentační a informační centrum MO
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
<http://www.army.cz>

Odpovědná redaktorka: Eva Karbulková
Grafická úprava a zlom: Jitka Oktábcová
Foto: Archiv VHÚ a PIC MO
Dáno do tisku: listopad 2009
Tisk: Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Kopírovat, překládat a rozmnožovat publikaci bez souhlasu
vydavatele je zakázáno.

NEPRODEJNÉ

